Poštnina plačana v gotovini

Leto X., št. 2 („JUTRO“) XX., št. 7a Ljubljana, ponedeljek 9. januarja 1939 Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflijeva 5 — Telefon št. 3122 3123, 3124, 3125 3126
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7. Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo:
Ljubljana, Knaflijeva ul. 5. Telefon št. 3122, 3123 3124, 3125 in 3126. Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja vsak ponedeljek zjutraj. — Naroča se posebej in velja po pošti prejemana Din 4.- po raznašalcih dostavljena Din 5.- mesečno.
Maribor: Grajski trg št. 7. Telefon št. 2455.
Celje, Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Italijansko-francoski spor:

ITALIJA ZAHTEVA OD FRANCIJE, DA POPOLNOMA SPREMENI SVOJO POLITIKO

Senzacionalen članek glasila italijanske zunanje politike — Ponovni ostri napadi na francosko politiko — Italija vztraja pri svojih zahtevah

Rim, 8. jan. AA. Ob štiriletnici podpisa Lavalovega - Mussolinijevega sporazuma razpravlja list »Relazioni Internazionali« v obširnem članku o italijansko - francoskih odnošajih v zadnjih štirih letih. Članek posebno poudarja, »da je Francija sovražnik italijanskega naroda«. Nadalje pravi, da je omenjeni sporazum v celoti priznal Italiji gotove pravice, kakor tudi njeno funkcijo glede ravnotežja v vsej Evropi ter pravice v Abesiniji. Sporazum vsebuje tudi obveznost Francije, da vodi v Evropi politiko sodelovanja ter da se odpove politiki vojne potom zvez in obkoljevanja. Pri tem pa so bile storjene nekatere pogreške. Nastale so zmotne iluzije. Časopis navaja zatem 13 točk, v katerih se kaže politika Francije, ki je v nasprotju s sporazumom. Med temi točkami je navedeno, da se Francija upira nemškim zahtevam v Evropi, nadalje odobravanje sankcij, sklenitev zveze z Rusijo, ki je naperjena proti Nemčiji in Italiji in ki je v popolnem nasprotju z rimskim sporazumom, zatem da so bila dana na razpolago pomorska in letalska oporišča tretjim državam. Tudi sporazumi generalnih štabov so bili naperjeni proti Italiji. »Relazioni Internazionali« omenja končno težave za priznanje italijanskega cesarstva ter delo proti italijanski politiki v Španiji.

Razen tega očita Franciji, da je neprestano kršila pravice Italijanov v Franciji in v Tunisu, zatem favoriziranje italijanskih izseljencev v njihovem protiitalijanskem boju in nazadnje pogoste poskuse, da se Italiji prepreči svobodno gibanje v osrednji in vzhodni Evropi. Ker so danes urejeni tudi italijansko-angleški odnošaji, piše omenjeni list, sloni Evropa na treh glavnih stebrih: na Italiji, Nemčiji in Angliji. Iz tega trikota je Francija izključena in bo ostala izven njega, dokler ne bodo razčiščeni njeni računi z Italijo in dokler Francija ne bo priznala in v celoti izpolnila vseh pravic, ki jih ima Italija nasproti njej v Evropi, na Sredozemskem morju in v Afriki. Francija bi si morala biti docela na čistem, da mora zadovoljiti naravnim pravicam Italije bodisi na podlagi razultatov pogajanj bodisi s pomočjo orožja, ki naj prinese razčiščenje in rešitev vseh vprašanj. Podcenjevanje italijanske moči in njenega vojaškega aparata po Franciji pomeni nevarno špekulacijo, ki bi se utegnila spremeniti v težko razočaranje. Italija se niti malo ne boji Francije, kajti italijanski narod je dobro oborožen ter pripravljen tudi duhovno, da nudi odpor. O tem more biti prav tako malo dvoma kakor o dejstvu, da bo os Rim - Berlin začela takoj z delom. V primeru vojne se ne bo pojavil samo oboroženi blok, pač pa tudi duhovni blok, ki bi mogel zlomiti vsak odpor in premagati vse materialne težave s svojo odločnostjo in odporno silo, ki je v zgodovini narodov edinstvena. Če želi Evropa živeti v miru, se mora ustanoviti nova Francija, ki bo bolj zmerna in bolj pravična v svojih konzervativnih zahtevah in v zadovoljitvi ter priznanju tujih zahtev, z eno besedo, ustanoviti se mora Francija, ki bi se znala prilagoditi evropskemu podnebju. Glede na novi red v Evropi mora Francija sama odločiti o svoji usodi. Če bo pogum zmagal nad strahom, tedaj bo v Evropi zavladal mir, v nasprotnem primeru pa bo Evropa zašla v novo vojno.

Priprave za Chamberlainov sprejem v Rimu

Rim, 8. jan. A.A. (Reuter). Priprave za sprejem angleškega min. predsednika Chamberlaina in lorda Halifaxa so v polnem teku. Razgovori italijanskih in angleških državnikov bodo nudili priliko za razpravo o vseh mednarodnih vprašanjih. V Italiji vedo, da Chamberlain ne more drugače, kakor da najresneje prouči zahteve Italije, ki so v skladu z monakovskimi sklepi. V Italiji računajo, da se bodo mogla vprašanja, ki obstojajo med Francijo in Italijo reševati na široki podlagi. Dejstvo, da bosta angleška ministra na poti v Rim se sestala v Parizu s francoskimi državniki, smatrajo kot dokaz, da se Francija ne upira več tako zelo angleškemu posredovanju. Prav tako računajo, da bodo v Rimu govorili tudi o umiku novih 10.000 italijanskih prostovoljcev iz Španije.

Obisk angleških državnikov pri papežu

Rim, 8. jan. br. Obisk angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina in zunanjega ministra Halifaxa pri papežu Piju XI. je določen za petek opoldne. Papež bo sprejel angleške državnike v svoji zasebni knjižnici. Nato bosta obiskala tudi kardinala državnega tajnika Pacellija.

Spopadi pri Mukačevu

Češkoslovaško uradno poročilo o spopadih v petek — Novo streljanje v soboto zvečer — Preiskava

Praga, 8. jan. AA. ČTK poroča na podlagi uspehov preiskave o dogodkih pri Mukačevu tole:

V vojaških krogih pravijo, da je 6. januarja prišlo do resnega streljanja na demarkacijski črti pri Mukačevu. S češke strani so streljali oddelki, ki pripadajo formaciji organizacije SOG, na drugi strani pa manjši oddelki madžarskih vojakov in oboroženе skupine civilistov. Pri spopadu sta obe strani na posameznih mestih prekoračili demarkacijske črte. Zvečer ko so posredovali češkoslovaški in madžarski oficirji, je streljanje ponehalo. Vojaštvo se je umaknilo na postojanke, ki jih je zavzemalo ob demarkacijski črti pred začetkom streljanja. Mir je bil vzpostavljen. Po sporazumu, ki je bil dosežen med oficirji, je mešana komisija začela včeraj s podrobno preiskavo o tem incidentu z namenom, da najde zadovoljivo osnovo za rešitev tega spora.

Budimpešta, 8. jan. AA. (MTI) Po informacijah, ki so prispele iz Užhoroda so redne češke čete in neki ukrajinski oddelki v soboto ob 21 izvedli napad na madžarsko mejo nedaleč od Nagy Dejacza. Na ta kraj so bila takoj poslana ojačenja. Ugotovljeno je bilo, da je napad izvršila skupina 200 vojakov in drugih oboroženih ljudi. Madžarske obmejne čete so napad odbile. Ko so se češke in ukrajinske skupine umaknile, so storile isto tudi madžarske čete, ki so jih tja poslali na pomoč. Takoj za tem dogodkom so se sestali člani češke in madžarske delegacije, da se prepričajo, kaj je na stvari. Kljub pogajanjem, ki so se začela, se še vedno ponekod sliši streljanje s češke strani. Na madžarski strani ni bilo žrtev, ni pa znano, če jih je bilo na češki strani kaj.

Praga, 8. jan. br. Z meje pri Užhorodu poročajo o novem incidentu. Po madžarskih trditvah je 200 mož karpatsko-ukrajinskih čet v soboto zvečer napadlo madžarsko obmejno stražo, ki pa je napad odbila. Pristojni obmejni oficirji obeh strani so takoj pričeli pogajanja o poravnavi tega incidenta. V Pragi podrobnosti o dogodku samem še niso znane. O manjših spopadih poročajo tudi iz drugih krajev.

Madžarska demarša v Parizu in Londonu

Budimpešta, 8. jan. AA. (MTI). Madžarska poslanika v Parizu in Londonu sta opozorila francosko in angleško vlado na predvčerajšnji napad pri Mukačevu.

Pogreb madžarskih žrtev

Budimpešta, 8. jan. AA. Poročajo, da je noč v Mukačevu in okolici potekla mirno. Včeraj so na državne stroške svečano pokopali orožnike in policiste, ki so bili ubiti pri obmejnih spopadih 6. januarja.

Ustavljen železniški promet

Praga, 8. jan. AA. ČTK poroča iz Chusta, da so madžarske železniške oblasti do nadaljnega sklenile ustaviti železniški promet med Helemom in Črnim Ardovom. S tem je oviran tudi železniški promet med Podkarpatsko Rusijo in Rumunijo.

Incident tudi na slovaški meji

Budimpešta, 8. jan. br. Madžarski tiskovni urad objavlja, da je davi ob 2. nastal nov incident na meji pri Komarnu. Češkoslovaški vojaki in finančni stražniki so prekoračili demarkacijsko črto in napadli madžarsko stražo.

Bratislava, 8. jan. br. V nasprotju z vestmi z Budimpešte trdijo na merodajnih mestih, da je skušalo okrog 200 madžarskih terористov prekoračiti davi češkoslovaško mejo, vendar pa jih je odbilo češkoslovaško vojaštvo. Podrobnosti še niso znane. Streljanje je trajalo skoro do jutra.

Nemški poziv

Berlin, 8. jan. AA. Havas: V zvezi z incidentom pri Mukačevu ugotavlja »Deutsche diplomatisch politische Korrespondenz« tole: »Nemški krogi smatrajo, da so takšni dogodki v nasprotju z duhom dunajskih posvetovanj. Nemški krogi žele, da bi Češkoslovaška in Madžarska sodelovali v popolni slogi«.

Osuski bo odstopil?

Praga, 8. jan. AA. (DNB) V tukajšnjih političnih krogih pravijo, da bo sedanji češkoslovaški poslanik v Parizu Osuski podal ostavko.

Knez namestnik v Rmuniji

Beograd, 8. jan. AA. Nj. Vis. knez namestnik Pavle je odpotoval v Rumunijo, kjer se bo udeležil lova, ki ga njemu na čast prireja rumunski kralj Karol. V spremstvu Nj. Vis. kneza Pavla sta maršal dvora Boško Čolak-Antić in adjutant Nj. Vel. kralja polkovnik Slaviša Cesarić.

Angleške represalije proti Japonski

London, 8. jan. br. Prvič po izbruhu vojne na Daljnem vzhodu se bo jutri sestala angleška vlada, da razpravlja o ukrepih, ki jih je treba podvzeti proti Japonski. Zatrjujejo, da bo angleška vlada uporabila proti Japonski gospodarske in finančne represalije, h katerim bo prisiljena zaradi odgovora japonskega zunanjega ministra na dosedanje proteste angleškega poslanika v Tokiju Roberta Craigha proti kršitvi politike odprtih vrat na Kitajskem.

Huda letalska nesreča v Franciji

Pariz, 8. jan. AA. Letalo, ki je opravljalo blagovni promet med Curlhom in Parizom, je treščilo na zemljo 200 m od železniške postaje La Chapelle en Serval. Pet ljudi se je ubilo, ranjenih pa je bilo 12.

Daladier zopet v Parizu

Jutri važna seja francoske vlade pod predsedstvom Lebruna

Pariz, 8. jan. br. Davi ob 9.20 se je min. predsednik Daladier vrnil s svojega potovanja na Korziko in v severno Afriko. Na lyonski postaji so ga poleg mnogih drugih odličnikov sprejeli in pozdravili tudi ministri Chautemps, Champinchi, Zey, Champetier de Ribes, večja množica ljudstva pa mu je priredila navdušene manifestacije. Po pozdravu s prisotnimi je Daladier pristopil k mikrofonu ter med drugim izjavil:

Zelo sem srečen, da sem na svojem potovanju imel priliko ugotoviti globoko vdanost domačinov v Alžiru in Tunisu. Francoji. Z zadovoljstvom sem tudi vzel na znanje njihovo željo, da bi bili Francozi čim bolj složni in da bi mogli rešiti velike naloge, ki jih čakajo.

K predsedniku vlade je nato pristopil njegov sin Jean Daladier, ki ga je oče prisrčno objel. S postaje se je Daladier takoj odpeljal k predsedniku republike Lebrunu, kateremu je poročal o vtisih svojega potovanja na Korziko in v severno Afriko. V torek dopoldne bo v Elizejski palači seja vlade pod predsedstvom predsednika republike Lebruna.

Zagotovila barcelonske vlade Chamberlainu

V primeru zmage španska republikanska vlada ne bo uvedla komunističnega režima in ne bo vodila protiitalijanske politike

London, 8. jan. br. Iz vladnih krogov se je zvedelo, da se je v zadnjih dneh razvila zelo živahna diplomatska akcija med vladama v Londonu in Barceloni. Kakor trdijo, se je ta akcija končala s sporazumom. O tem sporazumu doslej še ni bilo službeno ničesar objavljenega, zvedelo pa se je, da je **španska republikanska vlada zagotovila Chamberlainu, da ne bo v primeru, če bi zmagala republikanska Španija v sedanji državljanski vojni vzpostavila komunističnega režima, temveč se bo strogo držala že prej objavljenih 13 točk programa republikanske vlade. Prav tako je španska republikanska vlada obljubila, da ne bo vodila protiitalijanske politike.** V angleških političnih krogih pripisujejo temu sporazumu veliko važnost, ker menijo, da se bo na tej podlagi znatno razčistil mednarodni položaj in da bodo zagotovila španske republikanske vlade zelo olajšala Chamberlainovo in Halifaxovo nalogo pri obisku v Rimu.

Francovo prodiranje v Kataloniji

Saragossa, 8. jan. br. Nacionalistične čete pod vodstvom generala Garcixe Valina so prispele na severnem krilu katalonske fronte od Artese de Segre na glavni cesti Lerida—Andora v južno-vzhodni smeri do Agramunta. Ta točka je zelo važna, ker je na križišču zvez med Lerido in Andoro ter Lerido in Barcelono.

Sporedno s temi operacijami so čete generala Moscarda prodrle vzhodno od Balaguera prav tako v smeri glavne ceste Lerida—Barcelona ter so med drugim zasedle tudi kraj Belloaire, 9 km vzhodno od Leride. Z operacijami obeh generalov so republikanske čete ki se nahajajo še v zapadnem delu Barcelonske ceste med Lerido in Cervero, sedaj tudi na severnem boku ogrožene ter prisiljene k umiku.

Na južnem krilu so zasedle navarske brigade Solchage kraj Timbodi ob glavni cesti Lerida - Tarragona.

Oddelki navarske brigade, ki operirajo dalje južno, so prodrle v pogorju do 16 km severno-zapadno pred industrijsko mesto Reus. Čigar vojaški oddelki so bili že pogosto bombardirani.

Najbolj vzhodno izpostavljene nacionalistične čete so sedaj oddaljene samo še 25 km od morske obale.

Republikanski uspehi v Estremaduri

Barcelona, 8. jan. AA. Na estremadurskem bojišču so republikanske čete zavzele nekatere postojanke ki so jih bile prej izgubile. Poleg tega so republikanci zavzeli Villanuevo de la Sereno in Coronado.

Smrt smučarjev pod plazovi

Grenoble, 8. jan. br. V soboto se je v francoskih Alpah pripetila velika nesreča, ki je zahtevala 7 človeških življenj. Utrgal se je namreč velik plaz, ki je zajel skupino smučarjev in jo pokopal pod seboj. Dozdaj so iz snežnih mas izkopali 5 žrtev, med temi 3 smučarje in 2 smučarki. Pogrešajo še dva vodnika, ki sta ostala pod plazom.

Davos, 8. jan. br. V bližini Davosa se je utrgal plaz, ki je zajel 5 smučarjev. Dočim so se štirje rešili, so petega, nekega Angleža, potegnili iz snega že mrtvega.

Vrnitev zaplenjene katoliške cerkve v Moskvi

Varšava, 8. jan. AA. Iz Moskve poročajo, da so sovjetske oblasti končno izpraznile in vrnile v prejšnjo stanje poljsko katoliško cerkev sv. Petra in Pavla. Kakor znano, so preteklo leto sovjetske oblasti to cerkev zasedle ter jo spremenile v klubsko dvorano. Zdaj so sovjetske oblasti obvestile cerkvene varuhe, da je cerkev vernikom zopet na razpolago.

Turnir v Hastingsu pred zaključitvijo

Hastings, 7. jan. V 8 kolu sta se sešla Szabo in Landau. Madžarski prvak je igral angleško otvoritev. Landau se je spretno branil, tako da je nastala v središnjici malone izenačena pozicija, nakar je Landau v 18. potezi ponudil remis, ki ga je Szabo sprejel. Dr. Euwe in Milner-Barry sta se spoprijela v odklonjenem damskem gambitu. Bivši svetovni prvak je kmalu prišel v prednost, ki jo je naglo še stopnjeval, tako da je svojega nasprotnika gladko premagal. Pirc se je poslužil proti Tylorju Birdove otvoritve. Tylor se je branil s Fromovim gambitom precej slabotno. Pirc je kmalu prišel v prednost in pognal svojega damskega kmeta do šeste črte in ga postavil pred nerešljive naloge, tako da se je Anglež moral v 32. potezi udati. Proti Golombeku se je Thomas branil s katalonsko varianto damskega gambita. Po 23. potezah sta se zedinila na remis. Sergeant je odklonil Kleinov damski gambit. Sergeant je nepravilno žrtvoval figuro za dva strnjena kmeta. Klein se je ubranil nasprotnikove nove kraljice z žrtvijo trdnjave in iz boja izšel z dobljeno pozicijo. Sergeant se je nato udal. — Milner-Barryjeva partija s Kleinom iz 7. kola se je končala neodločeno.

Stanje tik pred zaključkom turnirja: Szabo 6 in pol, Landau 6, dr. Euwe 5 in pol, Pirc 5, Klein 4 in pol, Golombek 4, Milner-Barry 3 in pol, Thomas 2 in pol, Sergeant 1 in pol, Tylor 1.

Srečni in nesrečni ča i

Okrog Novega leta imajo ljudje besedo sreča največkrat na jeziku. Zdi se, da včasi kar potratno razsipujejo svoje želje: kako lepo bi pač bilo na svetu, »ko želje bi veljale kaj«, kakor pravi Prešeren. Voščiti drugemu srečo — v tem je kos stare človeške lokavosti. Kako malo je ljudi, ki so voljni stopiti korak dalje in storiti kaj malega za srečo drugih! Zlasti za srečo ljudi, ki jih ne potrebujejo. Mar bi ne bilo človeško sožitje že mnogo lepše, če bi si ljudje vsak dan v letu, takole sredi naše sive vsakdanjosti, želeli srečo: pravim, samo želeli? Kajti vsak dan je enako dostojen, da si želimo srečo; samo iz sebičnosti smo omejili to na Novo leto in kvečjemu še na rojstne in godovne dneve. Zamislimo si, kakšno bi šele bilo življenje, če bi slehern izmed nas storil vsak dan karkoli za srečo koga drugega, tudi za srečo neznanih, naši sebičnosti nepotrebnih ljudi!

Morda je beseda sreča pretirana. Sreča je ena največjih človeških iluzij, najvišji klin na lestvici, najskrajnejši ton v skali naših ugodij. O nji vsi pripovedujejo, a nihče ne ve, ali jo je že kdaj doživel, kajti — kaj je prav za prav sreča? Zadovoljstvo? Brezbolestno stanje? Užitek? Slast? Kdo bi vedel, kaj je luč, če bi ne bilo teme, in kdo bi občutil srečo, če bi ne bilo nesreče? Videti je, da je to samo nasprotje, kontrast; eno kakor drugo je le skrajnost naših občutij in dožitkov in nemalo zavisi od ustroja naše duševnosti. Odtod tolike razlike in nesporazumljenja. Odtod večno hrepenenje po sreči, ki je prav za prav sladka samo v tem hrepenenju. Kajti kolikokrat nam gorjupa bolest nesreče razodene, da smo bili srečni prav tedaj, ko se tega nismo niti zavedali. In izkušeni Dante pristavlja, da je ni večje bolesti kakor v nesrečnih dneh spominjati se srečnih.

Zato si postavimo skromnejši smoter: zadovoljstvo. Mnogokrat ga je mogoče vzbuditi z neznatnimi žrtvami. Včasi zadošča samo prijazen smehljaj, drugič utegne primerna beseda, stisk roke, bodrilen pogled pomiriti tujo dušo in biti zanjo kakor sončni žarek, ki pade skozi špranjo v temno celico. Kako malo je včasi treba ljudem, da občutijo vsaj za hip trohico zadovoljstva! In vendar smo ljudje tudi s tem neizmerno skopi, često samo zato, ker se tako malo vprašujemo, kaj mrači tuje obraze in kakšna tema leži na pogledih ljudi, ki se podzavestno obračajo k nam kakor rastlina za svetlobo?! Koliko zadovoljstva bi lahko sejal človek okrog sebe, ne da bi se bil izneveril svojim koristim, če bi bili ljudje bolj vzgojeni za sožitje z ljudmi in globlji poznavalci človeških duš, kakor smo lahko ob naši današnji vzgoji in današnjih šegah in navadah!

Ob Novem letu smo lahko čitali v listih ali poslušali pri svojih radijskih aparatih besedo o drugi, nadosebni sreči. Slišali smo, da so si tudi narodi želeli srečno novo leto. Mnogi so se poslavljali od starega leta z grdimi, priznajmo, le preveč upravičenimi očitki. Karikaturisti velikih zapadnih dnevnikov in tednikov so tekmovali v duhovitosti, kako bi čim bolj osmešili leto težkih preizkušenj in naprtili zoprne možnosti mlademu letu, ki nam je čisto in neoskrunjeno priplavalo po večnem toku časa.

Ali obstoji nadosebna sreča, ki bi je bili deležni narodi in človeštvo? Nemara jo je prav tako težko določiti in spoznati kakor osebno srečo. Najbrž je srečen čas prav tako iluzija nekega kolektiva, kakor je srečno leto samo utvara in pobožna želja posameznika. Prav te dni sem zopet vzel v roke knjigo, ki sem jo bil prvič prečital v drugačnih razmerah nego so današnje, v času, ko se je zdelo, da je ladja naše skupne usode trdneje zasidrana, kakor se nam more zdeti dandanes. Knjiga se imenuje »Weltgeschichtliche Betrachtungen« in njen pisec je znani švicarski zgodovinar Jacob Burckhardt. V tej knjigi sta posebno zanimivi dve razpravi: »Zgodovinske krize« in »O sreči in nesreči v svetovni zgodovini«. Primerno štivo prav za naše čase, ko čutimo vsak dan na tresljajih političnega in socialnega življenja obstoj zgodovinske krize in ko tolikokrat tožimo, da živimo v nesrečnih časih.

Burckhardt ne veruje v srečne in nesrečne čase. Ne veruje zaradi tega, ker nimamo pravih meril za določevanje resnične sreče narodov. V zgodovinskem dogajanju so znani srečni in nesrečni dogodki: tako je baje sreča, da so Grki premagali Perzijce in Rimljani Kartago, zakaj kakšna bi bila danes Evropa, če bi se nje zgodovina zasukala tja, kamor so jo hoteli potegniti Perzijci ali Kartaginci? Toda ali je bila to sreča tudi z njihovega stališča? In naposled: kdo nam more jamčiti, da se je bila res odločila sreča našega sve-

ta, ko so zmagali Grki, odnosno Rimljani? Poraženi narodi vedno tožijo o nesreči, medtem ko je zmagovalcem njihova nesreča izvor nove sreče. Kdaj so narodi srečni ali nesrečni? Vsakdo ve, da je mir boljši od vojne, toda vojna je mnogokrat v zgodovin omogočala zmagovalcem veliko blagostanje. Ali bi bil večen mir tudi jamstvo večne sreče? Ni si mogoče zamisliti sreče, ki bi bila vsem enaka; v tem primeru bi je nihče ne občutil. Tudi v kolektivnem življenju je sreča samo kontrast nesreči in kadar se obe izmenjavata, se šele zavedamo njunega obstoja. Če bi ne bilo življenje boj, ali bi kdo hrepenel po miru? Če bi ne bilo nesrečnih časov, ali bi se zavedali srečnih?

Po Burckhardtu moramo vse te pojme sprejeti z veliko rezervo. Med drugim navaja primer Periklejeve »zlate dobe«; dejansko ne bi hotel nihče dandanes živeti tako, kakor so živeli takrat atenski meščani. O oddaljenih časih imamo mnogo prividov, v preteklost polagamo često podobe iz svojih sanj in hrepenenj. Kakor posamezniki, tako si tudi narodi predstavljajo srečne čase po lastnih sebičnih koristih. Srečni in nesrečni časi so kaj različni, če jih gledamo z raznih vidikov: kulturni presoji se zde drugačni kakor političnim simpatijam, večja varnost je včasi v nasprotju s svobodo, svoboda ni pravšna, če jo spremlja nered itd. Kar je prav enemu ni prav drugemu. Ne v preteklosti in ne v bodočnosti ni srečnih časov, so le posamezne, bolj ali manj všečne situacije, ki pa se nujno spreminjajo, ker je takšen tok zgodovine.

Srečno Novo leto? Kdo ve, komu bo srečno in kako? Želimo si, da bi bilo srečno prav nam — beseda, ki že izvira iz sebičnosti, in sebičnost je lahko zlo kakor dobro. Nestanovitna in dvolična so človeška merila. Ostaja nam samo Burckhardtov modri nasvet, da ne cenimo življenja na svetu bolj kakor je v resnici vredno. —o.

Naše gledališče

D R A M A

Ponedeljek, 9. zaprto.
Torek, 10.: Zaprto.
Sreda, 11.: Trideset sekund ljubezni. A.
Četrtek, 12.: Hollywood. Red Četrtek.
Petek, 13.: Zaprto. (Gostovanje v Celju: Potopljeni svet).
Sobota, 14.: Žene na Niskavuoriju. Izven. Znižane cene.

V drami pripravljajo kot prihodnjo novost češko veseloigro v treh dejanjih z naslovom »Upniki, na plan!« Avtor je Karel Piskor. Igro je prevedel prof. Šest, ki jo bo tudi zrežiral. Dejanje se godi v odvetniški pisarni in v pisarni neke banke. Povzročitelj glavnega konflikta je odvetniški uradnik, ki povzroči s svojo, v današnjih časih nenavadno poštenostjo najrazličnejše zmede. Premiera bo najbrž 21. t. m.

O P E R A

Ponedeljek, 9. zaprto.
Torek, 10.: Jolanta. Gianni Schicchi. A.
Sreda, 11.: Frasquita. Red Sreda.
Četrtek, 12. ob 15.: Trubadur. Dijaška predstava. Globoko znižane cene.
Petek, 13.: Zaprto.
Sobota, 14.: Štirje grobijani. Premierski abonma.

Opozarjamo na dijaško predstavo Verdijeve opere »Trubadur«. Cene od 16. din navzdol. Uprizorili jo bodo v četrtek 12. t. m. popoldne ob 15. Zasedba glavnih partij: Leonora Karena, Azucena Kogejeva, Manrico Francl, grof Luna Janko, Fernando Lupša. Dirigent dr. Švara. Režiser ravnatelj Polič. — Letošnja vprizoritev Wolfa-Ferrarija opere »Štirje grobijani« bo v soboto, 14. t. m. za premierski abonma. Duhoviti libreto ter izredno invenciozna glasba sestavljata umetnino, ki daje vsem sodelujočim možnosti ustvariti originalne značaje. Letošnja zasedba partij je naslednja: Lunardo Betetto, Margareta Kogejeva, Lucieta Ribičeva, Mauruzio Primožič, Filipeto Banovec, Marina Heybalova, Simon Zupan, Cancian Lupša, Felice Poličeva, Riccardo Marčec, služkinja Ramšakova. Režiser Primožič. Dirigent dr. Švara.

NIKDAR NISTE SAMI, če imate „Prijatelja". Sporočite svoj naslov na upravo „Prijatelj" Ljubljana, Dalmatinova 8-J in Vam pošlje eno številko brezplačno na ogled.

Dom materinstva v preteklem letu

Nekaj zanimivih in k razmišljanju spodbujajočih podatkov iz ljubljanske ženske bolnice

Zopet je minulo eno leto dela ljubljanske porodnišnice, šestnajsto po vrsti. **1842 žena je v teku leta 1938 dalo pod okriljem ženske bolnice življenje 1809 otrokom in** s tem doprineslo svoj dragoceni in glavni obol k izgraditvi temeljev našega rodu. Ni treba danes, v eri evgenike in padajočega števila rojstev, posebej poudarjati vrednosti prispevka teh 1842 žena, ki so ga dale v teku leta 1938 za bodočnost naroda. Družba, kateri pripadajo te žene-graditeljice, mora primerno ceniti njihovo zaslugo.

Leta 1923 so rodile v ženski bolnici 803 žene, leta 1938 **je dobilo nad 1800 mater in toliko otrok vso nego, ki jim je potrebna, in to od enakega števila zdravnikov in ostalega osobja ter s pomočjo enakih materialnih sredstev kakor leta 1923!** Zdravniki so izvršili leta 1923 okrog 170 porodniških operacij, leta 1938 pa 310. Že sama ta primerjava omogoča vpogled v veliko delo, ki stalno narašča. Le z velikimi napori je mogoče ohraniti bolnico na višini, ki odgovarja modernim medicinskim načelom. Razumljivo je, da je zaradi nezadostnih gmotnih sredstev materialna stran oskrbe naših mater in otrok često pomanjkljiva in da ta pomanjkljivost na žalost le prevečkrat ovira tudi pravilno medicinsko delo. To tem bolj, ker je število tistih, ki iščejo pomoči v bolnici, vedno večje. To je tudi vzrok, da **mora bolnica večkrat odklanjati celo take matere, ki so zaradi slabega socialnega položaja prepotrebne zavetja v bolnici,** in sprejemati samo nujne slučaje. Gotovo bi zdravniki radi delali drugače, toda omejeni prostor in pičla materialna sredstva jim ukazujejo, da morajo biti strogi, čeravno jih pri tem boli srce.

Kakor vedno, tako tudi lani ni bilo materinstvo brez žrtev. V teku leta 1938 je umrlo 5 žen vsled težkih bolezni med porodom ali v nosečnosti kar da umrljivost 0.27%. Poudariti pa je treba, da je lanska umrljivost najnižja, odkar obstoji ljubljanska porodnišnica, in je daleč pod povprečjem umrljivosti porodnic v vsej naši državi, ki znaša 0.5%. Temu, kolikor toliko razveseljivemu dejstvu stoji nasproti žalostna izkušnja z ginekološkega oddelka te bolnice. Tam je od 503 žen, pri katerih se je nosečnost prekinila predčasno in je prišlo do splava, izzvanega večinoma po kriminalnih rokah umrlo 11 žena v najlepši dobi življenja. Umrljivost teh žen znaša 2.18%, skoraj desetkrat toliko kot umrljivost pri porodih. Te številke tako zgovorno izražajo vso težino tega socialnega zla da ne potrebujejo posebnega komentarja.

Tistemu, ki od blizu opazuje delo in življenje naših mater, ni ostalo skrito dejstvo, da je v mnogih slučajih ves trud, ki ga je uporabila bolnica, da bi ohranila pri življenju in zdravju mater in otroka, zaman, ker je žena z otrokom vred po odhodu iz bolnice na dom nezadostno zaščitena in negovana, izpostavljena raznim škodljivim vplivom, tako da naknadno oboli. **Mnogo zdravih dojenčkov pomre v slabih zunanjih razmerah.** In prav ta dejstva z naraščajočo frekvenco bolnice vedno bolj potiskajo v ospredje socialno stran naloge, ki bi jo morala bolnica vršiti, pa ji ne more biti kos, dokler se skrb za materinstvo smotrno ne organizira s sodelovanjem vse javnosti.

Zaenkrat pa je na žalost položaj še tak, da bo **tudi v novem letu morala bolnica računati s tesnimi prostori in skromnimi gospodarskimi sredstvi ter bo zato smela sprejemati le one žene, ki bodo iz bolezenskih vzrokov ali zaradi socialne bede iskale pomoči v zavodu.**

DANES ZADNJIKRAT OB 16. URI
VELEFILM
Kraljica Viktorija
Večerni predstavi radi koncerta odpadeta!

Do 13 tisoč delavcev lahko dobi delo v Nemčiji

Letos želi Nemčija poleg kmetijskih delavcev tudi delavce za težko industrijo in gradnjo železnic

Murska Sobota, 8. januarja

Te dni se je vršil v prostorih borze dela v Murski Soboti važen posvet zastopnikov socialnih ustanov in borz dela iz srezov Murske Sobote, Lendave, Čakovca in Preloga. Razgovor je bil o tem, koliko delavcev se bo lahko to leto poslalo na delo v Nemčijo. Lani je nemška vlada prosila pri nas za 3500 do 4000 sezonskih delavcev, a letos jih želi do 13.000, ker so bili njihovi delodajalci z njimi zelo zadovoljni.

Sklenilo se je, da se iz srezov Murske Sobote in Lendave pošlje 6000 delavcev in delavk, a iz preloškega in čakovskega sreza 3000. Ako se jih prijavi več, bodo tudi sprejeti. Če pa se iz teh srezov ne prijavi zadostno število, pridejo na vrsto tudi delavci iz okoliških srezov. Nemčija je doslej prosila samo za kmetijske delavce, a zdaj bi jih potrebovala tudi za težko industrijo ter za gradnjo železnic in cest.

V Čakovcu in v preloškem srezu je več tisoč delavcev, ki so stalno zaposljeni pri gradnji železnic, pa dobro poznajo to delo. Vsi ti lahko zdaj dobijo zaposlitev v Nemčiji, kolikor niso okuženi s trahomom in podobnimi boleznimi.

Lani je čez 4000 sezonskih delavcev zaslužilo v Nemčiji nad 23 milijonov dinarjev. Letos lahko 13.000 sezonskih delavcev zasluži okoli 70 milijonov dinarjev. Spričo nezaposljenosti v naši državi je zelo verjetno, da bo število, ki ga želi Nemčija, gotovo doseženo.

Smrtna nesreča dijaka pri kemičnih poskusih

Bukarešta, 8. jan. AA. V ulici Jorga je nastala eksplozija, ki je močno poškodovala poslopje. Poklicani gasilci, so našli v hiši truplo dijaka Nikole Demetresca. Pozneje so ugotovili, da je eksplozija nastala zaradi kemičnih poskusov, ki jih je delal ponesrečeni dijak.

Maribor čez nedeljo

Maribor, 8. januarja

Pozornost naše mladine je bila osredotočena danes na Pohorje kjer so bile številne zimskosportne prireditve o čemer poročamo v drugem delu lista. Začela se je tudi plesna sezona. Snoči je imel »Nanos« svoj uspel plesni večer v Narodnem domu, ki je potekel v najlepšem razpoloženju. Smo pa tudi v sezoni občnih zborov.

Starokatoliška cerkvena družina

se je zbrala v Narodnem domu k rednemu letnemu občnemu zboru. Začel ga je predsednik g. Franjo Čoš, ki je v uvodnih izvajanjih naglašal, da je bilo treba na potu k duhovni osvoboditvi in verski osamosvojitvi prebiti mnogo težkoč in ovir. Izčrpno poročilo o delovanju starokatoliške cerkvene občine v Mariboru je podal starokatoliški župnik g. *Šegula*, ki je navajal da je starokatoliška cerkvena občina v Mariboru narasla v preteklem letu za 89 članov. V cerkev jih je bilo sprejetih 76, to je za 10 več kakor leta 1937. Dne 3. julija lani je bila prvič sv. birma. Pohvalno je omenjal g. *Šegula* požrtvovalno delo predsednika g. Čoša, potem požrtvovalne pevce in dobrotnike, med drugim g. *Tičarja*. Sledili sta še blagajniško poročilo g. Filipa *Podgornika* in pregleднika računov g. *Zupančiča*. Pri volitvah so bili izvoljeni: predsednik Franc Čoš, podpredsednik Franc Zupančič, blagajnik Filip Podgornik, odbornika Miroslav Urbanc in Leopold Reja, revizorja Ivan Cernšek in Stanko Zavadlav.

Strojniki strojevodje in kurjači za svoje pravice

Danes dopoldne so zborovali v Delavski zbornici strojniki, strojevodje in kurjači, ki so organizirani v mariborskem pododboru ljubljanske sekcije Zveze strojnikov, strojevodij in kurjačev. Uvodne besede je spregovoril sekcijski tajnik, Pavel *Škerl* iz Ljubljane in obširno poročal o sekcijskem delovanju, mezdnem gibanju strojnikov in kurjačev v tekstilni stroki in o bližnji anketi za žagarsko lesno industrijo. Poročal je tudi o prizadevanjih, da se vsi strojniki z izpiti zavarujejo pri Pokojninskem zavodu v Ljubljani. Zveza se bo obrnila na narodno skupščino, da se ob priliki razprave o proračunu vzakoni amandma o obveznem zavarovanju vseh strojnikov z izpiti pri Pokojninskem zavodu, saj opravlja pretežna večina strojnikov delo duševnega značaja. Ljubljanska sekcija šteje 542 članov, od teh je v Mariboru in okolici 30. O prilikah v Mariboru je poročal predsednik mariborskega pododbora g. Janko *Žagovec*. G. Josip *Filipčič* je podal blagajniško, g. Alojzij *Roner* pa nadzorstveno poročilo. Pri volitvah v vodstvo mariborskega pododbora so bili izvoljeni: predsednik Janko Žagovec, tajnik Maks Ružič, blagajnik Josip Filipčič, odborniki Alojzij Roner, Franjo Grad in Mirko Ornik.

Ljubavne laži Zanimiva ljubavna drama mlade študentke, ki se zaljubi v svojega profesorja. Film, ki ga mora videti vsakdo!
KARL LUDVIG DIEHL — JUTTA FREYBE
KINO SLOGA, tel. 27-30 Samo še danes in jutri ob 16., 19. in 21. uri

Akcija za ustanovitev župnije v Radvanju

V Radvanju je v teku akcija, da bi se ustanovila samostojna župnija. S tem bi se Radvanje odtrgalo iz območja magdalenske župnije. Nekateri radvanjski občinski odborniki so pričeli zbirati pri radvanjskih občanih podpise Radvanjčanov, ki se s tem ne strinjajo. Ko so nabrali 100 podpisov, so jim polo zaplenili. Pet občinskih odbornikov je ovadenih državnemu tožilstvu po členu 74, zakona o notranji upravi.

Vlomilci in tatovi

V stanovanje železničarja Ivana Gotala, ki stanuje v Studencih, Sokolska ulica 39, so se splazili tatinski zlikovci, ki so mu odnesli iz nočne omare zlati verižici v vrednosti okoli 1600 dinarjev. Studenški orožniki so pričeli poizvedbe in so ovadili državnemu tožilstvu nekega 32-letnega Franca F., ki pa taji krivdo.

Posestnik Anton Lah iz Gornje Polskave je prišel v Maribor. V nekem mariborskem lokalu je obedoval. Prisedel je neznan moški, ki je bil na vse kriplje ljubezniv. Ko pa je dotični možak odšel, je Anton Lah ugotovil, da mu je izginila žepna ura z zlato verižico v vrednosti 2750 dinarjev. Mariborska policija se zdaj vneto zanima za ljubeznivega neznanca.

V Gornjem Radvanju so se pojavili kokošji tatovi. Med drugim so se splazili v kurnik posestnice Marije Knoblauchove, iz katerega so pobrali najlepše in najskrbneje pitane kokoške. Varnostna oblastva poizvedujejo za storilci.

Žrtve nesreč

Letošnja zimskosportna sezona je tirjala doslej že mnogo žrtev. Zdaj se je ponesrečil pri smučanju tudi 15-letni Jožef Javornik, sin posestnice iz Spodnjih Poljčan. Pri smučanju se je prekopicnil tako nesrečno, da je obležal z zlomljeno desnico. Odpravili so ga v bolnišnico.

Razen tega so pripeljali v bolnišnico še 24-letnega delavca Ignacija Žiharja od Sv. Lovrenca na Pohorju, ki ga je konj brcnil in mu strl desnico v podlehtju, 44-letnega oferja Romana Ajda iz Šmartna na Pohorju, ki je obležal pod hlodi s strto desno nogo, in 27-letnega tkalca Antona Lubeja iz Slivnice, ki mu je strgalni stroj zmečkal desnico.

Z mišnico se je zastrupila

V smrt je šla zaradi bede

Zagreb, 8. januarja

Mestna ubožica 65letna Marija Gorupova je živela zelo bedno življenje. Te dni se je svoje bede naveličala, pa je sklenila napraviti konec svojemu življenju. Gorupova, rojena v Brezovici v Sloveniji, je živela v ubožnici na Selski cesti. Ko je bila sama in je ni nihče opazoval, si je najprej prerezala žile na levici, potem pa je zaužila večjo količino mišnice. Dobili so jo v zadnjih zdihljajih in jo naglo prepeljali v bolnišnico, kjer ji je bila nudena pomoč. Če bi bila imela samo prerezane žile, bi ji bili mogli rešiti življenje, toda strup je v njej že toliko deloval, da je bila vsaka pomoč zaman.

Truplo nesrečne ženske so prepeljali v zavod za sodno medicino, kjer se je izvršilo raztelesenje.

V sanjah je videl smrt svojega sina

Čez dva dni so se sanje uresničile

Belovar, 8. januarja

Staremu Siliću v Belovaru se je pred nekaj dnevi sanjalo, da je videl svojega sina, kako si je kupoval revolver. Oče je v sanjah ves zaskrbljen sinu odsvetoval nabavo nevarnega orožja, toda sin se ni oziral na to svarilo, temveč je revolver kupil, in v sanjah je oče zaslutil, da bo orožje za sina usodno.

Silićev sin Leon, ki je štel šele 15 let, je bil učenec pri belovarski tvrdki Žige Furmana. In res se je zgodilo, da se je dečko v petek igral z majhnim revolverjem, ki ga je bil pred nekaj dnevi kupil, ne da bi bil oče za to vedel. Orožje se ni hotelo sprožiti in deček je začel raziskovati, kje je napaka. Pri tem je revolver obrnil proti sebi, a v tistem trenutku je počilo in krogla je zadela mladega nesrečnika v trebuh. Nevarno ranjenega dečka so pripeljali v belovarsko banovinsko bolnišnico, kjer je bila izvršena nagla operacija. Toda mlademu Leonu ni bilo več pomoči in je včeraj zjutraj umrl.

V ječo namesto pred oltar

Na povratku od neveste se je sprl s sosedom in ga ubil

Belovar, 8. januarja.

V vasi Repušnici blizu Belovara je umrla pred kratkim 35-letnemu Matu Šušljeku žena in mu zapustila dva otroka. Vdovstvo pa Matu ni prijalo. Kmalu se je seznanil z lepo kmečko mladenko Dragico Brlekovo iz Repušničkega brda. Te dni jo je obiskal in se porazgovoril z njo o ženitvi. Ko se je vračal domov s svojim tovarišem, je srečal soseda Slavka Vuka in njegovo družbo. Slavko ga je vprašal, kje je bil, a Šušljek mu je odgovoril, da je obiskal svojo zaročenko, s katero se namerava v kratkem oženiti. Na ta njegov odgovor se je Vuk razjezil in menil, da pač ne potrebuje druge žene.

Mato Šušljek in njegov tovariš, ki sta se ga bila pri zaročenki Dragici precej nabrala, sta se razburila in napadla Vukovo družbo s koloma. Nastal je hud pretep, pri katerem je dobil vsak svoj delež, a Vuk je obležal na mestu mrtev. Šušljek in njegov tovariš Dragutin Blažinčić sta bila aretirana in izročena sodišču.

O skoposti

Tudi jaz imam majhen muzej skoposti. Predmet, na katerega sem najbolj ponosen, je pismo — zalepka seveda — sestre nekega mojega prijatelja. Prve tri vrste, napisane v ponedeljek, poročajo o bolnem bratu. Potem so bile te vrste površno prečrtane, in pismo z datumom prihodnje srede se nadaljuje s sporočilom, da je brat umrl.

BOLNIKI so povsod. Zato je neobhodno potrebno, da se pazi na urejeno prebavo. Zdravniki priporočajo Darmol odraslim in otrokom. Tudi pri večkratni uporabi ne nastopa navada. Uporabljajte pri zaprtju dobro odvajalno sredstvo DARMOL. Dobi se v vseh lekarnah. Reg. 25.801/37.

Priporočajte ponedeljsko izdajo „Jutra" svojim znancem in prijateljem!

Vremenska napoved

Zemunsko vremensko poročilo: V Jugoslaviji je po vsej državi, posebno v severnih in zapadnih krajih nastopil hujši mraz. Zjasnilo se je v zapadni polovici in na severu. V ostalih predelih oblačno, ponekod celo sneži. Najnižja temperatura Ljubljana —18, najvišja Ercegnovi +11 C.

Zemunska vremenska napoved: Še hujši mraz. Po večini jasno v zapadni polovici države, delno jasno pa na vzhodu, zjutraj v rečnih dolinah in kotlinah megla.

DVE S TRAMVAJA

Mislim, da moj kurz na borzi javnega mnenja ne bo prehudo padel, če sem nekega dne imela v žepu poslednji kovanec in še ta je bil pohlevna kron'ca, da si nisem mogla pomagati z njo.

Nerada — pa saj veste, da še vrag, ne samo časopisni poročevalec, »v sili muhe žre« — sem se napotila k svoji petični tetki v Šiško. Njej v čast bodi povedano, da mi je natočila šilce žganja, ko je opazila, da sem prezebla v jesenskem vetru in dežju, in ko sem ji pojasnila zadrego, je od srca rada ustregla tudi moji denarni prošnji. A ker drobiža, za katerega sem jo prosila, ni imela pri hiši, mi je na slovesno zagotovilo, da bom takoj, ko izmenjam, vrnila, stisnila v roko šelesteč tisočak. Lepo sem se zahvalila in prekipevajoča toplega zaupanja stopila k tramvajski postaji.

Prisedla sem k potnikom v voz. Sicer to ni navada, a tega dne so bili začuda tihi, kakor da pričakujejo dogodka. Tako smo privozili do železniških tračnic. Tedaj je k meni pristopil sprevodnik:

»Vozni listek, prosim?«

»Do pošte. Ali mi lahko izmenjate tisočak?«

»Kaj pa mislite, da bom zaradi vas nosil toliko dnearja s seboj? Ves dan ne kasiram toliko!«

V tem je voznik ustavil pred Kolizejem.

»Kar hitro izstopite! Ven, prosim!«

Vse, kar je bilo živega v vozu, je zapičilo vame svoje oči. Obsedela sem v strahu, da bo že res, kar sem brala iz njih: aha, ta je pa lisička, ki ima prazen žep, pa si je izmislila štorijo o tisočaku. Naglo sem segla v torbico, izvlekla iz nje izposojeni tisočak in ga sramežljivo pokazala sprevodniku, pa tako, da so ga mogli vsi videti. Na sopotnike je učinkovalo. na sprevodnika pa ne. S sprevodnikovo pomočjo sem se znašla ob tramvaju na cesti in za tramvajem, ki je z eleganco odpeljal proti Evropi, sem zaključila z mislijo:

S taksijem bi se lahko peljala, v ljubljanskem tramvaju pa niti s tisočakom ne. Njega tisočak prav nič ne gane! Pa zapik!

*

Pa tista, ko sem na tramvaju prevozila pot od glavnega kolodvora mimo glavne pošte in magistrata do poljanske gimnazije pa nazaj v rekordnem času: v eni uri.

Po slabo prespani noči sem stopila na ulico, prav za prav v brozgo tisočerih jezerc in potočkov. Rešimo opravek s skokom na tramvaj — do postajališča je le par korakov in zapeljal me bo skoraj v hišo!

Pogledam na električno uro: na poldan gre! A voz že prihaja, šlo bo!

»Vič.«

»Nič!« si pravim.

Toda za njim že pelje drugi, bo le še šlo!

»Vič.«

»Spet nič!« me pogreje.

A kar je, to je! Če sem že ravnala proti boljšemu prepričanju, da se velja zanesti bolj na svoje pete, pa vztrajaj v brozgi!

Če čakaš, dočakaš in res nas je par najbolj potrpežljivih končno sedlo v voz z napisom: »Sv. Križ—Mag.—Moste«.

»Kod pa hodite tako dolgo?« je godrnjavo pobaral sprevodnika gospod, ki je prej poleg mene premražen čofotal po brozgi.

»Ja, vsakih 12 minut!« ga je tolažil sprevodnik.

»Čakam pa 14!«

»Jaz še več!« mi jezik ni dal miru, ko sem končno samopašno stoje balansirala v skoraj praznem vozu in z besom opazila, da je tik za nami že drugi voz v isto smer. Dobra je ta! Pomirila sem se, ko sem kasneje opazila, da sta vendarle nekaj vredna: Do mojega izstopa sta bila namreč že oba natlačeno polna.

V hiši, pred katero sem izstopila, sem se tako rekoč obrnila na peti in zdirjala nazaj na ulico, k tramvajski postaji. Levo, desno nobenega voza. Čez dolgo se prikažeta dva zapored v nasprotno smer. Polna. A medtem je tudi naše postajališče postalo polno. Gospodje, gospe, pa z vso prtljago cajn in cekarjev družina: oče, mati, dojenček v rokah gospejinega bratapestunje, 4letni sinček, pa stara mati. Le stari oče jo je v tempu peš ubral naprej: »Na svidenje na kolodvoru!«

Cepetali smo, se prestopali, korakali in morda bi bili iz dolgočasja uporabili tudi roke, da ni bilo brozge.

»Ga še ni?« je v potrpežljivem razdobju petih minut povpraševal zaskrbljeni oče, ki je vedril v veži in se tako opeharil za razgled.

»Še ne,« se je obračala k njemu ženica.

»Na, oče je pa gotovo že na postaji!« je sklenil mož.

»Bo vsaj karte lahko kupil!« se je oddahnila žena.

In ko je voz le privozil po dvajsetih minutah čakanja, bi bila skoraj zunaj ostala, ker sem bila za izjemo vljudna in pustila vstopiti v voz — bil je skoraj poln — družino pred seboj. Korajžno sem se obesila na stopnice — naj bo karkoli! Zgodilo se sicer ni nič posebnega — gospodje, ki so jim že itak pokali prsni koši, niso niti v teh težkih trenutkih pozabili na galantnost in so »dami« dali vsaj toliko prostora, da se je hvaležna uvrstila mednje. Niso pa je rešili druge nesreče: kakor po čudežu se je tudi do nje pridrenjal sprevodnik.

»Karto!«

»Oprostite, ne morem do denarnice!« je rekla »dama«: dlan ene roke so ji tiščali k licu, druga je krilila nekje v zraku, kakor da ni njena.

»Ja, čakati vas pa ne morem!« Bili smo sploh dobre volje, vse do frančiškanskega klančka. Tam se je voz za slavnim krogom kamnitih kupčkov ustavil. Kaj bi? Nekateri so že izstopali in velikodušno odpustili maloželezniški družbi plačani, pa ne povsem izrabljeni listek, ki je veljal tja do pošte, Evrope. Ob cestišču so se ustavljali Ljubljančani, nas »zafrkavali« (še tega nam je bilo treba!), in ko je voz potegnil, so pešci razposajeno vihteli dežnike v pozdrav: »Hur-ra! Pa srečno rajžo!«

Ko sem izstopila v brozgo pred pošto in hitela, da pridem z novico »pod streho«, mi je ušla neskromna misel: direkciji bom pojasnila, da tramvaj ni, da bi se nanj človek zanesel in še predlagala, naj nas opremijo z avtom, če hočejo, da bodo »novice« res še ostale »novice«. Še navadnim Ljubljančanom je tramvaj počasen, kaj šele poročevalcu!

*

Mislila sem Vam povedati še druge. Imam jih na zalogi. O metlicah, s katerimi pometajo vozniki zaledenela stekla, da vidijo, če ne preti morda karambol. O »žajfi«, glicerinu in podobnih zdravilih, ki jih vozniki imajo zadnji čas vedno v svojem žepu, da namažejo zamrzla stekla, ko se »čuda narave« začenjajo risati nanje. O pogumnem vozniku, ki je menil, da so najboljše zdravilo proti zamrzlemu oknu odprta vrata, ker je temperatura potem enaka zunaj in znotraj. O revizorju, kateremu sem se pred Evropo pritožila, da mi redno pred nosom uide zveza iz Šiške na kolodvor, pa mi je pojasnil, da v megli ni mogoče videti, če voz prihaja, pa čeprav sem slučajno tedaj na svoje oči videla, da zveza pred nosom odhaja. In drugih več!

Toda — vse preveč se bojim, da bi se zjokali. Nad tramvajem — na katerega smo Ljubljančani tako ponosni!

Tisti, ki prinašajo dobro in zlo

Naši pismonoše napravijo po 9 ur hoda na dan, a v svojih torbah nosijo do 30 kg vsega, kar nam je v radost in razočaranje

Ljubljana, 8. januarja

Med vsemi ljudmi, kar jih hodi po cestah in mimogrede kdaj potrkajo na naša vrata, so nam pismonoše pač zmerom najdražji. Za zvezo so nam z velikim, neznanim svetom, in čeprav nam od časa do časa prinašajo v hišo tudi prav žalostne vesti, sporočila o smrti, vabila na sodnijo, rubežni, nam vendar še zmerom ostaja upanje, da bomo nekega lepega dne prav iz njihovih rok prejeli tudi nezaslišani glas o sreči, ki nas bo iznenada zadela, vest o zmagi, za katero se natihem bijemo vse žive dni.

A prav zato, ker sprejemamo pismonošo, kadar se oglasi na našem pragu s tako osebnega, egoističnega vidika, nam ostaja njegova usoda neznana, prezremo breme, ki ga nosi za nas. In sicer breme v pravem in prenesenem pomenu besede: torba, v kateri

Obraz poštarja, ki je služil 35 let, pa je utegnil biti samo dva dni bolan. Na novo leto je stopil v pokoj, a je navrgel še 20 dni dela, da razbremeni tovariše

nam prinaša dobre in zle vesti, darila in kazni, je mnogokrat težka do 20, 30 kg in s to pezo čez ramo mora poštar preplezati včasih po 5, 6 nadstropij. In včasih se mu nabere toliko pošiljk, da mora po dvakrat, trikrat nazaj, preden vse raznese. Pa tudi sicer je njegovo delo eno najtežjih, kar jih zahteva služba javnosti.

V dostavi pošte je Ljubljana razdeljena na 39 okrajev. Prav toliko je pismonoš, med njimi 36 mestnih, 3 selski. To število je mnogo premajhno, zato mora biti pismonoša zmerom pripravljen, da žrtvuje svoji službi po 13, 14 ur na dan. Po delovnem redu se morajo pismonoše vsak dan ob 6. zbrati v svoji delavnici v prvem nadstropju glavne pošte, da urede vsak svoj predal. A ker je zmerom tolikšen naval pošiljk, da v službenem času ne bi mogli zaključiti dela, vstajajo po navadi ob 4. zjutraj, tako da so ob pol 5. ali do 5. že na mestu.

Ko razdele pisma in pošiljke med seboj — uslužbenci, ki opravljajo prvo razdelitev v nočnih urah, morejo pač komaj približno sortirati material, vrhu tega pa prihaja stalno brez konca in kraja pisem brez točnega, pravilnega naslova, da ostaja vsako jutro na kupe škartiranih pošiljk — se pismonoše zvrste v uradu glavnega kartista, da prevzamejo še priporočena pisma. Kar je nezadostno frankiranih pošiljk, mora pismonoša ob prevzemu plačati porto, ki ga potem na svojo odgovornost izterja pri naslovniku. Za to denarno transakcijo dobi vsak pismonoša od poštne uprave že ob vstopu v službo na roko majhno zlato rezervo, ki se po razmerah giblje od 30 do 150 din.

Odkar so zaradi pomanjkanja osebja v zvezi s stalno rastočim prometom opustili posebne denarne pismonoše, so morali poštarji, ki so imeli dotlej opravka samo s pismi, listi in paketi, prevzeti tudi najtežjo, najodgovornejšo funkcijo — raznašanje denarja. Če smo rekli najtežjo, smo rekli dvakrat prav: pogostokrat se pismonoši nabere v torbi za nekaj kilogramov kovancev. V mestu, kakršno je Ljubljana, je denarni promet po pošti živahno razgiban in dnevi so v mesecu, ko se pismonoše odpravijo na ulice z milijoni v svojih torbah.

Ob 8. so vsako jutro na cesti in potem imajo hoje brez konca in kraja. Dostavni okraji so zelo obsežni in nekateri pismonoše šele tja do dveh obhodijo svoj rajon. Tako se pogostokrat pripeti, da niti za obed ni časa, če mora človek tudi popoldne v službo. Zakaj ob 2. je treba že pripravljati popoldansko dostavo, ki se prične ob 4. V času, ko so na cesti in po hišah, opravijo po 9 ur hoda na dan. A kadar nastopi za božične praznike in novo leto poplava čestitk in pošiljk, se njihov delavnik začenja že ob dveh, treh po polnoči.

Spričo gore dela, ki ga tiho, brez žal besede opravijo vsak dan za nas, so pismonoše v resnici vredni hvaležnosti vse naše javnosti. Vsi pa z njimi iskreno gojimo najbolj pekočo željo: da bi mogla poštna uprava kaj kmalu najeti zadostno število delovnih moči, ki bi razbremenile preobremenjene. In videli boste — ko se to zgodi, bo vsem prav: dajte pismonošam malo oddiha in radosti, pa nam bodo začeli prinašati vse boljšo pošto kakor doslej.

...in kadar pismo s sodnije

Kadar pismonoša prinese denar...

Stoletniki v Jugoslaviji

Proti jugu jih je največ

Čez dve leti se bo vršil že nov popis prebivalstva v naši državi. Zadnji popis je bil izvršen 31. marca leta 1931., a šele zdaj se uradno objavljajo nekatere podrobnosti iz takratnega popisa. Tako so nedavno izšli podatki o starosti, ki jo dosežejo naši državljani. Iz te statistike se vidi, da je bilo v vsej državi 2231 ljudi, ki so bili stari nad sto let. Od teh je bilo 1124 moških in 1107 žensk.

Najmanj stoletnikov je bilo v naši dravski banovini: v celem namreč samo tri ženske, a noben moški. Po dravski banovini pride na vrsto savska s 34 stoletniki, izmed katerih je bilo 13 moških in 21 žensk. Na tretjem mestu je primorska banovina s 54 stoletniki (22 moških in 32 žensk). Sledi dunavska banovina s 75 stoletniki, izmed katerih je bilo 53 moških in samo 22 žensk.

Srbska kmetica Jelka Dimitrijevićeva iz Klinova v Južni Srbiji, ki je l. 1933. obhajala stoletnico poroke. Živela je menda 120 let

Veliko število stoletnikov je bilo v vrbaski banovini, namreč 188. Med njimi je bilo 113 moških in 75 žensk. V drinski banovini jih je bilo 198 (94 moških in 104 ženske), v moravski 420 (228 moških in 192 žensk), v zetski 511 (249 moških in 262 žensk).

102 leti stara Slovenka, vdova Jera Jelenova, po rodu Kušarjeva z Vihre pri Laporju, ki je umrla l. 1931.

Največ stoletnikov je štela vardarska banovina, to je 733. Od teh je bilo 377 moških in 356 žensk. Na področju uprave mesta Beograda (Beograd, Zemun in Pančevo z okolico), je živelo 15 stoletnikov, izmed katerih je bilo 6 moških in 9 žensk.

Zanimivo je, da imajo baš južne banovine največ stoletnikov. Ker je znano, da

Stoletna Črnogorka iz Vrela

tam prej ni bilo natančno vodenje rojstnih knjig obligatno, je zelo verjetno, da so ti podatki pretirani. Vsekakor pa je zanesljivo, da dalje časa žive ljudje, ki se preprosto preživljajo in ne poznajo še vseh pridobitkov civilizacije.

BRITANSKI IMPERIJ

Otto Graf, znan po detektivskih serijah, je izdal v Lipskem debel zvezek »Imperium Britannicum«, ki hoče biti ne pragmatičen, ampak dinamičen prikaz. Na vsakem koraku se piscu zdi skrajni čas, da se Anglija umakne s svetovnozgodovinske pozornice in prepusti mesto — komu? Pobožne želje monakovskega zasebnega učenjaka se proti koncu zgostijo v mrko prerokovanje: »Nobena država ni večna, zlasti pa ne svetovna država... Oblaki se zbirajo, nebo se temni nad Albionom.«

POLJŠČINA V USA

Varšavski jezikoslovec Witold Doroszewski je bil v l. 1936/37 pozvan na univerzi Wisconsin v Madisonu, da bi predaval na novi stolici za poljščino (danes deluje tam Józef Birkenmajer). Ob tej priliki je proučil ameriško poljščino. Plod njegovega truda je knjiga: Język polski w Stanach Zjednoczonych. — Spis nudi več in manj, nego obeta naslov. Več — ker opisuje govorico ameriških Poljakov in po vrhu še poljsko pismenstvo v USA, itd. Manj — ker se bavi edino s knjižno poljščino in občevalni jezik čisto v nemar pušča. Seveda se je mudil premalo časa ondi, da bi bil utegnil proučiti vsakdanjo žlabudravščino in določiti njene razločke nasproti pismenemu izrazu. Kar pa je naredil, je korenito pretehtano. Imenik obsega kakih 1300 poljskih ali popoljščenih in okoli 900 čisto angleških besed.

Italijanski odgovor Rooseveltu

Rim, 8. jan. AA. Italijanski zunanji minister Ciano je sprejel veleposlanika Zedinjenih držav ter mu sporočil stališče italijanske vlade glede pobud predsednika Roosevelta o možnosti naseljevanja Židov v Ameriki. Zatem je grof Ciano sprejel angleškega veleposlanika lorda Pertha ter z njim končnoveljavno določil posamezne podrobnosti glede obiska predsednika Chamberlaina in lorda Halifaxa v Rimu.

Nepričakovan Tatarescov prihod v Bukarešto

Bukarešta, 8. jan. br. Rumunski poslanik v Parizu Tatarescu je včeraj nepričakovano prispel v Bukarešto ter je imel takoj po svojem prihodu razgovor z min. pred-

Sporazum o utrditvi Alandskega otočja

Stockholm, 8. jan. AA. Uradno potrjujejo, da je bil med Švedsko in Finsko dosežen sporazum glede obrambnih ukrepov na Alandskih otokih.

Krst Rooseveltovega vnuka

Washington, 8. jan. br. V Beli hiši je bil danes krst vnuka predsednika Roosevelta. Dete je dobilo ime Franklin Delano. Oče mu je Franklin Roosevelt mlajši, mati pa Ethel roj. Dupont.

Debeluška Julka pred sodniki

Tudi, kako se kokoš zakolje, je umetnost zase

Pred malim kazenskim senatom smo se oni dan prepričali, da je specializacija napredovala za eno postavko, o kateri morda niste poučeni.

Pred sodnike je z moškim korakom stopila bivša prodajalka Julka, debeluška v belem predpasniku in naglavni ruti z monogramom mesarskega mojstra F. O.

»Ste oženjeni?« je bilo prvo vprašanje.

»Ne,« je sklenila Julka roke na hrbtu in se prijazno nasmehnila.

Po opravljenih formalnostih o osebnih podatkih je vstal državni tožilec in bral obtožnico: V času, ko je bila Julka prodajalka pri trgovcu s perutnino, medom in jajci, je svojemu gospodarju Ivanu Kosmatinu utajila od izkupička za prodano blago 1733 din in še od okrog 60 kg medu 1200 din. Poleg tega je uporabila neko izjavo svojega novega gospodarja, ki jo je sama podpisala in pritisnila nanjo tudi žig. V tej izjavi je stalo, da novi gospodar jamči kot porok in plačnik za obročno odplačilo 3.405 din za odškodnino Kosmatinu.

»Priznate?« je vprašal predsednik.

»Ja — ampak...«

»Kaj,ampak?«

»Med ni bil po 20 ampak po 16 dinarjev.«

»Ste se kaj poglihali?«

»Ne, saj ni hotel. Moj šef je bil pri njem in mu povedal, da je pripravljen odtrgovati mi od plače in dajati njemu, pa je hotel vse hkrati, ali pa naj me zapro!«

»Zakaj ste onaredili podpis?«

»Iz obupa in razburjenja, ker se je Kosmatinu tako mudilo za izjavo in gospodarja nisem mogla kar tako hitro pridobiti, pa sem potem sama podpisala in pritisnila žig.«

»Zakaj ste dvakrat podpisali, enkrat pokončno, enkrat postrani?«

»Razburjena sem bila.«

»Pa saj bi se bila morda gospodar in Kosmatin hotela pogoditi?«

»Kosmatin mi je nasproten, več ljudem je rekel, da mu ni za denar, temveč za to, da me spravi v zapor in iz Ljubljane.«

»Pa zakaj nasproten? Saj mu niste konkurenca.«

»O, seveda sem! Štiri leta sem bila pri Kmetijski družbi, preden sem prišla h Kosmatinu. Veste kokoši koljem na poseben način, pa so šle vse stranke za menoj, tudi od Kosmatina. Jaz jih ne vabim, kaj morem za to?«

»Kak poseben način? Zaklana kokoš je zaklana kokoš!« je pomodroval zastopnik Kosmatinovih interesov in s tem sprožil debato, v katero so vsi okrog sodnega stola živahno posegli. Sklenili so, da je res razlika med zaklano kokošjo in zaklano kokošjo, toda kakšna, tega tisti, ki so prisluhnili, niso vedeli.

Nato je sodnik poklical oškodovanega Kosmatina. Povedal je, da je prevzel tudi Julko, ko je prevzemal od Kmetijske družbe in da ji je obljubil boljšo plačo, če se bo obnesla. Toda kmalu je opazil primanjkljaje. Hotel ji je odpovedati, pa ga je prosila, naj ji ne dela sramote, naj poskusi z njo naprej, ker bo odslej poštena. Napravila sta tudi pogodbo o povračilu škode. Ko je pozneje spet enkrat pregledoval zalogo in pretakal med, so padle iz njega uteži in kamenje. Julka je uravnavala težo z oddanimi izkupički! Poleg primanjkljaja za prodanih 60 kg medu je bilo še 40 kg medu pokvarjenega. Ni bila v stiski, saj si je izposojala pri strankah, ki so potem njega povpraševale po njej, ko jo je odpustil.

»Kako je bilo z zadolžnico?«

»Ker sem vedel, da ne bo rada plačala«, je rekel Kosmatin, »sem ji zagrozil, da jo bom tožil, če ne bo mojster F. O. jamčil zanjo. Tedaj mi je prinesla pobotnico z dvema podpisoma, in ker se mi je to zdelo sumljivo, sem vprašal mojstra F. O. Potem sem jo pa tožil, videl sem, da me ima še za norca.«

Julkin zagovornik je senatu predložil pisanje mojstra F. O., v katerem je stalo, da Julki od srca rad odpusti »svoje« podpise in štampiljko in da ne predlaga pregona.

»Če je danes to storil, je bil k temu pregovorjen! Prej kljub Kosmatinovi pripravljenosti, da dobi obročno odplačilo škode, mojster F. O. tega ni hotel!« se je razburil zastopnik Kosmatinov.

Malo so si skočili v lase z leve in desne, potem je spregovoril državni tožilec, ki je zahteval strogo obsodbo: »ker je obtoženka rafinirano goljufala.« Kakšnega mnenja je bil branilec, si lahko mislite, zaključil pa je: da je Julki že dovolj kazni s pregonom in z razpravo pred sodniki.

Razsodba se je glasila:

Obtoženka si je prisvojila zaupani ji denar in napravila lažno potrdilo, zakrivila je prestopek utaje in zločinstvo napravljanja lažnih listin, zato se obsoja na 2 meseca in 15 dni strogega zapora in 120 din denarne kazni pogojno za dobo 2 let, pod pogojem, če po pravomočnosti sodbe poravna Kosmatinu škodo v znesku 2815 din.

Državni tožilec se je pritožil proti odmeri kazni, po posvetu s svojim zagovornikom pa si je Julka pridržala zakoniti rok za premislek.

Poplava tiskovin

V 450 letih je bilo natisnjenih blizu 30 milijonov del in vsako leto se jih priobči nad 200.000. Pri tem pa ne štejemo 80 tisoč obzornikov in 40.000 dnevnikov po svetu. Navzlic toku časa se nekatere snovi vedno znova obravnavajo. L. 1900. so cenili število spisov o Ivanki Arški (Jeanne d'Arc) na več ko 12.000. Goethe je navdahnil preko 20.000 spisov. Napoleon ima menda višek s 70.000. nk

Z. Vudrič:

Ščipalnik Domina Viklja

Dominik Vikelj je bil mož v letih, ko se o njem ni moglo trditi z vso gotovostjo, ali je že star, ali pa še mlad. Sam se je kakopak rajši prišteval med mlade in tudi družil se je rajši z mladimi ljudmi nego s starejšimi. Eh, pri mlajšem svetu je doma veselje in dobra volja. Pa še zato se je držal Domin Vikelj družbe mladih ljudi, ker je med neizkušeno mladino brez prigovorov lahko uveljavljal svojo voljo in pa besedo.

Na nosu je nosil gospod Domin ščipalnik. To je bil lep, zlatoobrobljen ščipalnik. Nanj je bil Domin posebno ponosen, upravičeno, saj se je tako čedno podajal ozkemu obrazcu, jezdeč na tankem, ostrem malce nategnjenem nosu. Kdo bi vedel, je li bil ščipalnik Dominu Viklju potreben, ali ga je pa nosil, ker je tako veleval ugled stanu — po poklicu je bil Domin učenik — in želja po dopadljivosti. Nosil ga je pač ali na nosu ali v roki, kakor se je podajalo bolj imenitno.

Če je videl gospod Domin bolje skozi očala ali brez njih, o tem si sam ni bil na čistem. Tega tudi dognati ni skušal. Kadar je naneslo, da je kdo trdil, kako jasen pogled da ima, se je Domin na široko pohvalil s svojimi očmi. Na dolgo pa se je potožil zastran svoje kratkovidnosti in nevšečnosti, ki so s tem v zvezi, če se je kje govorilo o kvarah v pogledu. Po potrebi bi Domin stavil, tekmoval bi v obeh panogah za prvenstvo; on je pač hotel imeti prvenstvo povsod in vedno. Domin Vikelj je lahko imel po potrebi zdaj najbolj svetle, zdaj usmiljenja vredne, nebogljene oči. Zato je nosil ščipalnih, ki je bil nanj navajen in ponosen.

O, saj ni nosil stekla na nosu le Domin Vikelj! Je ljudi dandanašnji vse polno, mladih in zdravih ljudi, ki nosijo očala. Kakopak, temu pristojajo, oni hoče biti zanimiv, tretji jih nosi modi na ljubo. Domin, ki še ni bil starec, mladenič pa tudi ne, je nosil ščipalnik, v zlato okovan ščipalnik, vsem trem potrebam na voljo. Zakaj ne, ko pa je ščipalnik tako zviševal njegovo prikupnost. Nič kako se je znal Domin vsemu priličiti, da, kakor bi bilo vse po meri. Zastran zanimivosti pa se je Domin Vikelj lahko pomeril s komerkoli, saj je bilo pripisovati pretežni odstotek njegovih utipljivih uspehov na narodni njivi prav njegovemu šmentanemu ščipalniku.

Češče je naneslo, da je Domin Vikelj spremenil skromno učiteljsko mizo v govorniško tribuno. Ob takih zgodah niso sedeli v razrezanih in preluknjanih klopeh pred njim kuštravi paglavci, ki so mu postavljali noge, kadar je dirjal med klopmi. O ne — imel je Dominik pred sabo včasih lepo nakičene gospodične in gladko obrite mlade gospode. Pri takih svečanostnih pripetijah je napel Domin vse strune svoje govorniške umetnosti in držal govor, ki bi si ga lahko zataknil v gumbnico slavljen ljudski tribun. Prodornost njegovih besedi je ostril še ščipalnik s svojo nenajmanjšo vlogo v umetnijah govorništva. Domin Vikelj je osvajal poslušalke in poslušalce in poražal sicer redke nasprotnike; ne, z njim se meriti ni bil vsakdo kos.

Pa se dogodi, da je ljudem — tako se govori — zrasel greben, namreč Dominovim redkim, a zakletim sovragom. Kratkomalo so se drznili zavidati mu uspehe in ščipalnik po vrhu in so meni nič tebi nič sklenili pristrič mu peruti in razbiti nič manj ko njegovi dve zlatoobrobljeni stekli. Nesrečneži, kako bi neki, ko pa niso nosili

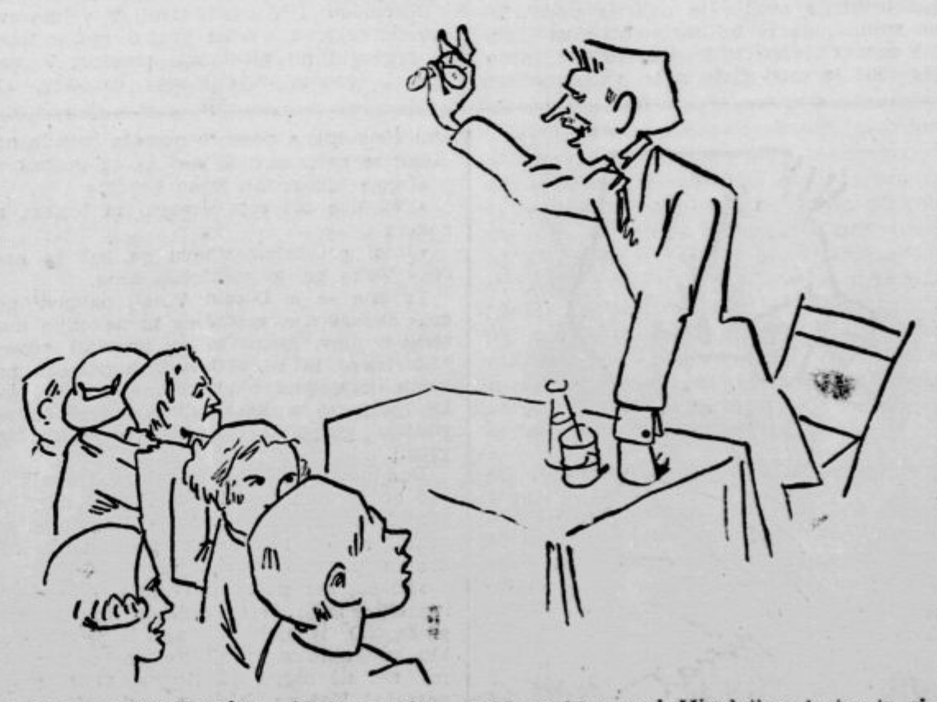

ščipalnikov nalik Domina, ki je z njim osvajal žensko in moško privrženstvo.

Domin je naglo, kratko in porazno obračunal z njimi. Govoril je, mahal z rokami, nalik najboljšega dirigenta. Povzdignil je glas in zopet otožno znižal, rezko je zarentačil in zopet komaj slišno šepetal. Z igralsko kretnjo je snel ščipalnik z nosu — še nogo je pri tem privzdignil — pa mahal z njim po zraku, ga vihtel med koščenimi prsti pa grabil in krilil, kakor bi hotel zdrobiti vesoljni svet. Iztegnil je roki pred se, vzel ščipalnik z levico in si ga natikal na nos, s kazalcem desnice pa je žugal vsem in vsakomur. Komaj je levico odmaknil od nosu, je pograbil ščipalnik z desnico, ga ponesel v zrak in istočasno naredil dva poskoka proti oknu na desni, da so se sončni žarki bohotno svetlikali na zlatem okvirju. Jemalo je poslušalcem in občudovalcem vid. Domin je utihnil. Z levico je izvlekel velik robec iz hlačnega žepa in brisal znojno čelo pa stekla. Ono mu je streljalo med klopi, da opazi učinek na vanj strmeče obraze.

Srce mu je poskakovalo od sreče; raz ta obličja je bral učinek svoje govorniške sposobnosti. Vanj je bilo uprtih nekaj parov mladih ognjenih dekliških oči; v njih se je odražalo občudovanje, zanimanje in vdanost. Zanosno je poškilil na nasprotnike; tam je srečal zavist in zavest poraza.

Tako osokoljen se je prožno pognal naprej, natikajoč si ščipalnik s konci prstov obeh rok. Nagrbančil je čelo, stresel glavo, stisnil pesti pa zagrmel na vse grlo zadnje stavke. Naglo se je spustil na stol, ves zasopel. Ščipalnik je položil na mizo.

Oglušujoče ploskanje je trgalo ozračje. Domin pa si je že obrisal oznojeno lice in si nataknil ščipalnik. Smešek zadovoljstva se je poigraval okrog njegovih izmučenih ust.

Tam v ozadju se je nekdo oglasil. Joj, raje se ne bi! Domin je urno snel ščipalnik. Možak je umolknil pri priči. Gospodična pri oknu se je znesla z opazko nad predrznežem. Kakor veverička je smuknil k njej Domin. Spotoma je nataknil ščipalnik in prisrčno, v zahvalo za pomoč, je stiskal roko zaveznici, mladi, novi.

Z gospodično, novinko v društvu, je bilo s tem zapečateno prijateljsko pripadništvo. Mlada je povrh še kar brez ovinkov priznala gospodu Dominu v obraz, da je njegovo ravnanje s ščipalnikom med govorom bila prava mojstrovina. Očarala da jo je.

Pa je radi te pohvale Domin imel svoj ščipalnik še bolj v čislih. Ni ga odložil niti ko je v prijetni družbi mladih deklet zvračal kozarce, kar je drugekrati vselej sto-

Dom kamenitih src

Ameriške milijonarke se zatekajo med beračice, da skrijejo denar — Požar, ki je uničil milijone, je spravil skrivnost na dan

Newyorško časopisje je nedavno pisalo o nenavadnem dogodku.

Pogorela je majhna hiša na koncu Detroita. Pri požaru so bile tri osebe teže ranjene, štiri samo laže, nekaj žensk pa so rešili iz ognja brez vsake poškodbe. Toda vedle so se kakor blazne, tako da so jih morali zvezati in izročiti stražnikom v nadzorstvo.

Milijonar in sestra beračica

Morda bi ne bila nikoli prišla na svetlo strašna skrivnost te hiše, ko bi je ne bil ognjeni požar. Stala je tam v vrsti kakor druge, s sivo fasado, žalostnimi, neumitimi okni, z odpadajočim ometom. Osemnajst žensk je živelo v njej že dolga leta tiho, skromno življenje, kakor ga žive starajoče se ženske. Nihče ni slutil, kaj jih je združilo v samoto te hiše. To ni bila nobena lepa lastnost; golo naključje jo je odkrilo. Ena izmed hudo ranjenih žensk je ležala v bolnici. To je bila miss Kardlonarjeva; drugi dan po požaru je umrla.

In tedaj je v veliko presenečenje strežnic, ki so imele vse pri požaru ranjene ženske za siromašne reve, prišel k postelji umirajoče znani newyorški veleindustrijec in glavni delničar električnega kartela Villiam Kardlonay. To je bil oče umirajoče ženske, ki je vsa zadnja leta hodila po predmestnih ulicah v obleki, zakrpani z vsemi mogočimi zaplatami; budila je sočutje sosedov in trgovcev v okolici in se ni sramovala jemati od njih drobna darila. Miss Kardlonayeva je umrla. In šele zdaj je zvedela javnost, zakaj so se rešene ženske tako čudno vedle pri požaru, zakaj so kričale kakor obsedene, se hotele iztrgati svojim rešiteljem ter planiti nazaj v plamene. Tam, v ognju, je ležalo celo bogastvo v vrednostnih papirjih, hranilnih knjižicah in bankovcih ter ginilo za vedno... Po površni oceni je bilo tam več milijonov dolarjev.

Zavetišče skoposti

To je bila senzacija za vse mesto. A ne le za mesto — vsa Amerika se je začela zanimati za ta dogodek. In kmalu so sledila nadaljnja presenečenja. Miss Kardlonayeva je bila dedična milijonov. Pa ne samo ona — tudi vse druge ženske v tisti hiši so bile iz zelo bogatih rodbin in so imele toliko denarja, da bi lahko lepo živele v razkošju in udobju, da bi s svojim denarjem lahko še drugim pomagale k sreči. Ena izmed njih, Mary Harsova, je bila lepa ženska, bilo ji je šele 23 let, in bi bila lahko — kakor so dognali in ocenili poročevalci — tudi brez svojega velikanskega imetja očarala marsikaterega mladega moškega. Kaj je pognalo te čudaške ženske v mračno zavetje predmestja? Jih je morda življenje tako razočaralo? Ali jih je morebiti privedla prazna vera sem? Mary Harsova je prav preprosto pojasnila to uganko. V to čudno zavetišče je pognala bogate ženske — njih skopost in lakomnost. Bale so se, da bi izgubile denar, da bi obubožale, da bi jim kdo denar vzel ali jim ga izvabil...

Menda je bila to kar nalezljiva lakomnost. Vsaka teh žensk je imela veliko bogastvo. Toda niti ena izmed njih ni zaupala denarja zavodu, vse so ga hranile doma, v nogavicah, loncih, pod žimnico. In vse so pri tem živele kakor beračice. Samo da bi nihče ne slutil, da imajo denar. To je bila bojazen, ki jim ni dala niti ponoči spati.

Samo lakomnik razume lakomnika

Druga zagonetka pogorele hiše je bila ta, da so bile te čudaške skopuške ženske z vseh koncev Amerike. Prva, ki se je nastanila v hiši v predmestju Detroitu, je bila soproga senatorja Ptegetona, ki še zdaj živi v St. Louisu. Njej se je pozneje pridružila šestdesetletna gospa iz severne Argentine, ki je iščoč varnega skrivališča za svoje imetje prišla v Detroit po golem naključju in se ondi seznanila s senatorjevo soprogo.

Kakor da jih vodi skrivnostna roka, so se shajale ženske kamnitih, zlih src iz vse države k čudnemu vrelcu človeške sebičnosti; osemnajst jih je bilo in vse je spajala strašna vez bolne lakomnosti. Miss Harsova pripoveduje zanimive podrobnosti: Malokdaj je živelo skupaj osemnajst ljudi — in to starejših nervoznih žensk — toliko let v takšni slogi in tolikem prijateljstvu kakor te ženske v detroitskem zavetišču. Lakomne ljudi razumejo spet samo lakomni ljudje, ti vedo in razumejo, kaj je strah za nakopičeno zlato, za dragocene kose papirja, ki pomenijo milijone... Njih medsebojno zaupanje je bilo tako veliko, da so imele za denar skupna skrivališča. In tako je bila to menda kazen božja. Velikansko premoženje je pokopano na pogorišču. Iz plamenov rešene žene so danes res beračice, ker jim je bilo več za zlato kakor za življenje. **B.**

Hajduki naših vasi

Ljubljana, 8. januarja

Kriminalna kronika Ljubljane in našega podeželja se je v zadnjih letih živahno razgibala. Stiske, ki so zajele svet v času krize in brezposelnosti, so množico v krivico in zločin orientiranih izgubljencev izoblikovale v tatove, vlomilce in pustolovce kakršnih poprej nismo poznali. Policija in žandarmerija sta z vso vnemo preganjali ta bolestni pojav, a kljub posameznim uspehom ga ni bilo izlepa lahko zatreti do kraja. Kadarkoli je kakšen zločinec večjega formata odšel za kaznilniške zapahe, zmerom se je na njegovem terenu pojavil epigon, ki pa se je od malih tatvin in sleparij kmalu približal koncepcijam svojega prednika. Dva takšna razbojnika večjega formata sta bila Salaj in dolenjski Urbanč, a ko jima je sodišče odmerilo kazen, sta njuni mesti zavzela Jože Anžur iz ljubljanske okolice in Ivan Unučič iz Škocijana pri Krškem.

Nasledniki Salaja in Urbanča

Ko je policija Salaja in njegovega najožjega sodelavca Kristla z ostalo družino spravila na varno, je Jože Anžur zapustil okolico Ljubljane, v kateri je imel nekaj stalnih skrivališč, in se je pomaknil v dolenjsko smer, v gabrške gozdove nad Litijo, kjer je začel pravo hajduško življenje. Neprestano preganjan od orožnikov, se je bil za svoj obstanek, kakor je vedel in znal. Kar mu niso utegnile prinesti tatvine, je v stiski nadoknadil s tem, da je lovil ribe po samotnih hribovskih potokih, in pečenka, ki si jo je pripravil v zavetju gozda, je pogostokrat ostala brez kruha. Poleti nekoč so ga zajeli orožniki in ga izročili sodišču, a razbojnik si je očitno srečo izbral za svojo ljubico: po nekaj dneh je bil po pomoti izpuščen iz zaporov.

Dokumenti Jožefa Anžurja

Kljub temu, da je bil mrzli dih jetniških zidov okrog njega, se je vendar še po tistem potikal po okolici Ljubljane in Litije. Orožniki in policija so mu bili neprestano za petami, a okrog sebe je imel zmerom druščino zanesljivih vohunov, ki so ga sproti opozarjali na nevarnost. Ko se je nazadnje naveličal preganjalcev, se je umaknil čez mejo in se pri nekem kmetu na Koroškem vdinjal za hlapca. Gospodarju in nemškim oblastem se je predstavil pod imenom nekega mladega delavca, ki je pred leti na zagoneten način izginil iz Ljubljane in je policija ves čas z vso silo iskala sledi za njim. V papirjih, s katerimi se je legitimiral onkraj meje, je nemška policija spoznala dokumente tako dolgo iskanega fanta. Iz upravičenega suma, da mora biti Anžur v kakršnikoli zvezi z zagonetko mladega delavca, so nemške oblasti Anžurja prijele, nato pa so ga na prošnjo naše policije dale prepeljati v Ljubljano. Tu se mora namreč zagovarjati za dolgo vrsto vlomov, ki jih je bil lansko poletje in jesen izvršil v razne trafike v Ljubljani in po Šmartnem ob Savi ter v okolici Litije, Dola in Gabrja. V celem ima za sabo kakšnih 20 vlomov, ki so že skoraj do kraja pojasnjeni, saj so njegovi komplici že delj časa pod ključem. Pojasniti pa bo treba predvsem izginotje iskanega fanta, pod čigar imenom je Anžur živel.

Ko so Anžurja pred božičnimi prazniki pripeljali v Ljubljano, se policija ni ukvarjala z njim, temveč ga je izročila naravnost sodišču. Pri zaslišavanju je Anžur zmerom od sile zakrknjen, med drugim pa zna odlično simulirati padavico, tako da je od sile težko spraviti kakšno ... iz njega.

Vlomilec in njegova dama

Pred nekaj dnevi so se po Ljubljani raznesle govorice, da se je v neki gostilni na nasipu sv. Petra pojavil Ivan Unučič, zloglasni strahovalec dolenjskih vasi in samotnih kmečkih naselij. Kakor je bila policija obveščena, se je neposredno pred Silvestrovim v dopoldanskih urah v družbi neznane žerjavke oglasil v gostilni, kjer sta se v celem zamudila kakšnih 15 minut in popila dva kozarčka žganja. Ženska, ki je bila z njim, je plačala račun. Po opisu gostilniškega osebja je policija upravičeno sumila, da je bil zagonetni gost Unučič sam. Oblečen je bil od sile elegantno. Na sebi je imel čisto novo rjavo obleko, novo zimsko suknjo svetle barve, nov klobuk, okrog vratu rjav nov šal. Njegova spremljevalka je bila stara kakšnih 28 let, okroglega, rdečega obraza, v črni obleki in črnem plašču ter s črnim kožuščkom okrog vratu in črno boo. Pod pazduho je nosila rjavo usnjeno aktovko, v roki pa je imela črno ročno torbico. Govorila je srbohrvatski, iz česar bi se dalo sklepati, da je identična z znano Unučičevo pajdašinjo iz Zagreba, h kateri se razbojnik zateka v svojih najbridkejših urah. Iz gostilne sta po nasipu odšla proti Mostam, nakar je za njima zmanjkala vsakršna sled.

Pred Unučičem pozor!

O Unučiču, ki je po rodu iz Mörsa v Nemčiji, pristojen pa v Škocijan pri Krškem in ki ima že dobršno mero kazni za sabo, je »Jutro« že ponovno pisalo. Kakor kaže, je bil tudi v novejšem času marljivo na delu. Tik pred božičem je bilo vlomljeno ponoči v šentjernejsko župnišče in iz pisarne je izginilo okrog 4000 din župnikovega in cerkvenega denarja. Vaščani so prejšnjega večera v gozdu od daleč opazili Unučiča, kako je kuril v svojem zavetju. Zato ni dvoma, da ima on na vesti ta vlom. Da je bil Unučič vodja razbojniškega napada v Zavinah pri Zagorju, je »Jutro« že pisalo. Med drugim pa je izropal tudi hišo Jožefa Rožanca v Brezjah pri Leskovcu, kjer je pokradel za 3000 din obleke, prav tako je vlomil v stanovanje posestnika Franceta Veneta v Drnovem pri Leskovcu, kjer je odnesel za več tisočakov raznega blaga. Vlomil je tudi v hišo posestnika Josipa Pečnika v Velikih Malencih pri Čatežu, kjer je nabral za več ko 2000 din plena.

Od časa do časa pa jo Unučič mahne tudi na hrvatsko stran. Med drugim se je pojavil v Klenovniku, kjer je v neki zidanici pil s kmeti in pri tem junačil z dvema revolverjema v rokah. Mimogrede je zagrozil, da je pripravljen ubiti vsakega orožnika ali civilista, ki bi ga hotel ovaditi. Ta grožnja, pa tudi drznosti, ki jih ima Unučič za sabo, svetujejo vsem, ki bi utegnili naleteti na razbojnika, največjo mero previdnosti.

Fotoamater

Stoletnica ali tisočletnica

7. januarja 1839., torej pred sto leti, je sloviti francoski fizik Arago pariški akademiji znanosti sporočil vest, da je neki Daguerre kot plod mnogoletnih poskusov v zvezi z nekim Niepceom izumil plošče, na katere je mogoče z optično pripravo kamere fiksirati podobe predmetov. Svet je prisluhnil. Ali je mogoče, da se je uresničila ena izmed največjih, tisočletnih sanj človeškega rodu?

Potem se je zgodilo to, kar se dogaja mnogokrat z davnimi človeškimi hrepenenji, kadar pridejo prave roke, ki znajo izpolnitev hrepenenja zagrabiti s prave strani. Dogodki so se začeli prehitevati. V juliju je Arago dosegel, da je francoska država priznala izumitelju Daguerreu dosmrtno pokojnino 6000 fr sinu njegovega mrtvega ga sodelavca Niepcea pa 4000 frankov, pod pogojem, da prepustita novi izum svetu v prosto uporabo. 19. avgusta istega leta je francoska vlada na epohalni seji znanstvene akademije izročila javnosti podrobnosti o tem izumu. Neko sodobno poročilo pripoveduje: »Uro pozneje so ljudje oblegali že vse prodajalne optikov, ki niso mogli dobaviti dovolj instrumentov, da bi zadovoljili vojsko daguerrotipistov. In po nekoliko dneh je bilo videti na vseh pariških trgih pred cerkvami in palačami postavljene trinožne omarice. Vsi fiziki, kemiki in učenjaki prestolnice so polirali posrebrene plošče. Zmagoviti, nezadržni, viharni razvoj fotografske umetnosti se je bil pričel.

★

L. 1839. lahko velja po učinku, ki ga je imel Daguereov izum, za krstno leto fotografije ali daguerrotipije, kakor so jo tedaj imenovali, in pri tem je nevažno, ali je postaviti točni datum tega krsta na 7. januar ali 19. avgust. Toda rojstvo fotografije, njeni temeljni postopki so dosti starejši, stari so toliko, kolikor je stara sanja človeškega rodu, ki smo o njej prej govorili. Znanost pravi, da so Arabci enega izmed temeljnih elementov fotografije, camero obscuro v njeni najprimitivnejši obliki, poznali že l. 1038 po našem štetju, torej davno prej, preden je veliki Leonardo da Vinci podal nje klasični opis. Kar se pa tiče osnovnih svetlobno-kemičnih postopkov, vemo dobro, da je nalleški profesor medicine Schulze že l. 1727 uporabljal svetlobne vplive na srebrove spojine za kopiranje šablon. Če gremo še dalje, moramo ugotoviti, da so že v starogrških časih poznali nenavadne, neobstojne like, ki jih riše svetloba pod šablonami na liste z rastlinskim zelenilom. To so tisočletne osnove fotografije, camera obscura in učinki svetlobe na tvari. Šlo je le za glavo, ki bi znala te osnove spraviti skupaj, in ta glava je bila prav za prav Niepce, ki mu je že l. 1822 uspel v cameri obscuri prvi posnetek na asfaltirano kovinsko ploščo. L. 1829 sta Niepce in Daguerre, ki so ga mučili podobni problemi, sklenila znamenito pogodbo za izpopolnitev svojih izumov. In če hočemo biti popolnoma pravični, ne smemo pozabiti, da je davno pred objavo 19. avgusta 1839 namreč l. 1835 angleški zasebni učenjak Fox Talbot delal s camero obscuro že posnetke na klorovo srebrov papir, negativne posnetke, ki jih je na takšen papir tudi kopiral — torej dosti popolnejši način, ki je pozneje daguerrotipijo tudi pokopal in ki je dal prvega in največjega fotografskega umetnika-portretista, Davida Oktavija Hilla.

★

S kakšno mrzlično nagliico se je fotografija v znamenitih letih okrog 1840 razvijala in si osvajala terene, je najbolje razvidno iz nekoliko podatkov:

Prve daguerrotipije in talbotipije so obravnavale zavoljo svojih dolgih osvetlitev le arhitekture in pokrajinske razglede. Prvi posnetek je napravil prof. Draper v New Yorku že jeseni 1839. Bil je prava muka za njegovega asistenta, ki je moral sedeti med polurno ekspozicijo z belo napudranim obrazom in zaprtimi očmi negibno na jarkem soncu. Toda že l. 1844 so se pojavili z izpopolnienimi postopki prvi aktni posnetki, nedolgo potem pa posnetki, ki bi jih danes označevali za »momentne«. Nadar je prvo uporabno fotografijo iz balona posnel l. 1858.

Ali tole: 1822 je Niepce svoje asfaltirane plošče osvetljeval 12 ur, l. 1839 so znašale najkrajše možne osvetlitve kakšne pol ure, dve leti pozneje približno tri minute, 1851 10 sekund, ob prelomu stoletja tisočinko sekunde, pred štirimi leti pa smo dosegli osvetlitve eksplozijskih dogajanj z milijontinko sekunde.

Ali tole: Daguerrova kamera je bila zaboj z 38-centimetrskimi stranicami. V njej bi bilo prostora za nekoliko sto modernih najmanjših kamer, ki zmorejo tisočkrat več, da o enostavnosti in cenenosti modernega fotografiranja niti ne govorimo. In pred sto leti je bilo fotografiranje v naravnih barvah še prav tako velik in neizvedljiv sen kakor prej fotografiranje samo na sebi. Kje smo že danes! Drugo, oficialno stoletje fotografije se začenja baš v znamenju barvne fotografije, ki si svet osvaja skorajda z isto viharno neučakanostjo kakor pred sto leti primitivni, a vendar tako veliki postopki »črno-bele« fotografije.

In mi Slovenci nimamo nobenega razloga, da bi pozabljali na to, kar smo sami doprinesli k tem mogočnim razvojem. Že l. 1842. je bil objavljen postopek našega rojaka Puharja, izumitelja fotografiranja na steklene plošče, izumitelja popolnejšega postopka, nego je bila tedanja daguerrotipija, izumitelja cele vrste fotografskih metod, ki si prvenstvo zanje po krivici lastijo druga, tuja imena.

★

Treba je bilo tisoče let in tisoče možganov, da so ustvarili fotografijo v njenih sedanjih oblikah, da so ji dali pomen, ki jo uvršča med največja dejanja človeškega duha, med nenadomestljive stebre vse kulture in civilizacije, v isto vrsto z izumom tiskarske umetnosti, parnega in oljnega stroja, elektrike, zračne plovbe, radia. Kakor ti izumi je preobličila svet, dala je milijonom in milijonom ljudi možnost, da lahko izživljajo svoj prvobitni, prej nesluteni umetniško ustvarjalni nagon, dala jim je možnost za doživljanje neštetih trenutkov popolne sreče, da niti ne omenimo možnosti njene praktične uporabe. Mi amaterji imamo največ razloga, da se spominjamo v njenem jubilejnem letu s spoštovanjem in hvaležnostjo vseh tistih mož, ki so nam jo ustvarili. To so bili borci za resnični napredek in srečo bodočega človeštva. Lahko bi se ob tej priliki malo zamislili in potegnili primerjave med tem, kar so storili oni, ki jih šolska zgodovina nič ali skoraj nič ne omenja, in drugi, ki šolska zgodovina po njihovih tako zvanih »velikih dejanjih«, dejanjih fizičnega nasilja in dejanjih še nasilnejših ideologij, deli svoja poglavja in razdobja. Kaj je ostalo od tega, kar so »ustvarili« in hoteli Aleksandri Veliki, Avgusti, Cromwelli, Napoleoni in drugi »voditelji usod«? Toda delo Aristotelov, Dantejev, Kolumbov, Gutenbergov, Kopernikov, Galvanijev, Daguerrov, Teslov in drugih, ki se nam njihovih letnic v šolah ni treba učiti na pamet, ne more in ne more propasti.

★

V torek 10. t. m. naj pridejo vsi prijavljenci za začetniški in nadaljevalni tečaj v klubski lokal na sestanek ob 20. Zadnji dan za prijavo interesentov. — V četrtek 12. predvaja I. Koželj z Jesenic ob isti uri isto tam svoje posnetke v naravnih barvah. Vstop prost tudi za nečlane. — V petek ob 20. v klubskem lokalu odborova seja. Udeležba vseh odbornikov in načelnikov odsekov dolžnost.

Nagradna križanka

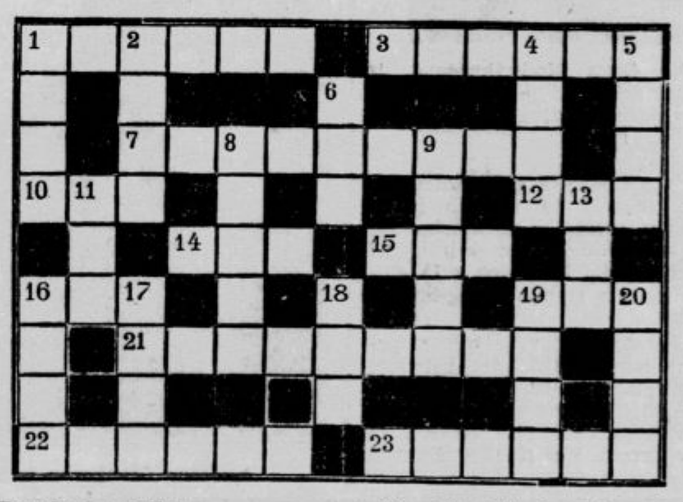

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. koča; 3. obed; 7. glasbilo; 10. žensko ime; 12. staro dalmatinsko mesto; 14. čutilo; 15. belgijsko mesto; 16. žuželka; 19. konica; 21. športnik; 22. kotlina; 23. duhovnik tuje vere.

Navpično: 1. domača žival; 2. velika evropska reka; 4. moško ime; 5. moško ime, 8. trgovski ali pisarniški prostor; 9. narod iz časov preseljevanja narodov; 11 čutilo; 13: latinska črka; 16. žuželka; 17. koralni otok; 18. Adamovo rebro; 19. kis; 20. čir.

★

Pravilne rešitve je treba do petka poslati uredništvu ponedeljske izdaje »Jutra«. Po izbiri žreba bo najsrečnejšemu izmed reševalcev pripadla nagrada 100 din v gotovini.

In kako Kitajci?

Vojna Japonske s Kitajsko je v polnem razmahu. Svet piše in govori o Kitajski. Me ženske vemo o obeh vojskujočih se strankah prav malo, zlasti tega, kar bi nas zanimalo. Poznamo izvrstni kitajski čaj, občudujemo lepoto kitajskega porcelana. O notranjem rodbinskem življenju pa ne vemo dosti.

Nas ženske gotovo najbolj zanima kitajska kuhinja. Po poročilih delo kitajske gospodinje ni tako preprosto. Če pravijo, da smo me dobre kuharice, ki preživimo pol življenja v kuhinji, kaj naj rečemo šele o kitajski kuharici ali kitajskem kuharju, ki pripravi za en sam obed (seveda v imoviti hiši) po 16 jedi. Naša slavnostna miza se ponaša s 5—6 jedmi, medtem ko se kitajska s 30—40.

Kitajec smatra obed samo takrat za popoln, če je na mizi več ko preveč. Pojedina se začne nekako ob osmih in traja nepretrgoma čez polnoč. Juha se podaja dvakrat, najprej slana, po glavnem odmoru pa sladka.

Navadni obed je seveda krajši, vendar pa traja precej dalje kakor pri nas.

Morda boste vprašali, kako je mogoče, da Kitajec od tolike jedi ne zboli. Pri nas je navada, da vzamemo od vsake jedi večji košček, in če nam posebno diši, pošten kos. Kitajec pa prav za prav samo pokusi, nobene jedi se ne naje do sitega, tako ima ves čas gostije dober tek.

Pri jedi pijejo Kitajci riževo vino, in sicer toplo. Vino se menjava z izvrstnim čajem brez sladkorja. Čaj pospešuje prebavo.

Mnogo jedil pripravljajo iz konserv. Nikoli ne manjka juha iz morskih školjk. Predjed je navadno jegulja, namočena v vrelem olju, z vinsko omako, začinjeno s česnom. K ribi ponudijo pražene mandeljne. Druga predjed so kitajski orehi, ki jih kuhajo vsaj pol dne. Servirajo jih s seseklianim kurjim mesom in z gobami.

Govedina z bambusovo solato je prava kitajska poslastica. Bambus gojijo v ta namen že od semena. Ko vzklije iz semena, poveznejo nanj kozarce, tako da ostanejo poganjki bledi in mehki ter imajo zelo nežen okus.

Priljubljena zelenjava je zmes mladega graha, gob in rumenega cvetja neke posebne vrste jelke. Gobane z jajci oblagajo z zelenjavo. Gobe so pri Kitajcih sploh zelo priljubljena jed a se jedo skoraj zmeraj s kako pikantno omako. Ribo (pri nas je znana kot »riba à la Peking«) cvro na maslu, potem jo pa denejo v vinsko omako. Izvrstna jed so pikantno pripravljeni telečji možgani, pečeni v maslenem testu. Kitajski guljaš s kolerabicami kuhanimi v vinu z mladim kruhom, bi nam bržkone ne dišal, kakor bi Kitajcu ne dišal naš guljaš s cmoki.

Kakor že iz teh skromnih podatkov vidite, se kitajska kuhinja precej razlikuje od naše. Na Kitajskem se pa tudi čisto drugače je. Kitajci ne uporabljajo pribora kakor mi, temveč paličice, s katerimi je umetnost jesti. Otroci se morajo več let učiti, preden znajo to umetnost. Kako je s pomivanjem posode, ne vem. Po toliko jedeh je mora biti pač precejšen kup. Morda je več papirnate posode, kar bi pozdravili tudi pri nas, kjer je pomivanje posode tudi po manjši gostiji za kuharico prava kazen. **b**

ril. Na mizo ga je položil le, ko se je zavrtel po zvokih harmonike z novo zaveznico.

Poraženi nasprotniki pa so si domov grede belili glave, ali potrebuje Domin Vikelj stekla, ko zija v daljavo, ali ko bulji v bližino; ko bere okrožnice, ali pa govori z dekleti. Vsak je trdil svoje in bi najrajši vprašali Domina samega, ko bi se upali. Razšli so se z nerešeno uganko.

Dominu Viklju je v družbi mladenke prijalo tako, da je še ščipalnik zanemarjal in ga pustil kar na mizi. Še pri slovesu ga ni pogrešil, ko pa je tako toplo stiskal nežno ročico nove prijateljice. Še domov bi prikolesaril brez njega, čeprav je bil že mrak, da ni tistih vražjih brzojavnih drogov ob cestnih jarkih. Tako sladke občutke je nosil s seboj v zvezi z dogodki dneva, da jih je razbiral znova in znova zamaknjen v sebe.

Potem je pa dejalo: Tresk! In sledilo je: Štrbunk!

Domin Vikelj se je znašel pod kolesom v blatnem jarku.

Prvo se je pograbil za nos: »Ojej, moj ščipalnik!« je vzkriknil s tužno grozo.

Tipal je v vodi in blatu. Zaman. Ščipalnika ni bilo, čeprav je Domin tarnal, grdo zaklel in čeprav mu je šlo na jok. Ugotovil je nesmiselnost nadaljnjega grebljenja po jarku, a v hipu se mu je zazdelo, da brez ščipalnika niti na kolo na zleze več. Res ni uspel zajezditi kolesa. Z grenkobo

v srcu je korakal s kolesom ob boku domov.

»Ljubi Domin, kakšen pa si?« Tako se je izlilo skrbeče srce njegove žene Grete. »In kje imaš tvoj ponos, tvoj ščipalnik?«

»Jejnata, saj veš, draga Greta, moje oči,« je tarnal Domin, »pomencal sem jih, zbil ščipalnik z nosa in nesreča je bila na dlani, se reče, zavozil sem poleg ceste.«

»In ga nisi našel; kako škoda!«

»Celi dve uri sem brozgal in brskal, a zaman.«

»Jutri pri belem dnevu ga boš že našel.« Tako ga je potolažila žena.

Za dne se je Domin Vikelj postavil na čelo ekspedicije, sestoječe iz nekoliko kuštravih glav. Iskali so, se umazali, povaljali travo in se zabavali, ščipalnika pa kljub obljubljeni nagradi nihče našel ni. Le ljudje so z dopadenjem motrili čudno ribičijo, gospodar travnika pa je klel in grozil.

Dominovo obličje je kazalo, da se nikoli več ne bo dalo potolažiti. Pogled nanj je zbujal samaritansko sočutje. Kamen bi se zganil, a sicer mehko srce gospe Grete tokrat ni poznalo usmiljenja.

»Ni ga, ker ga ne iščeš tam, kjer si ga izgubil.« Tako je sprejela neutolažljivega moža. »O, ti mrha stara, ti!« je žgolela. »In še lagati se upaš? Ne, ne boš me varal, ne! Še danes odpotujem. O, ti moja nesreča! Kaj pa, kjer se osel valja, tam dlako pusti. In ti, stari osel, si pustil ščipalnik na svojem ležišču. Tako torej, potikaš se za... za...«

»Ampak, ljuba ženka...«

»Nič ženka! Jaz nisem nobena ženka, jaz sem — nesrečnica. Kaj takega...«

»Ne razumem te,« je jecljal Domin in se tresel po vsem životu.

»Ker nočeš razumeti. Pa ti bom osvežila spomin. Ampak rečem ti, nikoli te ne pogledam več.«

Iz žepa je izvlekla zmečkan papir. Bolj deklamirala je ko brala iz njega: »Dominik! Pravkar sem našla v torbici tvoj dragocenti ščipalnik, ki te dela tako zanimivega. Pogrešaš ga, zato hitim, da ti ga po tem fantku izročim. Kako si le prišel brez njega domov? Da ga nisi pogrešal, je le znak, da si se prijetno počutil. In sedaj si predstavljam, kako si ga natikaš z obema rokama. Pavla.«

»Pa si ga ne boš, mrcina, natikal ščipalnika, ne!« mu je grmelo pred nosom. Papir je vtaknila v žep. »Še prav mi pride.«

Hkratu je izvlekla ščipalnik z zlatim okvirom, ga dvignila kvišku in ga zagnala po cementnih tleh, da so se stekla razbila na sto kosov.

»Tako, tu imaš tvoj ščipalnik!«

Nadaljnjih ženinih ukrepov Domin ni počakal. Urnih nog jo je popihal v učilnico. Pametno je smatral v takih pogibelih to za najbolj varen pristan.

»Oh, ti moj nesrečni ščipalnik,« je zastokal in se nebogljeno spustil na stol. Obraz mu je bil bridek, da se je smilil koštrunom v klopeh.

Poslej je nosil Dominik Vikelj skromna, za ušesa pritrjena očala, ki jih je odložil le, ko je po trudnem delu legel k počitku.

POMAGAJMO GRADITI PIVKOV SOKOLSKI DOM

Bela smrt na Čakoru

Naša najdražja cesta v kleščah zime

Biser našega gorskega sveta je planina Čakor z romantično Rugovsko klisuro in z dolino reke Lima ob svojem vznožju. O lepotah te planine se mnogo piše tudi v tujem svetu in turist, ki je šel enkrat preko Čakora, se tja prav rad vrača. Vsa prelestna lepota pa traja samo štiri pet mesecev v letu. Potem pa se Čakor uvrsti med najnevarnejše kraje v naši državi. Na njem zavlada »bela smrt«.

Preko Čakora vodi cesta ki je ena izmed najvažnejših v naši državi, prav gotovo pa najdražja. Na debelo bi jo lahko nastlali z bankovci, ki so bili izdani med dolgoletno gradnjo. Povprečno se lahko reče, da je stal vsak kilometer te velevažne ceste poldrugi milijon dinarjev. Pri tem je všteto tudi vse to, kar je nekdanja črnogorska vlada izdala za graditev začetka čakorske ceste med prvo balkansko vojno leta 1912. Gradba ceste je bila sklenjena takoj po osvobojenju, dovršili pa so cesto od Andrijevice preko Čakora do Peči leta 1925. Eden izmed prvih potnikov na novi cesti je bil blagopokojni kralj Aleksander, ki se je sam zelo zanimal za gradbo te važne ceste ter nekajkrat zahteval pospešitev dela. Čakorska cesta je edina zveza Črne gore z Metohijo ter južne Srbije z Jadranskim morjem.

Grobnica srbske artiljerije

S čakorske planine so se Črnogorci leta in leta hrepeneče ozirali po rodovitni Metohiji in Kosovem, kjer je nekdaj cvetela svobodna srbska država, a je potem kruto zavladala tuja sila. Balkanske vojne so tujo silo zrušile in preko veličastnih čakorskih planin je bila Črnogorcem odprta sicer težavna, a vendar tako hrepeneče pričakovana pot v Metohijo. Sreča pa ni trajala dolgo. Grabežljiva Avstroogrska je navalila na malo Srbijo in kmalu so se čakorske poti, nezgrajene, težavne, polne nevarnosti, izpremenile v mučeniške poti srbske vojske, ki se je pred sovražno premočjo umikala na jug. Na čakorskih planotah so srbski vojniki s tužnim srcem uničevali in pokopavali svojo artiljerijo in po tem tužnem pogrebu so premnogi izgubili življenje v snežnih zametih. Točno število teh žrtev ni znano in tudi grobov ni nikjer, saj so vetrovi raznesli kosti junakov-mučenikov.

Med svetovno vojno so bili na čakorski planini varni pred zasledovanjem okupacijske soldateske vstaši, a divja priroda s strašnimi viharji in snežnimi meteži jim ni prizanašala in je mnogim nacionalnim revolucionarjem še na okrutnejši način kakor sovražnikovo orožje vzela življenje. Ta divja priroda še zdaj, po zgraditvi moderne solidne ceste ni ukročena.

Avtomobilska nesreča

Na nobeni cesti v vsej državi se ne pripeti toliko avtomobilskih nesreč kakor na čakorski. Ako vprašaš starega, preizkušenega šoferja nekje v Peči ali v Andrijevici ne dobiš točnega odgovora, v kateri dobi je največ nesreč. Splošna sodba se glasi, da je nesreč največ spomladi in jeseni, ko so nagle vremenske spremembe z orkanskimi viharji in snežnimi meteži, a takoj ti zaslužni pionir turizma in avtomobilizma dostavi, da se nesreče prav lahko dogodijo tudi v onih šestih mesecih, ko je Čakor brez snega. Nevarne so serpentine in, ko je sneg že davno skopnel, se še držijo ceste ob najostrejših ovinkih nevarni ledeni robovi. Avtomobilski promet na čakorski cesti je zelo živ, saj je treba izkoristiti kratko dobo, in kadar ta promet zaradi vremenskih nezgod izostane, se to bridko občuti po vsej Črni gori. V črnogorskih krajih zmanjka sočivja, ki ga preko čakorskih vrhov vozijo iz rodovitne Metohije.

Tudi v dolgi zimski dobi tvegajo požrtvovalni avtomobilisti vse, da bi čimdalje pripeljali svoje potnike. Istočasno vozijo iz Andrijevice in iz Peči in prebijejo se skozi sneg in vihar do skrajnih mej. Pod vrhom čakajo avtobusi v snegu potnike, ki so peš prehodili za vozni promet nesposobni del ceste preko vrha ter se potem odpeljejo v Peč ali pa v Andrijevico.

Hiša rešitve

Na čakorskem vrhu je trdno zgrajeno poslopje, ki je upravičeno dobilo ime »hiša rešitve«. Tam najdejo zavetje in okrepčilo potniki, ki prehodijo peš oni del ceste, ki postane nesposoben za vozni promet. V snežnih vihrah pa te »hiše rešitve« nihče sam ne najde, pa če bi se znašel komaj kakih 100 m pod njo. Potnikom so v veliko pomoč prebivalci hribovske vasi Velike nad dolino reke Lima, ki so vedno zbrani tam, kjer je zaradi vremenskih zaprek na eni in drugi strani zadnja postaja avtomobilov. Ti hribovci nosijo potnikom prtljago ter jih varno privedejo do »hiše rešitve«.

Ko avtomobil obtiči v snegu in izkrca svoje potnike, ne vidi človek pred seboj ničesar drugega kakor sneg, tu pa tam cele stene ledu, a marsikdaj še vse to le motno, ker leže v trenutku na pokrajino gosta megla. Možje iz Velike pa poznajo vsako ped snežne planjave. Potnike strnejo v vrsto, zabičijo jim, naj se primejo za roke, in potem se najmočnejši in najizkušenejši Veličan postavi na čelu vrste, nekaj njegovih tovarišev gazi sneg ob straneh ostali pa vrsto zaključijo. In potem se začne pot, ki traja večkrat na razdaljo kakih 200 m tudi po tri ure. Med tako potjo skozi sneg in meglo ni počitka. Roka se trdno oprijemlje roke in, če bi kdo omagal, ga morajo drugi spet spraviti na noge in vleči s seboj. Ob vsakem koraku preži na človeka bela smrt in če potnik ne sledi svojemu vodniku, zdrkne v kak, z mehkim snegom zasut prepad, ali pa se skotrlja daleč proč po ledeni plošči, preko katerih pa hodijo črnogorski hribovci s svojimi opankami kakor po najvarnejši cesti.

Ko pridejo potniki po hudem naporu v »hišo rešitve«, je kmalu pozabljen ves trud, počitek jih okrepča in pot navzdol je, čeprav ravno tako nevarna, dosti boljša, kakor je bila ona navzgor. Veličani imajo za to pot drugo tehniko. Najkrepkejši izmed njih gredo tokrat naprej, da zaustavljajo in spravljajo spet na noge one potnike, ki s precejšnjo naglico do njih pridrsajo po ledu in snegu.

Če vprašate moža iz Velike, koliko ljudi pešcev se je že ponesrečilo na poti do čakorskega vrha ali pa od njega navzdol do prvega avtomobila, vam mož ponosno zatrdi: Pod našim vodstvom še nobeden. Koliko pa je takih, ki so se podali na pot sami, ali pa niso upoštevali naših navodil, to pa nihče ne ve. Tam, kjer vlada »bela smrt«, ni razen tuljenja viharja nobenih glasov in, kar sneg pokoplje, to se v njem tudi izgubi — — —

So viharni zimski dnevi, ko možje iz Velike sami hodijo po nevarni poti od zadnjega avtomobila iz Andrijevice in potem preko čakorskega vrha do prvih avtomobilov, ki vozijo v Peč ter prenašajo pošto. Takrat se prebija skozi snežne zamete pet, šest in še več junaških hribovcev, ki vso pot drug drugega ne vidijo in ne slišijo ter se polagoma znajdejo šele v »hiši rešitve« ali pa na koncu svoje poti pred avtomobilom.

★

Na za naš turizem tako važni jadranski cesti Raška—Novi Pazar—Tutin—Rožaj—Berane—Podgorica—Jadran je ostal nedovršen del na razdaljo kakih 20 km od Rožaja do Beran. Ko bodo zgradili tudi ta del ceste, bo rešen velik problem in cesta iz Peči preko čakorskega vrha do Andrijevice bo lahko počivala v onih mesecih, ko prepusti priroda gospodarstvo na njeti beli smrti.

—tg

Pet minut vzgoje

ZDAJ PA SPET V ŠOLO!

Mar veste, da odnese vsako jutro v šolo 200.000 mladih ljudi za 30 vagonov knjig?

Lepe so bile te počitnice in novi prosvetni minister se je šolarjem kar prikupil, ko jih je tako podaljšal. Toda ko šolar gleda nazaj je vsa lepota kakor odpihnjena: s te perspektive se zde počitnice kar kratke in prekratke. Saj bi skoro z lučjo mogli iskati otroka, ki bi »rad šel v šolo«. Žalostno je to in kaže da nekaj ni v redu. Ali je šola zaostala za časom ali se je mladina izrodila?

Tako si je danes dvestotisoč mladih Slovencev in Slovenk obrisalo prah s svojih šolskih potrebščin in zaneslo trideset vagonov šolskih knjig in zvezkov spet v šolo. Dvestotisoč mladih ljudi je spet zasedlo šolske klopi v razredih, ki se jim po prav posebnem duhu pozna, da so tudi imeli »počitnice«. Dvestotisoč mladih možgan se skuša zopet vmisliti v šolsko resničnost. Dvestotisoč mater s skrbjo gleda ali misli za otrokom, dvestotisoč staršev je pred istimi problemi. In vendar vsak izmed njih občuti te probleme kot svoje osebne in edinstvene. »Tragedijo« slabega učenca ali »lenuha«, kakor je tisočkrat doživljana, tisočkrat ista le vsak občuti kot edinstveno nevšečnost.

Desettisočev misel je, kako bi lenuha pripravili k delu? In mnogi se v svoji nemoči zatečejo k priganjastvu. Toda večina tistih »lenuhov« ni prav nič lenih. Samo poglejte jih s kakšno vnemo se lotevajo del, ki so jim všeč. Kar je »za šolo«, je pa kakor s Kajnovim znamenjem zaznamovano. Vzbuditi veselje do učenja, je odgovor na problem te »lenobe«. In ta odgovor je v prvi vrsti namenjen šoli: otrokovemu učitelju. Starši bi kajpak z velikim veseljem zvrnili vse na šolo in ne pomislijo, da bi s tem le podpirali otrokov odpor. Potem pa priganjajo, dokler jim otrok ne zakrkne kakor preotovorjen osel, ki se z vsemi štirimi upre v tla in se ne vda pa ne vda gonjačevi palici. Takle otrok potem rad z zvijačo goljufa starše in šolo. Vzbuditi je treba veselje do učenja — vse drugo nič ne pomaga.

Pa so še tisti drugi slabi učenci, ki so »pridni«, toda kljub svoji pridnosti težko napredujejo. Ti so inteligentnostno podpovprečni in prav za prav ne spadajo na tisto šolo. Starši seveda vztrajajo, da bi otroka »zrinili« na višjo stopnjo, otrokova podpovprečnost za njih ni prepričljiva — še manj otrokov upor proti nasilnemu šolanju. Niti to jih ne prepriča, da se predubertetnik kar na lepem izmuzne in jo ubere »v Ameriko«. V družinah takih otrok kar cvete priganjaštvo. Včasih pa si pomagajo z instruktorjem. To je seveda spet poglavje zase.

Normalno razvit otrok ne potrebuje instruktorja. Potreben je le otrokom imenitnikov, kjer domači učitelj spada k bontonu tega družbenega sloja, potreben pa je tudi slabim dijakom, ki jim je treba z berglami pomagati k malo boljšemu uspehu. Zdaj se pa hitro priključi nov greh staršev: najti hočejo »cenenega« instruktorja. Najdejo ga in ž njim — šušmarja. Le kdo bi se dal prepričati, da je otroku potreben dober instruktor in da je dober instruktor le strokovnjak, ki svojih sil seveda ne prodaja po dinarju. Strokovnjakov pa je na stotine brezposelnih, profesorski kandidatje imajo celo svoje društvo ki kaj rado posreduje dobre instruktorje.

Dvestotisoč slovenskih šolarjev je šlo v mrzli zimi v snežne počitnice. Po dnevih brozge se vračajo v šolo. Problemi, odloženi za štirinajst dni, povsod spet trkajo na vrata in trkajo glasneje, ker se bliža poletje. Ko bi starši teh problemov ne jemali »tragično«, bi bilo šolarsko življenje še kar znosno. Toda priganjaštvo, tarnanje, vpitje in šiba so le sredstva, ki zastrupljajo mlado dušo. Ali starši ne bi mogli pomisliti, da se problem njihovega otroka ponavlja tisoč in tisočkrat, da je primer njihovega otroka eden izmed tisočev prav takih primerov in da torej ni prav nič tragičen? Kdor se z vedrim srcem loti problemov, jih bo laže rešil.

Ali je malo boljši uspeh ob berglah in palici vreden za ceno mlade zagrenjene duše?

a-n

Pojadrajmo še mi!

Želja, da bi se človek lahko na krilih dvignil v zračne višave, je stara tisoče let. V bajkah, pripovedkah in pravljicah lahko zasledimo vsee hrepenenje človeka, da leti kakor ptica. Hotel je posnemati ptice in skušal si je narediti krila, da bi ž njimi mahaje lahko letal po zraku, kajti takrat še ni vedel, da lahko ptica leti, ne da bi zamahnila s krili. O kakšnih zračnih tokovih, ki dvigajo ptice v višave, se pa niti sanjalo ni, in priznati moramo, da se o tem marsikomu še danes ne sanja.

Neuspeli poskusi so pokazali, da je človeška sila mnogo premajhna, da bi se lahko človek z njeno pomočjo dvignil v zrak.

Iz tavanj in zmot se je nenadoma pojavila ostro začrtana postava italijanskega velemojstra Leonarda da Vincija. On je prvi skušal proučiti letenje na znanstveni podlagi. Genialno je rešil vrsto vprašanj o ptičjem letu, ki jih prej nikakor ni so mogli doumeti. Dokazal je zračni upor, vzgon na krilu, težišče letalskega stroja in nekatera njegova dognanja veljajo še sedaj. Zadela pa ga je usoda vseh veleumov. Legel je v grob z vsemi svojimi spoznanji, kajti za tisti čas je preveč vedel in znal. Njegovo delo je ostalo nedokončano in tudi nadaljeval ga ni nihče.

Šele po mnogih stoletjih je dala Nemčija pravega očeta letalstva. Ing. Ottonu Lilienthalu so se po dolgoletnih poskusih posrečili prvi skoki z letalom, ki si ga je sam napravil. Vse svoje premoženje je žrtvoval ideji letalstva zgradil si je celo poseben hrib, s katerega se je spuščal dan za dnem s svojim letalom ki ga je krmaril s premikanjem težišča, kajti Lilienthal je v svojem letalu visel. Svoj aparat je tako spopolnil, da je letel z višine 300 m tudi po 900 m daleč. Spoznal je tudi nosilno zmožnost po pobočju navzgor pihajočega vetra — pobočnega vzgornika. Sredi dela ga je nenadoma zadela usoda: dne 9. avg. 1896 leta so ga umirajočega potegnili izpod razvalin njegovega letala.

»Očeta motornega letalstva pa imenuje zgodovina Lilienthalova učenca, brata Wrighta. 12 let po izumu motornega letala sta začela letati z brezmotornikom, ki jima je služil za prve letalske poskuse. Ko sta ga dovolj spopolnila, je ž njim Wilbour Wright v Noro Karolini jadral nad startno točko 10 minut — s pomočjo pobočnega vzgornika. Vendar pa je ta uspeh ostal v Evropi dolgo časa neznan. Ko so po vojni v versajskem miru prepovedali Nemčiji motorno letalstvo, je ing. Oskar Ursinus zastavil geslo: »Če ne smemo letati z motorjem, bomo brez njega!« Njegovemu klicu so se odzvali darmstatski dijaki, ki so za svoje letalske poskuse izbrali 950 m visoko, po večini golo pobočje nad rečico Fuldo v pokrajini Rhön, zdaj že po celem svetu znano Wasserkuppe.

Prvi uspeh so dosegli mladi jadralci ko je avgusta 1922. leta jadral Hannoveran Martens eno uro nad Wasserkuppe. Ta enourni let je napravil mogočen vtis na vso Evropo, kajti do takrat sploh niso verjeli, da more aeroplan ki nima niti motorja, leteti in ostati v zraku toliko časa.

Počasi se je jadralno letalstvo razvijalo in zavzemalo vedno večji obseg. Leta 1928 so iznašli nov način jadranja: termično jadranje. Termično se imenuje zato, ker izkorišča toplotno strujanje zraka v navpični smeri. Tako se je sinjemu sportu odprla nova pot, ki je vodila stran od pobočja in ki je dala jadralcu možnost leteti pod oblaki iz kraja v kraj. Koliko se je sinji sport v tem kratkem času razvil, je razvidno iz naslednjih svetovnih rekordov:

Rus Rastorgujev je lani preletel z jadralnim letalom 652 km. Madžar Roter je za časa olimpijskih iger letel iz Berlina v Kiel (362 km). Ta let je zaradi tega važen, ker je Rotter pred vzletom določil mesto pristanka.

Pred nekaj tedni je Nemec Ziller dosegel z jadralnim letalom tipa »Kranich« 8600 m nad startno točko. Bödecker in Zander pa sta z letalom istega tipa ostala nepretrgoma v zraku 50 ur!

Stavke so dvorezen nož

Ljubljana, 8. januarja

Kakor je »Jutro« po nedavni skupščini Delavske zbornice obširno poročalo, je bilo lansko leto, ki so ga gospodarski strokovnjaki označili za višek v razdobju konjunkture po zadnji krizi, obenem leto najbolj razgibanih mezdnih gibanj pri nas.

Množici mezdnih gibanj, ki so prinesle delavcem nekaj večjih ali manjših zboljšanj, se je pridružilo tudi večje število stavk. Tako je pri krojaških podjetjih v Ljubljani 5. aprila 166 pomočnikov odložilo delo. V 6 dneh stavke so krojaški pomočniki izgubili 32.580 din zaslužka, dosegli pa so sklenitev pogodbe in zvišanje plač od 5 do 20 odstotkov. Najkrajša med vsemi je bila stavka pri Združenih opekarnah na Viču, ki je 16. maja trajala samo 6 ur. Stavkalo je 180 delavcev, dosegli pa so zvišanje mezd za 0.25 do 0.50 din na uro. Dne 17. maja je v mestinjski opekarni zastavkalo 53 delavcev. Doma so ostali 15 dni, s čimer so na zaslužku izgubili 13.547 din, dosegli pa so izplačilo razlike za nadure in za bolniške tedne v znesku 30.000 din. Dne 7. julija so zastavkali namestjenci nekaterih zavarovalnic v Ljubljani. V stavki so bili 10 dni, dosegli pa so sklenitev kolektivne pogodbe.

Dne 15. julija je pri tvrdki »Opeka« na Brdu zastavkalo 59 delavcev, ki so 19 dni ostali doma. V tem času so izgubili 31.257 din zaslužka, nato pa so se vrnili na delo, ne da bi bili dosegli kakšen uspeh.

V granitolomu Antuna Resa v Podvelki je od 4. avgusta do 7. oktobra (64 dni) stavkalo 158 delavcev. V tem času so izgubili na mezdah 271.728 din, dosegli pa so delno zvišanje mezd in sklenitev pogodbe. Najdaljša je bila stavka v josipdolskem kamnolomu tvrdke inž. Lenarčiča. Nič manj ko 88 dni (od 4. avgusta do 31. oktobra) je stavkalo 127 delavcev. S tem so izgubili 359.054 din zaslužka, a so ostali brez uspeha. V avgustu in septembru je 28 dni stavkalo tudi 55 pomočnikov pri pečarskih podjetjih v Ljubljani. Na zaslužku so pomočniki izgubili 30.324 din, a gibanje je ostalo brez uspeha. Pri Našički v Dolnji Lendavi je od 26. avgusta do 10. oktobra (45 dni) stavkalo 55 delavcev, ki so izgubili za 127.765 din zaslužka. Dosegli so zvišanje mezd za 8 do 9 odstotkov. Pri čevljarskih podjetjih v Žireh je v septembru stavkalo 91 pomočnikov 7 dni. Po stavki so jim bile plače zvišane za 5 do 8 odstotkov.

Kakor nam kažejo te številke, je lani v dravski banovini stavkalo v celem 1143 delavcev 282 dni in v tem času je bilo na mezdah izgubljenih 884.300 din. Štrajk je zato premnogokrat dvorezen nož, ki škoduje često v enaki ali še večji meri delavcem kakor podjetjem. Uspešno posredovanje potemtakem nima samo socialnega, temveč tudi velik gospodarski pomen.

ČEŠKA IN SLOVAŠKA KNJIGA V TUJINI

Za 20 letnico republičnega obstanka je ČSR pripravljala razstavo čeških in slovaških knjig, prevedenih na tuje jezike in natisnjenih za mejami. Višja sila nemilih političnih dogodkov je dovršitev začetega posla preprečila. Kot sad dosedanjih naporov pa je vendar izšel seznam na 190 straneh osmerke: »Československá kniha v cizině«. Katalog, ki sta ga sestavila dr. Miroslav Halík in Hana Teigová je seveda nepopoln. V uvodu čitamo, da na pr. niti živi sodobniki ne vedo do podrobnosti katera njih dela so se uprizorila na tujih odrih ali kaj je bilo sploh prevedenega iz njihovih spisov. Vprašamo pa se lahko, ali spadajo v tak priročnik razprave, ki so jih češki rojaki sami spisali v tujih jezikih, na priliko Komenskega »Janua aurea linguarum«. Med prevajalci so zastopani: Anglija, Belgija, Brazil, Bolgarija, Čile, Danska, Estonska, Finska, Francija, Holand, Italija, Jugoslavija, Kina Kolumbija, Letonska, Litva, Mehika, Nemčija, Nipon, Ogrska, Poljska, Rumunija, Rusija, Španija, Švedska, Švica, USA, Novi Zeland (jezikov), razen tega cela bira prevodov na esperanto. Značilno je, da stoji Jugoslavija nele razmeroma, marveč neomejeno na prvem mestu. Za nami pridejo Nemčija, Poljska, itd.

NK

Za zadnji dan pravoslavnega božiča:

Zemlja — človek — Bog

Božični običaji, ki so se iz davnih dni ohranili po črnogorskih vaseh, nazorno pričajo o povezanosti človeka z naravo

Najbrž ne boste na svetu izlepa našli toliko malomarnosti do cerkve in duhovščine, združene z najiskrenejša, najglobljo pobožnostjo, kakor pri Črnogorcih.

Črnogorec je pobožen in strpen

Črnogorski kmet hodi le prav po redkem v cerkev in mnogo preprostih ljudi je po vaseh, ki jim je noga komaj kdaj prestopila prag božjela hrama, pa vendar v svojem življenju niso storili ničesar, kar bi jih utegnilo spraviti s katero izmed 10 božjih zapovedi navzkriž. Pred pričetkom vsakega dela kliče črnogorski kmet Boga na pomoč in se lepo krščansko pokriža, a kadar ga pot slučajno privede mimo cerkve, se bo — brez ozira na to, kateri veroizpovedi hiša božja pripada — ustavil, odkril in pomolil. Tako mu je pobožnost postala del lastnega bitja in je v večji meri posledica tradicije kakor požrtvovalnosti dušnih pastirjev. Spoštovanje božjih zapovedi in ravnanje po njih se prenaša od očeta na sina, obenem pa se iz roda v rod prenašajo tudi vsi običaji, ki so v zvezi z izpolnjevanjem krščanskih dolžnosti. Zato se črnogorski kmet začudo malo briga za razlike med posameznimi konfesijami. Najvažnejše se mu zdi, da je človek resničen kristjan, vse druge reči pa so zanj postranskega pomena. Zato je verska strpnost med Črnogorci mnogo bolj liberalna, kakor bi se dalo sklepati na osnovi zgodovinskih dogodkov samih.

Pobožnost črnogorskega kmeta se posebno lepo zrcali v njegovih običajih v času velikih krščanskih praznikov, božiča, velike noči itd. Ti običaji so i zanimivi i pomembni za spoznavanje črnogorske ljudske etike in morale, po drugi strani pa se v njih izraža slovanski duh gorskih prebivalcev, ki ga niso zapustili niti v najtežjih dneh svojega življenja. V njihovih prazničnih običajih so sledovi najstarejših slovanskih in krščanskih obredov in navad, obenem pa tudi dobršna mešanica poganskih verstev, ki so se po pokristjanjenju Slovanov uveljavila pri nas.

Pastirji in Jezusovo rojstvo

V Črni gori se božični običaji začenjajo dan pred božičem, ki ga pravoslavci v splošnem nazivajo badnji dan. Na vsezgodaj pred sončnim vzhodom se gospodar, zmerom izključno moški, odpravi v gozd in poseka večje drevo, hrast, bukev ali kar je že. Ko pride pred drevo, ki se mu zdi dovolj pripravno in debelo, se najprej prekriža, nato pa z vso silo zamahne s sekiro, da bi že ob prvem udarcu odskočila lepa trščica, ki jo potem vzame s seboj in odnese gospodinji, da z njo okrasi »česnico«, hlebec iz pšenične moke, ki se za božič peče na božič sam. Ko poseka drevo, ga na plečih odnese domov, ga najprej obseče, nato pa razdeli na tri enake dele, ki jih zunaj prisloni ob podboje hišnih vrat. To so badnjaki v spomin na drva, s katerimi so pastirji kurili v svoji skalni votlini, ko se je Kristus rodil. Od vej istega drevesa se nacepijo drva, ki naj ohranijo ogenj vso noč. Po bogatejših hišah zakoljejo vola, ovco, svinjo ali pa vsaj jagnje, telička ali kokoš. Po nekaterih krajih novejše Črne gore, posebno v Sandžaku, je navada, da se žival, ki naj da božično pečenko, zakolje prav na badnjakih, da jih na ta način okrvavijo v spomin na muke Matere Božje ob Jezusovem rojstvu. V stari Črni gori pa nasprotno badnjake skrbno čuvajo, da se ne pomažejo, dokler jih ne vržejo v ogenj.

Čez dan se ženske potrudijo, da skrbno očistijo dvorišče in hišo, zakaj »božič mora v hišo priti čist«. Prav tako očedijo hleve, a živini pokladajo hrane, da je ostaja. Čeprav mu seno pohaja na skednju, želi kmet, da bodi žival sita na ta veliki dan. Tudi ta navada je v zvezi s kultom pastirskega življenja v spomin na Kristusov čas. Ljudje sami pa se na badnji dan strogo postijo in za večerjo se sme neizogibno skuhati samo fižol.

Na badnji dan nihče ne sme udariti niti človeka niti živali, zakaj tisti, ki bi udaril, bo vse leto trpel od čirov. Otroci po črnogorskih vaseh pošteno izrabljajo to vero in nagajajo staršem, da za dolgo pridejo na svoj račun. A če kdo od večjih nameri, da bo mahnil po njih, se mu otroci postavijo v bran in kriče: »Čir! Čir!« Pred tem argumentom se dvignjena roka zmerom spusti, otroci ostajajo brez kazni, oče pa vendar večkrat pomaje z glavo in zagrozi: »Le čakaj, bo že božič minil!« A med prazniki se zmerom pobotajo med seboj in ko se vrne črni delavnik, je vse pozabljeno, kar je bilo.

Črnogorski sv. večer

Ko se zvečeri in je živina nakrmljena, se gospodar umije in skrbno, svečano opravi, gospodinja pa vzame v rešeto prgišče vsake vrste žita in ga pomeša. Potem gospodar stopi pred hišo, vzame badnjake drugega za drugim in jih ponese čez prag, pa tako, da gre debelejši konec naprej: da bo v hišo zmerom prihajalo vse debelo in koristno.

— Dobro veče i srećno vam badnje veče! pozdravlja gospodar, gospodinja pa raztresa žito in odgovarja:

— Dobra ti sreća i sve ti srečno i čestito bilo.

Badnjake nato položе na ognjišče, tako da leže debelejši konci na desni. Gospodar naloži velik ogenj podnje, gospodinja pa nastelje slame po tleh, po nji pa nameče orehov, lešnikov, jabolk in drugega sadja. Oponašajoč piščance, otroci pobirajo sadje s tal in zobljejo, kar ostane, pa shranijo za naslednji dan. Ta slama spominja Črnogorca na slamo, na kateri se je Kristus pri pastirjih rodil. Ko je vse to opravljeno, prinese gospodinja večerjo, ki pa je ne sme postaviti na mizo, temveč na vrečo, razprostrto po slami. Ko povečerjajo, puste na dnu sklede nekaj fižola, v katerega vsi po vrsti zastavijo vrhove svojih žlic. Tisti, katerega žlica se izvleče iz fižola, ne bo dočakal prihodnjega badnjega večera.

Prvi božični gost

Ko mine polnoč, še enkrat naložе pod badnjake, ker se nikakor ne sme dopustiti, da ogenj ugasne čez noč, nato pa se vsi spravijo k počitku. V božičnem jutru prinese najmlajša izmed žensk, kar jih je pri hiši, sveže vode iz studenca. Ko stopa k studencu, potrese žito po njem, se umije in zajame vode, da potem domače med umivanjem z njo poškropi. Ker v hiši ni kaj pospravljati — tla morajo čez praznike ostati pokrita s slamo — čakajo »polaznika«, prvega božičnega gosta. Po navadi je to najbližji sosed, ki pride v hišo zgodaj zjutraj, kliče Boga in čestita božič. V žepu ali v rokavicah nosi prgišče žita s seboj, da prvi po-

Takle si, prijatelj Angež

Na Angleškem se je pričelo živahno gibanje za proučevanje človeka in življenja — Tudi povprečen Angež je samo povprečen siromak

Neznan moški je bil neprestano za menoj Najbrž je bil eden izmed tistih ljudi tako zvane »Mass-Observation«, ki neprestano hodijo za človekom, štejejo, koliko čaš piva popiješ v krčmi in merijo, s kolikšno naglico ti na petek in s kolikšno na ponedeljek teče po grlu...

Špijoni človeka in življenja

Tako je zadnjič potožil nekdo v nekem angleškem listu Pred dvema letoma je bila beseda »Mass-Observation«, po naše bi rekli opazovanje in študij človeka v množici, še neznan pojem, danes pa je pod tem geslom na delu po vsej Angliji že kakšnih 2000 ljudi. Povprečni Angež, ki je smoter njihovega zasledovanja, si nikoli ni na jasnem, ali ne bo v krčmi ali trgovini, na zasebnem stanovanju, v banki ali rudniku, na polju ali v bolnišnici naletel na enega izmed njih Neprestano so na potovanju ti ljudje, vozijo se po železnicah, z avtobusi, parniki in so neprestano v službi ene izmed najnovejših in najzanimivejših znanstvenih vej: spoznavanje mene, tebe in vseh ljudi. Listi in revije prinašajo članke, knjige prihajajo na dan, kot avtor pa je zmerom vse skupaj podpisana »Mass-Observation«. Ta organizacija se je zagrizla v poslanstvo, da drži Angležem in vsakemu posebej izmed njih zrcalo pred očmi in mu pripoveduje: To si ti — takole živiš, takole delaš — takole praznuješ in se veseliš, takole spiš...

Civilizacija divjakov in civilizirancev

Ko je bilo Tomu Harrisonu, sinu nekega angleškega generala, komaj 15 let, je pobegnil iz šole v Harrowu in je na lastno pest napravil nekakšno ekspedicijo v pragozdove Južne Amerike, ki so ga mikali mnogo bolj kakor šolske naloge Ko je utešil svojo žejo po neposrednem spoznavanju sveta, se je vrnil in obiskoval univerzo v Oxfordu in Cambridgeu Posvetil se je antropologiji, vedi o človeku Ker si antropologi dajejo največ opravka z opazovanjem in spoznavanjem primitivnih ljudi, se je Tom Harrison odpravil na Južno morje Poldrugo leto je živel med prebivalci Novih Hebridov in svoja dognanja strnil nato v knjigi »Civilizacija divjakov«. Spet se je povrnil v London. Pozorno je motril življenje svojih rojakov. Vajen je bil opazovati primitivne ljudi in je mnogo vedel o njih. A kaj je vedel o Angležih samih, njihovem mišljenju in ravnanju? Kdo sploh kaj ve o rečeh, ki so mu najbližje? Tedaj je sklenil mladi mož — bilo mu je blizu 20 let — da bo študiral ljudi svoje domovine prav tako, kakor je proučeval divjake na Novih Hebridih Odpravil se je v enega največjih angleških industrijskih revirjev, v Bolton, mesto s kakšnimi 175 000 prebivalci, središče angleške bombažne industrije Tu je poiskal dela v tovarni, nato v prodajalni zelenjave in nazadnje kot šofer tovornega avtomobila Živel je življenje, kakor so ga živeli ljudje v Boltonu. Govoril jim je in jih pripravil do tega, da so sami govorili o njemu. Kar je slišal, si je na tihem beležil.

Mlad žurnalist ima načrt

Isti čas se je Charles Madge, mlad žurnalist pričkal s šefi svojega lista v Londonu o pravilnosti svojega poročanja Angleški dnevniki radi prinašajo nenavadne reči, senzacije, nemoralo zločine, katastrofe, epidemije Charles Madge se je temu postavil po robu Je to resnično življenje? je vpraševal Mar ni prav tako zanimivo, vedeti, kakšno je vsakdanje življenje, povprečni Angež, človek iz nižin? En sam bi kajpak tega ne mogel do kraja raziskati Zato je Charles Madge prišel na ideio,da mora množice organizirati, kdor hoče množice opazovati. Vsa Anglija se je smejala njegovim domislicam, dokler nista Charles Madge in Tom Harrison slučajno trčila drug ob drugega Razložila sta si svoje načrte, in ko sta opazila, da iu drži skupen smoter, sta se skupno lotila dela.

Na odprto pismo, ki sta ga objavila v nekem listu, se jima je takoj priglasilo 50 prostovoljcev iz najrazličnejših pokrajin Anglije, ki so se jima stavili za sodelovanje na razpolago Kakor so v dnevnem tisku po vrsti izhajali članki o njihovih dognanjih, tako je raslo število sodelavcev in danes je že 2000 opazovalcev na delu Izsledke svojih opazovanj pošiljajo centrali, ki izbira in prirejuje gradivo.

Ženske, sreča, brezposelnost

Med drugim so opazovalci prisluškovali 15.000 pomenkom in centrala je dognala naslednje zanimive rezultate: Četrtina vseh pomenkov, v katere se spuste ljudje, se suče okrog sosedov in prijateljev. Njim sledijo zabave, tujci, ki so se pojavili v mestu ali na vasi, denar in položaj, vreme, sport, dobri in slabi časi, jedače in pijače, zdravje, otroci in obleka, politika in znameniti ljudje Eno izmed vprašanj, ki ga po naročilu centrale opazovalci stavljajo zmerom in povsod se glasi: Ste srečni v življenju? Iz odgovorov, ki jih je bilo zbranih na tisoče, izhaja, da se ženske v splošnem čutijo srečnejše od moških. Dalje, da so tisti med najsrečnejšimi, ki živijo v zakonu. Da pa so — kar nas ne preseneča — zakoni z otroki srečnejši kakor zakoni brez otrok. Med najbolj nesrečnimi, kar jih danes premore Anglija, so zakonci, ki so stari nad 30 let, pa so ostali brez otrok, in pa brezposelni Zbrano gradivo potrjuje tudi staro dejstvo, da imajo ženske izmed vseh poklicev najrajši poklic žene in matere.

Šport in okus

Anglija velja za deželo sporta in sportnikov Na vprašanje, ali ta oznaka še danes brez prigovora drži, je 60 opazovalcev v dveh letih zbralo odgovorov za pol milijona besed. Razmerje aktivnih sportnikov do pasivnih je v Angliji kakor 1:5. Petkrat mora Angež videti kakšno igro, predno se je sam aktivno udeleži. Resnica pa je obenem, da angleški listi 11 odstotkov vsega svojega prostora posvečajo sportu. A kako je z okusom v družinskem krogu povprečnega Angleža? Opazovalci so raziskali 10.000 gospodinjstev. V 9.500 primerih so na kaminih našli razpostavljene svečnike in vaze, samo 140 jih je bilo čistih in praznih. V 8500 hišah so bili svečniki, vaze in figure simetrično razporejeni, a med figurami so bili na prvem mestu psi, njim pa so po vrsti sledili konji, sloni, ptice, zajčki, levi, tigri, medvedi, mačke, opice, svinje, koze in miši.

To ugotovitev bodo lahko s pridom uporabili predvsem trgovci, industrijci, reklamni strokovnjaki, učitelji, vzgojitelji in učenjaki.

Angleški ponedeljek

Nič manj ni zanimivo in poučno dognanje, da potrebuje povprečni Angež ob ponedeljkih zjutraj 43 minut, preden izvede svoj sklep, da bo vstal v resnici, medtem ko je v ostalih jutrih ta časovna razdalja mnogo krajša.

Na tisoče poročil prihaja od vseh strani o tem, kakšni so ljudje in življenje v Angliji v resnici. »Mass-Observation« je brezimna, a že danes je postala zadeva množic, ki so opazovane in ki same opazujejo človeka pred seboj.

Božič v Hollywoodu

Človek v Kaliforniji težko veruje v božič. Nikjer ledu, nikjer snega. Toplo sonce sije in lahek veter pozibava veje palm.

Hollywoodska zvezdnica Claudette Colbertova je oblekla svojo smučarsko opremo, da bi si laže predstavljala božič. Da bi si napravila majhno božično veselje, je priredila revnim hollywoodskim otrokom božičnico.

Jeanette Mac Donaldova je postavila za vsak slučaj svoje lepe čevljčke na kamin. Želela je, da bi ji božiček prinesel živo punčko... Bog ve, ali je imel svetnik kaj takega v svojem košu?!...

Mala Shirley Temple ne verjame več v božička. Kljub temu je pričakovala lepih darov.

Stan Laurel je dobil za božič ločitev od svoje druge žene.

Kaj mislite, česa si je želela dražestna Joan Crawford?

»Ko bi mi božič prinesel vsaj malo sreče!«

Roosevelt za kvalitetnejši film

Ameriški listi poročajo, da se je te dni prezident Roosevelt sestal z Willyem Haysom, ki ga je ameriška filmska industrija najela za »prostovoljnega« filmskega cenzorja, in z vodilnimi člani ameriškega filma, da se porazgovore o izboljšanju kulturnega nivoja hollywoodskih filmov. Menda pa se niso popolnoma sporazumeli, kajti Roosevelt je baje zagrozil, da bo Haysa nadomestil s poštnim ministrom Farleyem znanim organizatorjem demokratske stranke, če bodo njegove besede bob ob steno. Roosevelt je tudi zahteval, da ne sme biti v filmu toliko »golote«, producenti pa pravijo, da filmi drugače ne vlečejo.

Kot pikanterijo pa je vredno omeniti, da ze bil Rooseveltov sin James, ki je bil svoj čas očetov tajnik, pozneje pa zavarovalni uradnik, istočasno imenovan za podpredsednika družbe Sama Goldwyna. Na teden prejema 1250 dolarjev, kar je tudi za ameriške razmere lep zaslužek.

Ali ima kino vzgojni vpliv?

Pogosto se sliši mnenje, da kino nima najboljšega vpliva na množice. Slavni francoski igralec Fernandel pravi o vzgojni vlogi kina tole:

»Mislim, da je kino gledališče. To je živa, nova umetnost, ki ima lahko velik vzgojni pomen. Z njim je pač tako, kakor z jezikom, da lahko povzroči mnogo dobrega ali pa tudi mnogo hudega...«

Visoke in težke so...

Starost filmskih div je vedno neznana, ker je pač niti diva niti podjetje nikoli ne izda. Alj zanimive so tudi druge številke. Presenetilo vas bo na primer, da Greta Garbo, ki se zdi v filmu precej velika, ne meri v višino več nego 167.7 cm, tehta pa 56.70 kg, dočim je Katarina Hepburn 172.7 cm visoka, je pa obenem lahka ko pero, saj ima samo 49.98 kg. Mirna Loy meri v višino 167.6 cm, tehta 49.89, elegantna Caudette Colbert je visoka 165.1 cm, težka 46.72 kg, Dolores del Rio 163.8 cm in 54.43 kg, drobna Sylvia Sidney 162.7 cm in 47.11 kg, Joana Crawfordova 162.6 cm in 58.59 kg, a Norma Shearer le 154.9 cm, tehta pa 53.52 kg.

Nov Chaplin

O Chaplinu redkokdaj kaj čujemo. Zdaj pa poroča »Paris Soir«, da pripravlja nov film, ki bo nekaka politična satira, kakor je bil film »Moderni časi«. Chaplin zavrača govorice, ki so nastale, da hoče smešiti kak režim ali kako obstoječo vladavino. Tudi ni res, da ga je ameriški minister Ickes inspiriral ali nagovoril, naj se loti takega filma.

Zanimiv ruski film.

V Rusiji so nedavno dokončali in prvič predvajali zgodovinski film »Aleksander Nevski«, ki podaja zgodovinsko borbo ruskega naroda na dve fronti: na zapadu se bore proti nemškim vitezom, na vzhodu bijejo ljuto borbo z mongolskimi tolpami. Film ima očitno tendenco in je jasno, da ga bodo morda z izjemo Francije povsod prepovedali.

Ne pozabite na ptičke!

Dve poroki med zvezdami

Ljubka francoska filmska diva Anabella, ki se je bila šele nedavno ločila, ima spet skomine po zakonu. Njen bodoči mož bo Tyrone Power, s katerim sta skupaj nastopila v Foxovem filmu »Suez«. Po-

roka bo baje v Riu de Janeiru, kamor se mislita zateči, da se umakneta radovednežem in da bo stvar bolj »tajna«. Pa ni izključeno, da si še na potovanju premislita, kajti Power je hud ženskar in je bil že večkrat poročen, vsakokrat s svojo najnovejšo partnerico. Za nič se je zaročil s Sonjo Henie. Vsekakor sta zaročenca srečna.

Plavolasa »Marjetica« Camilla Horn, ki se je proslavila v »Faustu«, pa je te dni že skočila v zakonski jarem. V Berlin-Wilmersdorfu se je civilno poročila z arhitektom Kurtom Kurfissom.

Novi programi

V Parizu in Beogradu teče zdaj ameriški film »Robin Hood«, ki vzbuja v metropoli ob Seini precejšnjo pozornost. Robina Hooda poznamo pri nas že v dveh varintah. V nemem filmu ga je z uspehom odigral znameniti, elastični Douglas Fairbanks, zvočni ki so ga lani predvajali v Ljubljani je bil izvrstna parodija na pravega Robin Hooda. V tej tretji obdelavi igra škotskega junaka Errol Flynn, ki ga poznamo iz filma »Poročnik indijske brigade«, ž njim pa nastopa kakopak njegova stalna, mična partnerica Olivia de Havilland. Kritika je precej laskava in navaja, da sta najlepši par, ki so ga kdaj snemali, a tudi film je dovršeno delo. Dobro je pogodeno okolje XII. stoletja, a kot barvani film s sodelovanjem množic je brezdvoma dozdaj najboljše, kar je ustvarila filmska tehnika. Nu, bomo videli!

Katarino Veliko, carico vseh Rusov, sta igrali že Marlena Dietrichova in Elizabeta Bergnerjeva, obe z velikim uspehom Zdaj bo to vlogo kreirala ameriška zvezdnica Mae West. Ustanovljena je bila nova filmska družba pod naslovom »Mae West Empire Pictures«, ki je glavno vlogo Katarine poverila Mae West.

»Pour la merite« je naslov nemškemu filmu, ki je bil posvečen spominu največjega nemškega letalca Richthofna. Med svetovno vojno je zrušil 80 sovražnih letal, potem je pa niega strmoglavil neki Američan. Film, ki bo očitno nekoliko ten [illegible] nemško junaštvo med vojno, obenem pa bo demonstriral sedanjo moč nemškega zračnega brodovja.

V novem filmu Mauricea de Canongea, ki je napravljen po romanu Charlesa Roberta Dumasja, imata glavne vloge Jean Murat in Madeleine Robinsonova. Film se imenuje »Kapitan Benoit«.

Annabella je zvezdnica novega filma Marcela Carneja »Hotel na severu«. V filmu nastopata v moških vlogah znana Pierre Aumont in Louis Jouvet.

Nova dvigalna naprava

Nakladanje in razkladanje tovornih avtomobilov je zelo otežkočeno tedaj, ko so bremena tako težka, da jih ni mogoče obvladati s silo mišic. Pomagala, ki se jih poslužujemo so po večini nezadostna ter pri nakladanju strojev, sodov, zabojev itd. imajo mnogokrat za posledico raznolike nezgode. Poškoduje se lahko človek ali uničijo dragoceni predmeti. Za odpravo te hibe tovornih avtomobilov je bila zgrajena že množica priprav, ki so sicer zmanjšala težavno delo dviganja, niso pa v dovoljni meri razbremenile človeka.

Toda zahteve po primerni pripravi za nakladanje in razkladanje postajajo čedalje večja, posebno tedaj, ko se je začela zanje zanimati tudi železnica, ki je bila spoznala, da je pospešitev tovornega prometa mogoča le z vzajemnim delom tovornega avtomobila in železnice. Tem zahtevam naj bi zadoščala priprava, ki jo vidimo na naši sliki. Na koncu voza je nameščena navzven in v notranjščino zasukljiva nosilka, ki se lepo sklada z okvirnim profilom voza.

Breme pritrdimo na navzven obrnjeno ročico ter ga s pomočjo varnostnega vretena potegnemo kvišku. Nato ga zanihamo nad voz ter odvijemo vrv. Nihaj je lahko izvedljiv ter zadošča zanj v vsakem primeru ena sama oseba. Breme vztraja namreč pri premiku neprestano v isti višini in ni pri premiku treba opraviti nobenega dela.

Pri vožnji je postavljeno nihalo pravokotno na profil avtomobila, tako da praktično ne zavzame nobenega prostora. Če so bremena zelo velika ali če naj jih dvignemo visoko, moremo ročico raztegniti. V tem primeru moremo z njo nakladati predmete na druga vozila Razen tega moremo s pridom uporabljati opisani dvigalni žerjav pri vgradnji motorjev ali pri nezgodah. Posebno v tem primeru pomenja nova priprava napredek. Dozdaj so namreč avtomobili, ki so služili očiščevalnim in reševalnim delom pri nezgodah bili večinoma v garaži ter čakali na delo. Sedaj jih bo nadomestil tovorni avtomobil, ki bo sicer neprestano na delu.

Način vgradnje novega žerjava je zelo enostaven. Njegova teža je v primeri s povprečno zmožnostjo 1500 kilogramov vprav

Pratične novote

Majhno toda praktično

Gospodinja je testo vmesilo, skrbno pobira ostanke testa iz sklede, toda zadnji ostanki se z žlico ne dado več doseči. Tu pomaga gumasti strgalnik, lopatica iz gume, ki nima kotov in vogalov in ima priročen lesen držaj, tako da je ž njim udobno delati. Mehki gumasti stralnik, ki mu je eden stranskih robov tenko sploščen, pobere tudi najmanjše ostanke testa iz

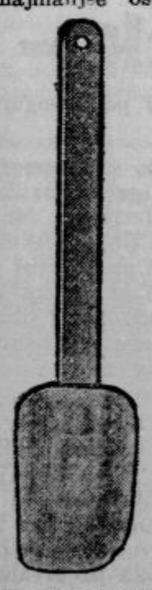

sklede. Z isto temeljitostjo pobere tudi maslo s papirja ali zadnji ostanek masti iz piskra. Posebno hvale vredna pa je njegova pomoč za pomivanje, ker odstrani vsako jed s kled in krožnikov ter ohrani tako pomivalno vodo snažno. Malo orodje, ki se da zel lahko osnažiti z vročo vodo, spada med potrebne pripomočke v gospodinjstvu in bi ga ne smelo nikjer nedostajati.

Gorčica ostane sveža

Industrija se je dolgo trudila, da bi izdelala praktične posode za gorčico, v katerih bi se ta ne sušila in bi tudi ž njo pomazana posoda ne nusila netečnega pogleda. Pogostoma se gorčica hrani sveža z izhlapevanjem jesiha, s katerim napolnijo poseben predel posode. Pri novi posodi iz stekla se to zgodi samo z zrakotesnim za-

porom kozarca. Pokrov iz rdeče umetne smole se privije na kozarec iz rdeče umetne smole tako, da ne propušča zraka, tako da se gorčica ne more sušiti. Pokrov je votel in tako visok, da ima pod njim prostora tudi žlica z dolgim ročajem za zajemaje gorčice. Ročaj ostane tako vedno čist. Tudi žlica je iz rdeče umetne smole. Priprava ni priporočljiva samo zavoljo svojih praktičnih lastnosti, temveč tudi zavoljo svoje mične zunanjosti.

Peru in pero

Peru, la tierra del Sol, dežela sonca, kakor jo v večji pesnitvi imenuje J. Santos Chocano (1867—1935). Samozavestni mož peresa se šteje za južnoameriškega Whitmana:

Walt Whitman tiene el Norte; pero yo tengo el Sur... t. j. W. W. drži sever, toda jaz obvladam jug.

Ta izjava bi veljala kvečjemu za verze. Kajti v prozi je mojster Južne Amerike ali vsaj Peruja — Ventura Garcia Calderón. Čitatelji mesečnika »Naš glas« ga poznajo po kakih 20 novelah, ki jih je tam priobčil urednik dr. K. Dobida, izbravši jih iz treh francoski pisanih obzornikov. Ameriški Latinci namreč pogosto pišejo v dveh govoricah. Zbirko izrazitih novel Kondorjeva osveta (Pomsta kondorova) je za Božič izdal Zdeněk Šmíd pri J. V. Pojerju v Brnu. Vsaka od teh 14 povesti, obsegajoča poprek 8 strani, predočuje svoj svet. Svet belokožca, na drugi strani pa nedopovedljivi svet Andov, pragozda, pratoka, zlasti pa svet tajinstvenih Indijancev. Z nasladnim drgetanjem nas uvaja v skrivnosti nespoznavne praduše. Kot eksotičen Guy de Maupassant se je izbubil v sijajnem »Očetu 48 otrok«. Odlikuje se v usodni zgodbi, kakršno so znali postaviti pred nas Mérimée, Poe, Tolstoj, Čehov, M. Schwab. Peruanec je moral priti — pravi E. Eisner — in nam pokazati, da 8 strani pogosto več pomeni kot 400! A. D.

Glasnik miru

Nicholas Murray Butler, rektor univerze Columbije v New Yorku in predsednik Carnegiejeve ustanove za mednarodni mir, eden dandanašnjih prvoboriteljev za svetovni mir — za kar je dobil Nobelovo mirovno nagrado — je kakor običajno tudi na koncu letošnjega leta razposlal svojim prijateljem in znancem širom vsega sveta svoje novoletne želje. Dobili so jih tudi nekateri naši rojaki. Letošnje božično in novoletno voščilo vsebuje nekaj misli iz uvoda v Butlerjevo knjigo »Svet v vrenju« (A World in Ferment), ki jo je izdal pred 20 leti (l. 1918.). Glasijo se:

»Mir nikakor ni ideal, mir je samo stanje, ki sledi dovršitvi ideala. Ideal sam po sebi pa je človeška svoboda, pravica in častno vodstvo družbe, ki je človekoljubna in v lepem redu. Ako je to dano, potem sledi trajen mir kot naravna posledica. Brez tega pa ni miru, temveč vlada samo nasilje, dokler se svoboda in pravica ne upreta pri težnji za mirom.«

Spominjajte se v mrzli zimi malih pevcev!

trese badnjake, ker bo v tem primeru deležen boljše sreče. A nakana mu redko kdaj uspe, ker ga gospodinja po navadi že čaka za vrati in ga prehiti. Ob vstopu v hišo pozdravlja:

— Dobro jutro i srećan vam božić!

Gospodinja pa mu odgovarja kakor možu prejšnji večer. Potem pristopi k badnjakom, vzame drevesce, ki je že pripravljeno poleg njih, in jih začne »tarkati«, da se ospe pravi dež isker Čim več jih je, tem srečnejše bo vse leto. Med »tarkanjem« pa »polaznik« izgovarja naslednjo molitev:

— Kolikor je teh isker, toliko naj bo v tej hiši moških glav, ženskih glav, toliko ovac in goved, konj in svinj, toliko zdravja, sreče in zadovoljstva, božjega blagoslova in pomoči.

Če njega ni, pa vol

Ko je opravilo končano, dene »polaznik« na badnjak nekaj denarja, kakor mu že pripuščajo razmere Denar pripada ženskam v hiši, a za dar se izkažejo hvaležne s tem, da gostu poklonijo lepo vezane robce, nogavice, srajco ali kaj podobnega Če »polaznik«, ki ga pričakujejo, izostane, ga zamenja pač prvi človek, ki stopi v hišo. A če tudi slučaj nikogar ne prinese, si pomagajo tako, da priženejo vola ali kakšno drugo žival — pa zmerom spet moškega spola — ga potresejo z žitom, mu ponudijo sena in soli, nato pa sami nadaljujejo praznovanje Ko je »polaznik« opravil, ga gospodinja povede v sobo, mu ponudi stol in ga ogrne z rjuho, »da se ne prehladi« Nato ga pogosti z žganjem in kavo, a da snamejo rjuho z njega, se domislijo največkrat šele potem, ko se je pošteno oznojil. Nato začno pripravljati kosilo.

Ko je gospodinja postorila vse, kar je treba »polazniku«, zamesi »česnico«, vmesi vanjo srebrn novec in jo okrasi z iverjo od badnjaka in z navadnim glavnikom. Okras »česnice« je kaj preprost, v glavnem obstoji iz križev in nevešče zarisanih črk »HR« (Hristos se rodi!) itd. Ko je »česnica« gotova, z njo pa mora biti pripravljen tudi ostali obed, jo gospodinja vzame s »polaznikom« v roke, jo polije z mastjo ob prepevanju božičnih pesmi, nato pa jo razlomi na kose in jih razdeli domačim. Kdor najde novec v svojem kosu, ta bo med vsemi v prihodnjem letu najsrečnejši.

Sveti, svečica

Pred pričetkom kosila vzamejo rešeto z žitom, vanj postavijo prižgano svečo, »polaznik« z gospodinjo obrača rešeto in prepeva:

— Sjaj, svečice, nama i božiću, kumovima i prijateljima!

Ko je to opravljeno, se prične »mirbožanje«: »polaznik« se po vrsti poljubi z vsemi domačimi, zraven pa deklamira:

— Mir božji! Hristus se rodi! Vaistinu se rodi! Poklanjam se Hristu i Hristovom đoždestvu!

Ko se poljubijo s »polaznikom«, se domači poljubijo še med seboj, nato pa sedejo k obedu, ki mora biti obilen in svečan, kolikor ga pripuščajo premoženjske razmere domačinov.

O običajih, ki so se do danes ohranili med Črnogorci, lahko rečemo, da so zanimivi in lepi, saj so v resnici slovanski in ljudski. Zapisali smo, da Črnogorec v verskih zadevah ne pozna nestrpnosti, a motil bi se, kdor bi menil, da je indiferenten Stoletno borbo za svoje nacionalno osvobojenje je bil pod geslom: »Za krst časni i slobodu zlatnu!«

Milan F. Rakočević

Krmite uboge ptičke!

Smučarska sezona se je začela

KLUBSKI SMUČARSKI DAN

Včeraj so naši smučarji prvič nastopili v tekmah in sicer za naslove klubskih prvakov

Včeraj je bila prva velika smučarska nedelja v letošnji sezoni. Snega je povsod obilo, tudi v kakovosti mu ni bilo oporekati, razen tega pa je prevladovalo mirno vreme, ki je bilo kakor poklicano za tekmovanje. Ne samo v višjih, tudi v nižjih legah se je blesketal pršič, mestoma pač nekoliko osrenjen, vendar za dobro smuko še zmerom zadosti ugoden. Klubi so seveda izkoristili ugodno priliko in zato je bilo na najrazličnejših krajih smučarskih prireditev na pretek. Zlasti gorenjski kot je zaznamoval veliko število prireditev, predvsem Planica, kjer so na klubskem dnevu Ilirije nastopili tudi tekmovalci drugih klubov, dalje je omeniti veliko prireditev na Jesenicah s klubskim dnevom Bratstva, kjer so se pomerili tekači, na Rožci pa so pokazali svoje veliko znanje vrli jeseniški tekmovalci v alpskih disciplinah. Tudi blizu Ljubljane smo imeli v »ljubljanskih Blokah« v Žlebeh večjo smučarsko prireditev, prav tako pa je Pohorje sprejelo prve letošnje tekmovalce. A tudi sicer so prijatelji bele opojnosti prišli na račun, zasnežene poljane so bile namreč na vseh krajih polne navdušenih nedeljskih smučarskih izletnikov. Smuk v letošnjo sezono je bil več ko zadovoljiv.

V naslednjem poročila o tekmah:

Revija ilirijanskih tekmovalcev

Lepe smučarske in skakalne prireditve v Planici

Planica, 8. jan.

Planica ima letos snega toliko, da ga bo dovolj tja do Velike noči. Tihe Rateče snivajo te dni pod debelim snegom, divni planiški kot z udobnim domom SK Ilirije pa se je spremenil v najidealnejši smučarski raj, ki bi bil razveselil lahko še vse večje množice smučarjev v tem našem zimskem eldoradu, kakor jih je bilo tukaj v teh dnevih. Toda sneg je letos legel globoko v doline in tako je pač povsod nekaj prilike, da se smučarski svet lahko udaja veselju na smučeh. Kdor pa je le prišel, mu gotovo ni bilo žal toliko sonca in lepote, ki ju je lahko užival sredi planinskega miru in božje narave.

Najbolj živahni so bili seveda v sportnem taboru, v udobnih prostorih dependanse ilirijanskega doma, kjer so se zadnjih 14 dni številni ilirijanski tekmovalci pripravljali za svoj današnji prvi nastop med seboj. Trenerske posle opravlja med njimi naš najidealnejši smučar, olimpijec France Smolej, ki je z današnjim nastopom svojih varovancev lahko nad vse zadovoljen. Vprašanje trenerja je Ilirija rešila nad vse srečno in v zvezi s tem nam prihaja na misel enako vprašanje pri savezu, ki še danes, dan pred začetkom saveznih tečajev, čaka na rešitev.

Kakor ostali smučarski klubi, je tudi SK Ilirija danes v okviru klubskega dneva izvršila revijo svojih tekačev in skakačev. Kakor smo že rekli, so bile vremenske in snežne razmere za prireditev najidealnejše, le nekoliko prehud mraz je v dopoldanskih urah deloma vplival na potek tekmovanj. Svoj klubski dan je Ilirija izvedla v celi vrsti raznih konkurenc, v glavnem pa v tekih in skokih, ki so se nato ocenjevali posebej za mladino, za naraščaj, za juniorje in za seniorje, pa še ločeno kot posebno tekmovanje in za kombinacijo.

Teki

so bili na sporedu ob 9. Start in cilj sta bila za vse tekmovalce pred domom Ilirije, proge pa so v raznih variantah potekale v lokih proti Podkorenu in nazaj do Rateč ter mimo skakalnic — seniorska je kot najdaljša vodila še do Tamarja in nazaj — tako da je najkrajša merila 3 km, naraščajska 5 km, juniorska 9 km in seniorska 17 km. Na startu se je javilo vsega **34 tekmovalcev**, od katerih so razen 5 prispeli tudi vsi na cilj. Med seniorji je izven konkurence startal tudi trener in član Bratstva France Smolej, ki je tudi to pot opravičil svoj glas in dosegel najboljši čas dneva (1:11:06). Med klubovimi člani se je razvila ogorčena borba za prva mesta, v kateri je slednjič z enominutnim naskokom zmagal Kerštajn Andrej, po kvaliteti enaka rezultata sta dosegla tudi njegova najnevarnejša konkurenta Mrak in Petrič. Naslednji trije plasirani tvorijo spet skupino zase s približno 5 minut slabšim časom, še naslednji trije pa so nato zaostali že skoraj za 15 minut za najboljšim. Na progo je šel tudi večkratni klubski prvak in favorit današnjega teka Leo Knap, ki pa si je v prvi tretjini proge zlomil smučko in je moral izstopiti. Knap je pozneje z izposojenimi smučmi Smoleja sam še enkrat pretekel progo in dosegel čas, ki bi mu bil v konkurenci prinesel prvo mesto (1:14). Značilno je, da so najboljši trije Ilirijani zaostali komaj za štiri do pet minut za Smolejem, kar pomeni, da so v zadnjih 14 dnevih mnogo pridobili.

Enako zanimive in do zadnjega napete so bile tudi konkurence mlajših razredov, kjer se povsod pozna velika vnema in smotrna vzgoja, ki so jo ilirijanski tekmovalci deležni pri sekciji. Organizacija prireditve je bila v rokah načelnika g. ing. Koudelke in še nekaterih preskušenih zimskosportnih delavcev SK Ilirije in je bila v vsakem pogledu odlična.

Podrobni rezultati v tekih so bili naslednji:

Seniorji (17 km — 13 tekmovalcev): 1. Kerštajn Andrej 1:15.24, 2. Mrak Franc 1:16.26, 3. Petrič Anton 1:17.38, 4. Arih Miha 1:21.31, 5. Prešern Franc 1:22.45, 6. Šporn Zdravko 1:23.11, 7. Krč Viktor 1:29.48, 8. Glonar Jože 1:30.04, 9. Bračič Danilo 1:31.03. Izven konkurence: Smolej Franc (Bratstvo) 1:11.06.

Juniorji (9 km — 10 tekmovalcev): 1. Rožič Janez 50:20, 2. Kajžar Franc 51:22, 3. Snoj Franc 55:12, 4. Makovec Lojze 55:57, 5. Dežman Tone 58:29.

Naraščaj (5 km — 5 tekmovalcev): 1. Hrovat Janez 31:25, 2. Klinar Anton 31:31, 3. Volc Andrej 35:20.

Mladina (3 km — 6 tekmovalcev): 1. Makovec Janez 18:53, 2. Makovec Jože 19:19, 3. Petrič Janez 20:50.

Skoki

Popoldan, ki je ves žarel v zimskem soncu in snežni belini, je bil namenjen mojstrom s skakalnic. Skakalni sport dobiva iz leta v leto večje število aktivnih pristašev in samo na današnji klubski tekmi se je javilo za konkurenco 30 tekmovalcev. Seniorji so skakali na 40 metrski skakalnici za domom, mladina pa na svoji 25metrski strmini. Zaradi boljšega snega so organizatorji najprej izvedli tekmovanje za seniorje, mladina pa je startala okoli 15., pri vsem tem pa je bil ves spored gladko končan v dveh urah. Kot sodnika sta fungirala na obeh tekmah gg. Jelenič iz Ljubljane in Ažman z Jesenic. Na veliki skakalnici niso bili doseženi skoki z dolžinami kakor pri treningih, videlo pa se je, da so mladi Novšakovi učenci dobili mnogo rutine in veselja do te discipline. Podrobni rezultati v skokih so bili naslednji:

Seniorji: 1. Šušteršič S. 218 točk (26.5 m, 27 m), Žerjav Drago 193.1, 3. Petrič Anton 186.3, 4. Kerštajn Andrej 182, 5. Tome Vlado 173.2, 6. Bračič Danilo 165.6, 7. Likar Jože 145.4.

V kombinaciji je postal klubski prvak Kerštajn Andrej s 422 točkami, drugo in tretje mesto pa imata Petrič Anton (412.8) in Bračič Danilo (321.6 točke).

Izven konkurence sta skakala na obeh skakalnicah tudi dva Jeseničana, Razinger in Pogačnik.

Juniorji: 1. Mežik Janko 216.5 točke (22.5 m, 22, 22.5 m), 2. Gregori Leopold 209.9 (21.5, 22, 21.5), 3. Rožič Janez 192.2 (19.5, 20, 19.5), 4. Ozvald Lojze 178.9, 5. Kavalar Vinko 178.2, 6. Kajžar Franc 172.8, 7. Hrovat Anton 162.7, 8. Dobrila Edo 157, 9. Ažman David 153.5, 10. Dežman Tone 139.9.

Klubski juniorski prvak v kombinaciji je postal Rožič Janez s 432.2 točke, za njim pa se vrstijo Kajžar Franc (403.8), Ozvald Lojze (349.9) in Dežman Tone (312.4).

Pri **mladini** je bil vrstni red naslednji: 1. Makovec Janez 206.8 (17, 18, 18), 2. Hrovat Janez 200.4, 3. Mežik Jože 200.3, 4. Rožič Jože 186.1, 5. Makovec Jože 181.3.

Ilirija je pregledala svoje vrste in lahko mirno in z zaupanjem v svoje tekmovalce pričakuje naslednje smučarske dogodke. Prva velika preskušnja čaka tudi današnje ilirijanske zmagovalce že v nekaj dnevih — na II. zletu gorenjskih smučarjev v Kranjski gori.

Smuk in slalom v Žlebeh

Ljubljana, 8. januarja

Da izrabi prosti termin, je priredila SK Reka v nedeljo še klubsko prvenstvo v smuku in slalomu, obenem je bila to tudi medklubska tekma, katere so se udeležili poleg Reke, še člani Smučarskega kluba Ljubljane in Ilirije. Proti pričakovanju udeležba ni bila velika in kaže, da je pri nas zanimanje za klasično kombinacijo večje ko za alpsko.

Tekme so se vršile v lepi dolini Žlebe, uro hoda od postaje Medno. Tu je dobrih krajev za kratke smuke in slalome na pretek in je kar težko, katerega bi človek izbral. Prireditelj se je odločil za smuk s Petelinca, to je vrh, ki zapira na koncu dolino Žlebe. Višinska razlika je bila 120—140 m, proga dolga 600 m. Proga je vodila ves čas po odprtem svetu in je bila zelo strma razen zadnjih 100 m. Bila je otežkočena s čisto majčkenimi grički, ki so delali tekmovalcem hude preglavice. Zgornja polovica smuka je bila pokrita s pršičem, spodnji del je bil pa popolnoma leden in razrit od zamrznjenih smučin, to je postalo nekaterim tekmovalcem usodno in so padli nekaj metrov pred ciljem in s tem izgubili dragocene sekunde. Časa prvih dveh sta dobra, ostali so pa zelo slabo obvladali smuči. Priporočljivo bi bilo, če bi se eden ljubljanskih smučarskih klubov odločil in priredil, dokler so dobre snežne razmere, v okolici Ljubljane tečaj za mladino in juniorje v alpski kombinaciji. Vsaj osnovo bi si pridobili v nekaj dneh. V smuku je zmagal Vukšinič Drago (Ilirija) v času 1.15, 2 Mlejnik Miloš 1.18, 3. Schneiter Erik 1.26 4. Sovre Marko 1.33, 5. Gregorač Franc (vsi Ljubljana) 1.34. Dalje slede 6. Deisinger Mudvik (Reka) 1.36, 7. Pičulin Dušan (neorganiziran) 2.47, 8. Zuccatto Vinko (Reka) 2.58 itd. Na tej tekmi se je posebno izkazala juniorska ekipa Sm kl. Ljubljana, ki je zasedla 2. do 5. mesto.

Popoldne ob 14. je bil v prvem levem žlebu slalom, ki je imel 80 m višinske razlike in je bil dolg okoli 270 m in je vseboval 30 vratic. Bil je tehnično težak, skoraj pretežek za te tekmovalce (kar se tudi vidi pri rezultatih (od 12 se je plasirala samo petorica). Slalom je vseboval vse like od Seelos figure pa do velikega T. Proga je bila zelo ledena. Progo sta trasirala gg. Hvale in Vučnik. Kot krmar je vozil Močnik Cveto in tudi dosegel drugi najboljši čas prvega predteka.

Rezultati so sledeči (prva številka je čas prve vožnje, druga številka druge vožnje in tretja je skupni čas obeh tekov); zmagal je Mlejnik Miloš (Ljubljana) 0.59, 1.14, 2.13; 2. Deisinger Ludvik (Reka) 1.12 1.05, 2.17; 3. Vukšinič Drago (Ilirija) 1.18, 1.10, 2.28; 4. Gregorač Franc (Ljubljana) 1.22, 1.13, 2.35; 5. Hvale Maks (Reka) 2.02, 1.40, 3.42. Dva tekmovalca sta bila diskvalificirana, ostali pa so izstopili.

Veleslalom na Rožci

V ostri konkurenci je zmagal Hubert Heim

Jesenice, 8. jan.

Na Rožci je danes TK Skala priredila tekmovanje v slalomu, ki je bila ena najodličnejših in tudi najtežjih prireditev te vrste v naši državi, saj je bil to pravi veleslalom na 1500 m dolgi progi, ki je imela 250 do 300 metrov višinske razlike. Proga je imela precej vratc, končala se je pa v hudem smuku in je zahtevala od tekmovalca velik repertoar tehničnega znanja in popolno obvladanje telesa. Na startu so se zbrali naši najboljši »asi« v smuku in slalomu, med njimi oba favorita Praček in Heim, ki sta imela letos že precej trd trening za seboj in je zaradi tega vsakdo z zanimanjem pričakoval izid te borbe. Startalo je 11 seniorjev, med njimi en član Bratstva, ostali pa Skalaši, dalje 13 juniorjev, 5 od Bratstva, 1 od Kovinarja, ostali pa Skalaši. Vsega skupaj je bilo na startu 24 tekmovalcev. Tekme je vodil v splošno zadovoljstvo stari preizkušeni sportni delavec Drago Korenini. Rezultati tekmovanja, ki je pokazalo čudovito spretnost in uvežbanost Jeseničanov v tej prekrasni alpski disciplini, so bili naslednji:

Seniorji: 1. Heim Hubert 1:46, 2. Praček Ciril 1:47.6, 3. Klein Bruno (vsi Skala) 1:55.

Juniorji: 1. Štumpfl Tone (TK Skala) 59, 2. Mrak Marjan (Skala) 1:05.3, 3. Koren Tone (Kovinar) 1:05.4. Juniorji so tekmovali na progi, ki je bila dolga 800 m.

Klubski dan Bratstva

Jesenice, 8. januarja.

Danes je SK Bratstvo na Jesenicah priredilo svoj klubski dan, ki je zelo dobro uspel. Ob 10. dopoldne se je na igrišču Bratstva zbralo mnogo tekmovalcev, ki so se pripravljali za borbo. Točno ob 10. je dal starter znak in spustil prvega tekmovalca. Najprej so startali seniorji na 16 km dolgi srednjetežki progi, ki je vodila ob desnem bregu Save preko travnika na Plavžu do Hrušice in proti Možaklji, kjer je bil precej hud vzpon, nato v lahnemu smuku skozi gozd proti Pocarjevemu travniku na Hrušico, nakar se je pa spet začel vzpon do Mlak pri Mojstrani, kjer je zavila nazaj proti Jesenicam skoraj po isti poti na cilj. Tekmovalo je 7 seniorjev, manjkala pa sta favorita Franc Smolej, ki trenira državno reprezentanco v Planici, in pa Knific, ki služi vojaški rok. Zmagal je talentirani Tone Razinger. Rezultati so bili naslednji:

Seniorji: 1. Razinger Tone 51:28, 2. Pogačnik Tone 51:54.2, 3. Markelj Leopold 59:56, 4. Strumbelj Tone 1:34 (vsi Bratstvo). Izven konkurence je tekmoval Benedičič, član jeseniške Skale, ki je prispel tretji na cilj v času 54:51.4.

Juniorji (proga 6 km): 1. Kordeš Stanko 24:58.7, 2. Stana Roman 28:44, 3. Brun Albert 31:54.2, 4. Pogačnik Zdravko 32:27.8 (vsi Bratstvo). Tekmovalo je 6 juniorjev.

Mladina (7 tekmovalcev): 1. Knific Drago 9:07, 2. Brun Slavko 10:15, 3. Pančur Cvetko 10.25 (vsi Bratstvo).

Prireditev je zelo dobro uspela, ker je bil tudi sneg odličen, organizacija pa brezhibna.

Na Pohorju

Maribor, 8. jan.

Na področju mariborskega zimskosportnega podsaveza je bilo danes več smučarskih tekem, ki so jih priredili mariborski klubi večinoma na Pohorju. **SK Železničar** je mobiliziral svoje tekmovalce že dopoldne za smuško tekmo na 12 km. Start je bil nad gostilno Mandl v Gornjem Radvanju, cilj na travniku nad Schlauerjevo gostilno v Gornjem Radvanju. Višinska razlika je znašala okrog 150 m. Čeprav sneg ni bil idealen, so tehnični rezultati prav dobri. Startalo je 20 tekmovalcev, in sicer v treh skupinah, seniorji, juniorji A in juniorji B. Tekmovanje se je končalo brez vsake nezgode. Tudi organizacija tekme je bila vzorna, bila je v rokah agilnih funkcionarjev Železničarja. Po končanem tekmovanju je tajnik kluba Jenko razglasil rezultate, tehnični vodja pa je razdelil darila. Rezultati so bili naslednji:

Seniorji: 1. Heric Josip 54:01, 2. Muravc Viktor 54:44, 3. Anton Berlek 58:7.

Juniorji A: 1. Kuhar 58:49, 2. Jože Krasnik 1:01.07, 3. Karel Stalekar 1:02.4.

Juniorji B: 1. Franc Kramaršič 1:00.5, 2. Anton Serberič 1:02.43, 3. Lado Babič 1:04.36.

SSK Maribor je priredil tekmovanje v smuku v Ribnici na Pohorju. **SPD** pa je zbralo svojo gardo pri Seniorjevem domu. Pri Ruški koči pa je bilo popoldne tudi Štanglovo spominsko tekmovanje, ki ga je priredil **SK Maraton.** O teh tekmovanjih bomo poročali v redni izdaji »Jutra«.

Mednarodni hokej se je dobro začel

Ilirija je v dveh tekmah prepričevalno porazila gosta iz Beljaka in pokazala odlično igro

Ljubljana, 8. jan.

Po uspelem državnem prvenstvu ljubljanski hokeisti niso počivali. Dovolili si niso niti dneva odmora, temveč so takoj otvorili mednarodno sezono z gostovanjem starega znanca iz Beljaka, Villacher S. V. Že lani Beljačani niso mogli v 5 srečanjih premagati Ilirije in se jim to tudi zdaj ni posrečilo. Toda, dočim sta si lani oba nasprotnika nudila poolnoma izenačeno igro, se je letos slika znatno sremenila. Ilirija je v obeh tekmah, zlasti pa v današnji, absolutno prevladovala in visoko prekašala goste. Zmagala je obakrat več ko zasluženo in če ne bi v drugem srečanju že v prvi tretjini izgubila zaradi poškodbe svojega najboljšega igralca, bi bil končni rezultat — že itak je bil ugoden — še poraznejši za Villacher S. V. Mednarodna sezona se je torej dobro začela, čeprav je hudo prizadela Ilirijo. Žitniku je nasprotnik po grdem foulu presekal z drsalko levo dlan do kosti, da so ga morali takoj odpeljati v bolnišnico in je veliko vprašanje, če bo do svetovnega prvenstva rana zaceljena.

S težjim nasprotnikom je Ilirija šele pokazala svoje znanje in veliki napredek od lanskega leta. Prednosti so prišle mnogo bolj do izraza, z njimi pa so se precej očitno pokazale tudi pomanjkljivosti in slabe točke med igralci. V drsalno tehničnem pogledu Beljačani niso zaostajali, kar se pa tiče hitrosti, skupne igre in bliskovitega prenašanja plošče na nasprotno stran, so znatno zaostajali za domačimi. Tudi v kondiciji je imela Ilirija absolutno premoč. Finiš, ki so ga dali zadnji tretjini prve igre, bo ostal vsem, ki so gledali to srečanje, še dolgo v spominu. Beljačani so bili popolnoma stisnjeni v svoji tretjini, Ilirijani pa so se kakor razkačen osji roj venomer zaganjali proti njihovemu svetišču, ki pa je bilo kakor začarano. Kljub najsilnejšemu pritisku se Iliriji ni posrečilo več ko enkrat spraviti puck v mrežo. Če se lahko v igri govori o sreči, so jo tokrat imeli gostje obilno porcijo. Ista slika se je ponovila tudi danes. Kdor je računal, da bo Ilirijanom zaradi pomanjkanja njihovega najboljšega klonil duh, se je bridko prevaril S podvojenimi močmi so hoteli nadomestiti izgubo in diktirali tako silen tempo, da je bil Villacher S. V. brez moči. Če bi v tem času imeli domači kompletno moštvo, bi bila zmaga prav gotovo dvoštevilčna. Vsekako je dvodnevno gostovanje Beljaka pokazalo, da je Ilirija izvrstno pripravljena za mednarodna srečanja.

V naslednjem kratka poročila o tekmah.

Ilirija : Villacher S. V. 2:1 (1:0, 0:1, 1:0)

Ilirija: Rihar, Pogačnik, Žitnik, Kačič, Pavletič, Gregorič, Gogala, Lombar, Mohrbacher, rez. Eržen.

Villacher S. V.: Kamel, Zimmer, Kanzl, Ronacher, Petrič, Hirschecker I, Ebner, Hirschecker II, Welz.

Obe tekmi je s precejšnjo popustljivostjo vodil g. Vodišek. Drsalna ploskev je bila oba dneva odlična, gledalcev vsakokrat po 300.

Prva tretjina je potekla v znamenju menjajočih se napadov, ki pa zaradi čuječnosti obramb niso rodili uspeha. Noben napad ni mogel ustvariti zrelih situacij. Tempo se je zmerom bolj stopnjeval. Nevaren položaj pred golom Ilirije je sijajno zaustavil Žitnik in kakor blisk švignil pred nasprotna vrata. Krasen pas Gregoriču, ki je streljal, vratar je mogel ploščo le odbiti in že je Žitnik neubranljivo beležil prvi zgoditek za domače. Do odmora tempo ni popustil.

V drugi tretjini se je začela od Ljubljanskega polja valiti na igrišče gosta megla in kmalu skoraj ni bilo mogoče raz naravno tribuno videti gol na severni strani. To je silno otežkočilo poslovanje sodnika, ki je moral biti neprestano blizu pucka. Od časa do časa se je meglena stena nekoliko razredčila in omogočila boljši pregled dogodkov. Igra se je vodila večina na sredi igrišča. Mohrbacherju se je kmalu nudila zrela prilika, bil je sam pred praznim golom, a je njegov strel za malenkost zgrešil cilj. Moštvi sta si bili docela enakovredni, čeprav je bila Ilirija v rahli premoči. Megleni val je medtem že znatno posekal proslulo konkurenco v Londonu, tako, da ni bilo mogoče opaziti, kako je Petrič iz silne gneče dosegel izenačenje. Sodnik za čas je trenotek prej igro odžvižgal, vendar je glavni sodnik pisk preslišil in tako je gol veljal.

V zadnji tretjini so se gostje le s težavo branili silovitih napadov in so se često posluževali nedovoljenih sredstev. Domače je to razsrdilo, vendar niso plačali milo za drago, temveč so vprizorili generalni juriš. »Hu-la, hu-la«, je bilo nenadno slišati iz ust kapetana Ilirije Pogačnika, in začelo se je rajanje, ki ga pri nas še nismo videli. Samo enega moža so pustili v obrambi, s štirimi pa so napadali. In občinstvo je šlo z igralci! Stopicanje s premrtimi nogami je na mah prenehalo, nihče ni več občutil strupenega mraza. Beljaški vratar je opravil nadčloveško delo. Neprestano je moral odbijati ploščo, zdaj od leve, zdaj od desne strani. Gol je visel v zraku. Sredi največje zmešnjave je končno Gregorič potisnil puck v mrežo. Se enkrat se je nudila domačim sijajna prilika. Ves napad se je sam znašel pred nasprotnimi vrati, vratarja so zvabili iz gola, zaradi prenagljenosti pa je strel zgrešil nezavarovani cilj.

Občinstvo je zadovoljno zapustilo ob 22. igrišče.

Ilirija : Villacher S. V. 5:1 (0:0, 2:0, 3:1)

Obe moštvi sta danes dopoldne nastopili z istimi igralci. Mraz je bil še občutnejši Ilirija je bila od začetka do konca v premoči, zlasti v drugi in zadnji tretjini. Če ne bi bilo pri Iliriji nekaj izrazito slabih mest, bi gostje doživeli katastrofo. Eržen, ki mu je ves čas delala stabilnost preglavice, je kakor nalašč, imel najzrelejše prilike, ki pa jih je skoraj v celoti pokvaril. Sploh ni bilo pri streljanju sreče, kar pa je bilo dobro merjeno — odlikoval se je v tem pogledu zlasti Mohrbacher — je postalo plen izvrstnega beljaškega vratarja Kamela. Tudi njegov vis-a-vis Rihar je moral reševati kočljive situacije in je v vsakem pogledu opravil svojo nalogo odlično. Imel je pred seboj železno obrambo, ki je stala kakor zid. Napad se je pošteno razživel šele v zadnji tretjini, ko se je spet oglasila »Hu-la, hu-la!«

Pri Beljačanih je treba pohvalno omeniti vso obrambo. Neprestani siloviti napadi Ilirije so jo končno tako izčrpali, da je morala kloniti. Naapd je poizkušal srečo z dolgimi streli, ki pa jih je Rihar gladko prestregel.

Prva trejina se je kljub obojestranskemu prizadevanju končala brez gola. Gostje so bili še kolikor toliko enakovredni in so drželi igro odprto. Proti koncu je prodrl Žitnik, a ga je branilec z grdim foulom neusmiljeno položil ob barieri na tla in ga nato še povozil z drsalko, ki je gladko presekala usnjeno rokavico in še kožo na levi dlani do kosti. Žitnika so takoj odpremili v bolnišnico in je Ilirija do konca igrala brez njega. Sodnik bi vsekako moral težek prestopek kaznovati.

V drugi tretjini je bila Ilirija še bolj gospodar položaja. Gregorič je lepo preigral nasprotnike in ustrelil krasen gol. Po mnogih zamujenih prilikah se je končno Erženu vendarle posrečilo povišati na 2:0.

V zadnji tretjini je po lepi kombinaciji med Erženom in Pavletičem prvi zvišal na 3:0. Takoj nato je bil puck spet v beljaškem golu, toda sodnik je golu odrekel pravilnost, ker ga je Gregorič dosegel z roko. Ilirija često greši s podajanjem v of-side. Tudi po menjanju strani so domači venomer oblegali nasprotni gol. Gregorič je lepo zaustavil nasprotni napad in že je bil pred beljaškim golom. Vratar se mu je vrgel pod noge, toda Gregorič je prisebno dvignil puck preko njega v gol. Sledila je nevarna situacija pred domačim golom, kjer se je pred osamljenim Riharjem znašel ves nasprotni trio. Ice pa je to težko nalogo sijajno opravil. Ilirija se je takoj maščevala, vendar z razliko, da je zadela v črno. Mohrbacher je krasno prodrl po levi strani, precizno podal na sredino, Lombar pa je s hrbtom proti golu, torej v brezupnem položaju, vendarle prestregel ploščo in jo usmeril v mrežo. Tik pred koncem igre je Petrič iz gneče dosegel za goste častni gol.

Tudi nogomet so igrali

Jugoslavija : BSK 2:1 (1:1)

Beograd, 8. jan.

BSK in Jugoslavija izkoristita kljub skrajni rivaliteti sleherni prosti termin za medsebojno prijateljsko srečanje, da s tem pomagata klubskima blagajnama. Danes je njunemu srečanju prisostvovalo 2000 gledalcev. Igrišče ni bilo očiščeno, ker je snežilo neprestano od petka do sobote zvečer. Igralci so zaradi tega do preko gležnjev gazili po snegu, kar je stavilo nanje velike zahteve v pogledu izdržljivosti. Žoga je v snegu dostikrat obtičala in je bila sleherna kombinacija nemogoča. Zato se o regularni igri ne da govoriti. Obe moštvi sta nastopili z nekaterimi rezervami.

V 9. min. je Čirič pred golom Jugoslavije ustavil žogo z roko, sodnik je diktiral enajstmetrovko, ki jo je Radovanović pretvoril v vodilni gol za BSK. Jugoslavija je odslej nudila boljšo igro in je v 14. min. po Petroviču, ki je z glavo poslal žogo v gol, izenačila. Odslej so se vrstili incidenti. V 18. min. so Petroviča grdo foulirali v kazenskem prostoru, vendar sodnik ni reagiral. Petroviča so morali odnesti z igrišča, kmalu nato pa še Atanackoviča. Nekoliko pozneje je bil ranjen še vratar Jugoslavije Lovrič na očesu in ga je moral zamenjati Spasič, namesto Petroviča je tudi vstopila rezerva. Spet je sledila nova poškodba, tokrat je bil žrtev desno krilo BSK Manola. Malo za tem pa je bil ranjen na nogi še Čirič in tako sta se zaradi namestnikov moštvi popolnoma spremenili.

V drugem polčasu je prišel BSK več do veljave. Sneg je bil močno steptan in napadalci niso znali niti iz daljave 3 do 5 metrov spraviti žoge v mrežo. Jugoslavija je od 20. min. dalje prevladovala do konca, a je šele v 25. min. dosegla zmagonosni gol. Zmaga Jugoslavije je bila več ko zasłužena in bi bolj ustrezal rezultat z dvema goloma razlike v njeno korist. Pri Jugoslaviji se je zlasti odlikoval Savič, pri BSK pa Moša Marjanović, ki je igral tokrat desno krilo. Jugoslavija je v kondiciji znatno prekašala nasprotnika.

Sodil je s precej pogreškami Stefanović, ki je večkrat oškodoval Jugoslavijo.

Hašk : Gradjanski 2:1 (1:0)

Zagreb, 8. janaurja

Čeprav je bilo danes v Zagrebu lepo vreme, se je na tej prijateljski tekmi zbralo le nekaj nad 1000 gledalcev. Gradjanski je sicer imel nekoliko več od igre in je bil v premoči, a tega ni znal izrabiti. Tekma, ki je bila zamišljena kot prijateljska, je potekla precej ostro in je moral sodnik izključiti Haškovca Kacjana, igralca Duh in Duković sta pa bila poškodovana. To gre deloma na rovaš slabega sodnika Stankovića, ki ni zadovoljil nobene stranke. Teren je bil slab, tla so bila pokrita s snegom, mestoma pa ledena.

Nova uprava ZNP. Danes je bil v Zagrebu občni zbor zagrebškega nogometnega podsaveza, na katerem je bila soglasno sprejeta lista, ki jo je predlagal v imenu Gradjanskega Jozo Jakopić. Za predsednik je bil izvoljen dr. Ivo Krefenić (Gradjanski), za podpredsednika inž. Marko Ecimović. Hašku je bilo ponujeno mesto prvega podpredsednika, a je to odklonil.

Zimski pokal

Hajduk : Split 2 : 0 (0 : 0)

Split, 8. jan.

V borbi za zimski pokal je danes Hajduk v prvi tekmi zmagal nad svojim lokalnim rivalom Splitom z 2:0 (0:0).

SKOPLJE: Prijateljska tekma Ferencváros : Gradjanski 5:1 (1:0).

Smučarski klub »Ljubljana«, javlja tekmovalcem-skakačem (seniorjem, juniorjem in naraščaju, da se vrši tečaj v skokih na skakalnici v Mostecu (za Šišenskim hribom), od ponedeljka naprej vsak popoldne od 15. do 17. Tečaj vodi trener Bogo Šramel. Vabimo izvenklubsko (neorganizirano) mladino, ki ima veselje do smuških skokov. Prijave sprejema trener na skakalnici ob goraj določenih urah. Predsednik.

Snežne razmere

Kranjska gora 810 m: —14, sončno, 80 cm snega, pršič, mirno, sankališče in drsališče uporabno,

Bled 510 m: —9, sončno, 50 cm snega, osrenjen, mirno, drsališče uporabno,

Pokljuka 1300 m: —14, delno oblačno, 120 cm snega, pršič,

Bohinj »Zlatorog« 530 m: —11, sončno, 85 cm snega, pršič, mirno,

Bohinj Sv. Janez 530 m: —11, sončno, 85 cm snega, pršič, mirno,

Gorjuše 1000 m: —16, delno oblačno, 80 cm snega, pršič,

Poljčevo 620 m: —6, delno oblačno, 45 cm snega, pršič,

Nova vas (Bloke): —8, sončno, 40 cm snega pršič.

Skok v predpust

Plesne prireditve so se že začele

Ljubljana, 8. januarja

Včerajšnja sobota je bila nekak neoficielen skok v predpust. Res je sicer, da so Ljubljančani pridno rajali že v decembru, ali to je bilo po večini po plesnih

šolah, kjer so se učili raznih plesnih novosti ali pa tudi norosti. Da ne bo zamere! Na vseh koncih in krajih so bile včeraj v mestu plesne prireditve: tri večje stanovske in ena sportna. Plesali so Ljubljančani tudi po raznih gostilnah in barih, a ponekod so imeli »hausbale«. Predpust je kratek in treba ga je izrabiti. Čeprav sta bila dva praznika in je mnogo ljudi, zlasti smučarjev, izrabilo oba dneva in še vmesno soboto za izlete v planine, so bile vendar vse prireditve prav dobro obiskane, tako da je začetek plesne sezone kar zadovoljiv. Med prireditvami, ki jih velja v prvi vrsti omeniti, je nedvomno

trgovski ples v Trgovskem domu

Bila je to elitna prireditev, ki je privabila v dvorano Trgovskega doma lepo število ljudi. Zlasti so bili zastopani trgovci, med katerimi smo opazili tudi najodličnejše predstavnike trgovskega stanu. Dame so bile v zares elegantnih toaletah in priznati je treba, da imajo Ljubljančanke dober okus, a domače šivilje je treba tudi pohvaliti za njih iznajdljivost. Pod zvoki treh godb, ki so se neprestano menjavale, se je razvila prav prijetna in animirana zabava, ki je trajala do jutra. Prireditev sta izpopolnili s svojimi nastopi operna pevka Valerija Heybalova in plesalka Lidija Wissiakova.

Policijski ples na Taboru

Tudi na Taboru je bilo živahno, saj je policijski ples že tradicionalna prireditev. Prostrana dvorana sokolskega Tabora je bila polno zasedena, prireditelji pa so poskrbeli, da je bilo tudi prav prijetno. Dvorana je bila vsa v zelenju in lepo okrašena, a za zabavo in za plesa željne sta skrbeli dve godbi: železničarska in domača policijska, ki sta se menjavali. Prireditev so posetili tudi gg. ban, župan, mnogi oficirji, poveljnik orožništva in drugi. Upati je, da so bili prireditelji zadovoljni, saj bo ostal lep prebitek, ki gre v korist podpornega sklada policijskih nameščencev.

Pri SK Ljubljani v Kazini

SK »Ljubljana« je razmerno mlad klub, a vendar je njegova elitna prireditev privabila v Kazino lepo število prijateljev kluba. Prireditelji so poskrbeli za učinkovit aranžma. V glavni dvorani, kjer se je mladina pridno sukala na zvoke sokolskega jazza News-star, je bil pod balkonom velik gol, a zbirka čudovitih nogometn kov vseh mogočih postav in obrazov je krasila balkonsko pročelje. Bar sam pa je bil ves prepFežen z lampiončki, lepo razsvetljenimi papirnatimi stebriči in koriandoli. Zabava je bila imenitna, saj je bilo tudi dovolj prostora za vse modne plesne novosti, za lambeth-walk, za swings in za druge. Do ranega jutra se je vrtela pridna mladina. S to prireditvijo se je SK »Ljubljana« gotovo prav dobro postavila.

Dimnikarji so plesali v Metropolu

Tudi dimnikarji so imeli svojo zabavo, saj imajo prav tako pravico do veselih ur, do neprisiljene zabave. In zares je bilo v kleti pri Metropolu prav prijetno in živahno, domače in prisrčno.

Slovanski večer

14. JANUARJA NA TABORU OB 20.30. Vabila so razposlana — Reklamacije: telefon 2374 — JNAD [illegible] Tomanova 3.

Kotiček za filateliste

Vrednost znamk in cene v katalogih

Filatelisti pogosto res ne morejo vedeti, koliko je kakšna znamka vredna, čeprav imajo katalog, ki naj bi jih o tem poučil. Dosti so temu krive razne ponudbe trgovcev po strokovnih listih. Ti trgovci prodajajo znamke za cene, ki so do desetkrat nižje od cen v katalogih. S tem se zbuja videz, da je padla vrednost znamk skoraj na nič. Na drugi strani pa kakšen zbiralec svojo zbirko previsoko ceni. S tem se zavede v zmoto samega sebe, po smrti pa še dediče svojih znamk, ki so mislili, da je v zbirki premoženje, potem pa dobe zanjo nekaj tisočakov.

Upoštevati moramo, da obstoje tri vrste cen za znamke: katalogova cena, prodajna cena in ljubiteljska cena.

V Švici preračunavajo zbiralci in trgovci cene evropskih znamk skoraj samo po Zumsteinovem katalogu, ki je eden najsolidnejših in najtočnejših. Prekmorske znamke se obračunavajo po francoskem Yvertovem katalogu. Le malokdo uporablja Michlov in Senfov katalog, ki imata za posamezne države in izdaje zelo različne popuste. Zumstein in Yvert pa veljata v glavnem kot kataloga z netto-cenami, ker sta prav za prav prodajna cenika obeh firm, ki ju izdajata.

In še nekaj! Cene, navedene v katalogu, so cene za res brezhibne znamke. Paketi z večjim številom različnih znamk so samo zaradi tega toliko pod ceno v katalogu, ker navadno vse znamke niso brezhibne, ali pa je v paketu precej znamk tiste vrste, ki jih ima trgovec dosti na zalogi in bi se jih rad odkrižal. Več na pa je seveda znamk, ki imajo tako nizko vrednost po katalogu, da se jih trgovcu ne izplača izbirati in sortirati ter na drobno prodajati, pa jih potem pomeče v pakete.

Če kdo ponuja zbirko, vredno toliko in toliko, s tem zavedno ali pa nezavedno vara kupce. Navadno so v takih zbirkah boljše stare znamke prav slabo ohranjene. Stare znamke imajo svojo visoko vrednost le tedaj, če so resnični »klasični komadi« brez manjkajočih zobcev, tankih mest ali zarezanih robov. Mnogi zbiralci imajo to grdo navado, da gledajo pri nakupovanju starih znamk bolj na nizko ceno kakor na ohranjenost znamk samo da se lahko pobahajo, da imajo znamko ki je vredna toliko in toliko stotakov ali tisočakov. Morali bi se pa zavedati, da se slabo ohranjene znamke dosti teže prodajo kakor brezhibne. Zato je pametnejše pustiti v albumu prazna mesta za drage znamke, kakor pa jih napolniti z »invalidi«.

Prodajna cena se povsod ravna po ponudbi in povpraševanju. Pri tem pa velja za pravilo, da stare znamke le malokdaj kolebajo v ceni. Drugače je z znamkami, ki se dobe le kratek čas pri poštnem okencu. Če so izšle te znamke v majhni nakladi, se cene hitro poženejo kvišku. Navadno je temu vzrok špekulacija. Trgovci z znamkami so vzeli večje množine teh znamk, da jih potem zbiralci, ki jih hočejo imeti, morajo kupiti od njih za vsako ceno. Nakup se pa kmalu ustavi in cene spet padajo, pogosto na nominalno vrednost. časih, zlasti pri znamkah za visoke zneske, pa celo pod njo. Nedavno se je dogodilo nekaj podobnega z liechtensteinsko žalno znamko za 3 franke. Kmalu po izidu so trgovci prodajali posamezne kose po 12 frankov, danes pa že dobimo lahko cele pole za nominalno vrednost.

Za znamke, tiskarske napake in posebnosti, ki izidejo v prav majhnih nakladah, in se zato le redkokdaj pokažejo na trgu, seveda ne more biti nikakšnih trdnih cen. Tu odloča o ceni samo trenutno zanimanje. Ljubiteljske cene se plačujejo med drugim tudi za izredno lepo ohranjene stare znamke.

Omenimo naj še nazadnje, da skušajo kupiti mnogi zbiralci svoje manjkajoče znamke za vsako ceno. V tem primeru pa ne smejo računati s tem, da bodo dobili zanje toliko, kakor so jih stale, zlasti ne, če morajo svoje znamke iz tega ali onega vzroka prav na hitro prodati.

Nove znamke po vsem svetu

Švica: Na novo leto so izšle tri nove švicarske znamke za veliko državno razstavo v Zürichu. Jekleno siva znamka po 10 centimov kaže obrtnike, ki nosijo svoje izdelke, rjavo rdeča znamka po 20 c. alegorijo švicarskega duhovnega življenja, sinja po 30 c. pa pogled na gorsko pokrajino. Znamke so prav lepo izdelane.

Alžir: Za stoletnico mesta Philippevillea ki je nastal na razvalinah starega rimskega mesta, so izdelali v Alžiru pet spominskih znamk.

Belgija: Zaradi izpremembe poštnih tarif je morala poštna uprava izdati nekaj novih vrednot svojih znamk. Nova znamka po 40 c. je bila izdelana v vzorcu z državnim grbom, znamka po 75 c. pa z glavo kralja Leopolda III. Za novo vrednost 2.50 fr. je dobila prejšnja znamka po 2.45 fr rdeč pretisk. Novi sta dve portovni znamki v dosedanjem vzorcu, in sicer rdeča po 60 c. ter siva po 80 c.

Čile: K dosedanji seriji znamk za letalsko pošto so izdali še škriljasto sivo vrednoto po 40 c. — Dosedanja serija s slikami predsednikov bo vzeta iz prometa in nadomeščena z novimi znamkami, ki bodo, kakor v Bolgariji, reklama za izvozno blago. Doslej sta izšli v novi seriji dve vrednoti. Na znamki po 20 c. v sinji barvi se vidi pridobivanje solitra, na vijoličasti po 50 c. pa je slika rudnika.

Papua: Za 50letnico, kar je Anglija dobila Papuo, je izšlo pet spominskih znamk za letalsko pošto. Na znamkah se vidi pogled na zaliv Moresby; nad njim pa letalo. V kotu je ovalen medaljon s sliko kralja Jurija VI. Serija obsega vrednote po 2, 3, 5 in 8 pennyjev ter po 1 šiling.

Trengganu: S sliko sultana je izšla siva znamka po 8 centov.

Iran: Sedanje znamke s sliko šaha so se izpremenile v toliko, da je na njih odpadel francoski napis »Postes Iraniennes«. Doslej so od nove serije izšle vrednote po 5, 10, 15, 20 in 50 dinarjev.

Francoske kolonije: Posebna spominska znamka po 1.75 fr. + 50 c. je izšla v korist fonda za pobijanje raka. Na njej je slika zakoncev Curiejev. Zaenkrat je znanih 21 različnih kolonij, ki so to znamko dobili. Ime vsake kolonije je posebej vtisnjeno.

Vatikan: Za kongres krščanskih arheologov je izdala vatikanska poštna uprava 6 posebnih spominskih znamk z dvema različnima motivoma iz starih rimskih katakomb.

Poljska pošta v Gdansku: Za 20letnico poljske neodvisnosti so izšle štiri posebne znamke, ki kažejo Gdansk v 16. stoletju. Znamka po 5 grošev je opečnato rdeča, po 15 grošev rdeče rjava, po 25 grošev vijoličasta, po 55 grošev pa sinja. Zaradi teh znamk je nemška vlada protestirala in je prav verjetno, da jih bodo kmalu vzeli iz prometa. Tako bo filatelija spet za eno politično posebnost bogatejša.

Portugalska: Rjava znamka po 40 centimov v rjavi barvi je dobila pretisk »OFICIAL« in se zdaj uporablja kot službena znamka. — Za kongres vinogradnikov v Lisabonu so izšle tri priložnostne znamke, in sicer vijoličasta po 15 centov, temno rjava po 25 centov in rdeče liliasta po 40 centov.

Tonga: Za dvajsetletnico vladanja kraljice Salote Tuban so izšle tri priložnostne znamke, ki kažejo vladarico v vladarskem ornatu. Znamka po 1 penny je rdeča in črna, po 2 pennyja rdeča in črna, po 2 1/2 pennyja pa sinja in črna.

Turčija: Za petnajst letnico republike so izšle priložnostne znamke: zelena po 2½ kuruša, oranžna po 3 kuruše, rdečkasta po 6 kuruševn, karminasta po 7½ kuruševn, rjavo vijoličasta po 8 kuruševn ter sinja po 2½ kuruša. — Izdana je bila tudi posebna serija za desetletnico uvedbe latinice z istimi vrednotami, le z drugo sliko in drugimi barvami.

Nemčija: Letošnja serija dobrodelnih znamk za zimsko pomoč kaže kraje v bivši Avstriji. Na rjavkasti znamki po 3+2 pfeniga je grad Forchtenstein na Gradiščanskem, na sinje sivi po 4+3 pfeniga predarlska gorska cesta, na svetlo zeleni po 5+3 pfeniga Zell, na zeleni po 6+4 pfenige Veliki Klek, na cinobrasti po 8+4 pfenige razvalina Aggsteina, na rjavo karminasti po 12+6 pfenigov spomenik princu Evgenu Savojskemu na Dunaju, na rjavo liliasti po 15+10 pfenigov Erzberg na Štajerskem, na sinji po 25+15 pfenigov Hall na Tirolskem, na črno liliasti po 40+35 pfenigov pa Hitlerjev rojstni kraj Braunau. Znamke so zelo okusno izdelane, le nekoliko prevelike.

Novi Hebridi: S pretiskom »Postage due« oziroma »Chiffre taxe« so izšle naslednje portovne znamke: zelena po 5 centimov, oranžna po 10 centimov, rdeča po 20 centimov, olivna po 40 centimov in zelena po 1 frank.

Patiala: S pretiskom »Patiala State« so izšle znamke britanske Indije, in sicer vsa serija po 3 piesov do 25 rupij.

Perak: Izdane so bile nove frankovne znamke: sinjkasta po 10 centov, ultramarinasta po 12 centov, oranžna po 30 centov in črna ter rdeča po 50 centov.

Poljska: Izšla je serija znamk za 20 letnico Poljske, ki smo jo že svoje čase napovedali.

Novi Zeland: Izšla je rdeča dobrodelna znamka po 1+1 penny.

Zunanjepolitični pregled

Na področju mednarodne politike smo stopili v novo leto v znamenju vidne negotovosti, ki je deloma razvidna tudi iz letošnjih

novoletnih poslanic

nekaterih državnikov in državnih poglavarjev. Vse sicer izražajo želje po zagotovitvi miru in mednarodnem sodelovanju, skoro vse pa dajejo občutka negotovosti izraza s poudarkom, da je treba pospešiti spopolnitev lastne oborožene sile Tudi poslanici ameriškega prezidenta Roosevelta in angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina v tem pogledu nista bili izjema. Optimizem, ki ga kažejo letošnje novoletne poslanice, je potemtakem zelo zmeren.

Zanimive spremembe je prineslo novo leto

v japonski politiki

na katero sta, kakor se zdi, odločilno vplivala predvsem dva pojava. Predvsem je to slab odmev Konojeve mirovne ponudbe Kitajski, kateri se je sicer odzval podpredsednik kuomintanga, toda Čangkajšek ga je ob pritrjevanju stranke takoj odstranil in odklonil pogajanja z Japonci na osnovi njihovih mirovnih ponudb, ki zasledujejo podreditev Kitajske japonskemu vplivu. Na drugi strani pa so prav ob prehodu v novo leto pokazale izredno odločnost v obrambi svojih tihomorskih in vzhodnoazijskih trgovskih interesov Zedinjene države, ki so v posebni noti opozorile japonsko vlado na spoštovanje doslej veljavnega načela o politiki »odprtih vrat« na Daljnem vzhodu. Namesto odstopivšega kneza Konoja, ki je postal predsednik tajnega državnega sveta, je prevzel vodstvo nove japonske vlade baron Hiranuma, dosedanji predsednik tajnega državnega sveta. Zunanje ministrstvo je obdržal Arita. — Pozornost je zbudilo poročilo, da so Zedinjene države Severne Amerike dovolile **Kitajski posojilo** v znesku 50 milijonov dolarjev. Zanimivo je tudi letošnje izredno povišanje **ameriškega državnega proračuna**, ki predvideva nad 8 milijard dolarjev (okoli 400 milijard din) izdatkov, od katerih odpade približno osmi del samo na izredne kredite za povečano oboroževanje na morju in v zraku.

V splošni evropski politiki

zasluži ob prestopu v novo leto večjo pozornost razvoj odnošajev med velesilami, ki ga trenutno obeležujejo naslednji pomembnejši dogodki: angl.-nemški gospodarski in pomorski razgovori, obisk angleškega premiera **Chamberlaina** in zunanjega ministra **Halifaxa** v Rimu, ki utegne biti velikega pomena za vso evropsko politiko ter končno potovanje francoskega ministrskega predsednika **Daladiera na Korziko in v Tunis,** ki je v neposredni zvezi z italijanskimi sredozemskimi zahtevami Sodeč po pisanju italijanskih listov, se Italijani omejujejo za sedaj napram Franciji na naslednje glavne zahteve: sprememba položaja tuniških Italijanov, soudeležba v sueški družbi in koncesije v francoski luki Džibuti, ki je izhodišče edine železnice v Adis Abebo.

Za bodoči razvoj odnošajev

v srednji Evropi

so vredni upoštevanja tile glavni dogodki preteklega tedna: obisk poljskega zunanjega ministra pri kancelarju **Hitlerju** v Berchtesgadenu, ki je v zvezi z vprašanjem novih poljsko-nemških odnošajev po monakovski konferenci in novi ureditvi v podunavskem bazenu, nadalje novi razvoj notranje in zunanje politike v **ČSR, obmejni zapletljaji** med ČSR in Poljsko ter med ČSR in Madžarsko, ki so v glavnem posledica sproženih narodnostnih občutljivosti v tem predelu Evrope, še tesnejša naslonitev **Madžarske** na os Rim—Berlin, nova notranja politika v **Rumuniji,** kjer je prav te dni dobila nova »fronta narodne obnove« svoj statut, ter končno napoved nekaterih novih diplomatskih obiskov, med njimi obiska grofa Ciana v Varšavi.

Istočasno s povečano italijansko in nemško dejavnostjo v srednji Evropi se spričo zaposlenosti z zavarovanjem lastnih interesov opaža **umik Francije iz srednje in vzhodne Evrope,** na katerega je namignil tudi pariški polslužbeni organ »Temps« ob zatonu preteklega leta v uvodniku o nadaljnji veljavnosti francosko-poljske in francosko-ruske pogodbe.

Huda zima terja žrtve

Ledeni mraz ga je premagal

Osijek, 8. januarja

Predvčerajšnjem se je zgodila v gozdu preko Drave nedaleč od Osijeka huda nesreča kot posledica mrzle zime. Dostavljalec pri osiješkem sreskem sodišču Mihajlo Esapović je šel popoldne v gozd, da si naseka drv. Ker se zvečer ni vrnil, je drugega dne njegova žena to javila osiješki policiji.

Med tem ko je bila žena na policiji, sta prišla dva neznanca in prijavila, da sta našla v gozdu truplo, ležeče poleg kupa drv. Bilo je očitno, da se je utrujeni mož vsedel, da se odpočije, nato pa je zaradi pritiskajočega mraza zmrznil. Žena je šla v gozd na kraj nesreče in v mrtvecu res prepoznala moža.

Volkovi so ga raztrgali

Jajce, 8. januarja.

Huda zima pritiska tudi v Bosni, zaradi česar volkovi čedalje bolj pritiskajo v vasi. Te dni je kmečki sin Jozo Andrijević iz Pešpelja krmil ovce. Naenkrat se mu je približala tolpa volkov. V trenutku so ga volkovi podrli na tla in ga začeli trgati. Naskočili so tudi ovce in v nekaj minutah pobili in požrli deset ovc. Jozu je priskočil na pomoč njegov oče hkratu z več sosedi, ki so pregnali volkove in rešili ostale ovce. Jozu pa niso mogli več pomagati, ker je bil že mrtev.

Huda burja na Primorju

Split, 8. januarja

V petek je na srednjem Primorju zavladala strašna burja, ki je dosegla hitrost 80 km na uro. Včeraj okoli poldneva je dosegla največjo hitrost 88 km na uro. Morje je zelo razburkano in temperatura je nekoliko padla. Gibala se je med dvema in štirimi stopnjami pod ničlo.

Badnjak v Topolšici

Topolšica, 8. januarja

V letih po narodnem osvobojenju se je po naših krajih naselilo sicer mnogo bratov Srbov, a najbrž boste v naši provinci težko naleteli na tako strnjeno srbsko naselbino, kakršno predstavlja zdravilišče za tuberkulozne v Topolščici. Med pacienti, ki jih še čez zimo ostaja v sanatoriju kakšnih 200, so namreč brez redkih slovenskih izjem in pa nekaj Hrvatov skoraj sami Srbi, naključje pa je naneslo, da je pred 16 leti tudi vodstvo zavoda prevzel njihov rojak, sloveči specialist dr. Savić, ki je s svojim delom dvignil Topolščico do zavidanja vredne višine, prihodnje dni pa oddide na novo službeno mesto v Beograd.

Tik pred njegovim odhodom so se pravoslavni prebivalci Topolšice domislili, da proslave svoj božič na podobno svečan način, kakor je v navadi povsod, kjer Srbi strnjeno prebivajo. Na badnji dan popoldne so se pacienti ob sodelovanju upravnega osebja zbrali ob vhodu v zdravilišče, poiskali v gozdu badnjake in jih nato v svečanem sprevodu odpeljali v sanatorij. Domiselni prireditelji so poskrbeli celo za skromno improvizirano godbo, ki je še posebej dvignila razpoloženje. V sprevodu so ponesli badnjak najprej šefu dr. Saviću, družinam ostalih dveh zdravnikov, ekonomu g. Zgoncu, nato pa še v vsak oddelek zdravilišča. V celoti je Topolšica pravoslavni božič preživela na nadvse prisrčen način.

Objave

Pogreb zaslužnega Sokola br. Stenovca v Domžalah bo danes ob 16. uri. Članstvo okrožja se naproša, da se pogreba polno številno udeleži v krojih s prapori. Zbirališče ob pol 15. v Sokolskem domu. Kamniško sokolsko okrožje.

Ravnateljstvo šole Glasbene Matice v Ljubljani obvešča gojence, odnosno njih starše, da v ponedeljek 9. t. m. zaradi rojstnega dneva Nj. Vel. kraljice Marije ne bo pouka.

Opozarjamo na nocojšnji klavirski koncert mlade češke pianistke Viktorije Švihlíhove, katere umetniško izvajanje smo občudovali že na njenem prvem ljubljanskem koncertu pred dvema letoma. Nocojšnji koncert bo v veliki filharmonični dvorani. Začetek točno ob 20. uri.

Spominjajte se v mrzli zimi malih ptic pevcev!

Claire Ravy:

Zaprta vrata

Na vratih pred parkom je bil napis: »Uvoz najstrože prepovedan!«

Veleposestnik samotar je dal ta napis pritrditi na vrata, da bi ga nihče ne motil v njegovi samoti. Odkar ga je prevarala žena, ki jo je ljubil, je živel ločen od sveta in se je menil samo za svoje gospodarstvo.

Bodisi da je Denisa, ki se je pripeljala sem v svojem športnem avtu, ta napis prezrla ali pa je napis vzbudil njeno prirojeno upornost, izkratka — zapeljala je pred široko stopnišče gospodarske hiše. Vrtnar je prihitel, da bi ji ukazal, naj takoj odide. Toda prišel je že prepozno — René, ki je ravno prijahal z izprehoda, je zagledal voz in se približal z jeznim obrazom. Ne da bi bil razjahal, je strogo vprašal damo, kaj tam išče. Hladnokrvno ga je pomerila, potem je snela čepico z glave ter se začela česati; nevzgojenega gospoda ni smatrala za vrednega, da bi mu odgovorila. Ta je še enkrat ponovil prav strogo svoje vprašanje. Denisa pa mu je kratko odvrnila:

»Hotela sem si ogledati tale krasni park.«

»Ampak to ni dovoljeno,« se je jezil. Ona pa se še zmenila ni zanj stopila je iz voza ter korakala proti gredam, ki so jo zanimale.

Z onemoglo jezo je zrl René za njo. Potem je poklical prestrašenega vrtnarja ter mu ukazal:

»Takoj zaprite vrata!«

Vrtnar je hitel zapirat. René pa je odjahal proti hlevu in odšel potem v svojo sobo.

Denisa si je ogledala grede, drevorede, jezerca, sobe in lepe vrtne paviljončke. Potem je bila radovednost utešena; vrnila se je k svojemu avtu in se odpeljala proti vratom. Ta pa so bila zaprta. Vrtnar se je branil, češ da je to strog ukaz njegovega gospodarja in ni hotel odpreti.

Denisa ni dolgo premišljevala. Vrnila se je z avtom pred gosposko hišo ter tam tako dolgo hukala, dokler ni pritekel sluga.

»Javite me svojemu gospodu; hočem takoj govoriti z njim.«

Toda sluga se je kmalu vrnil: »Gospod obžaluje, da dame ne more sprejeti.«

Nekaj časa ga je gledala, ne da bi bila izpregovorila. Nato ga je odrinila in odhitela po stopnicah, šla je skozi vse sobe, dokler ni obstala pred Renéjem. René se je komaj premagoval, ko je govoril:

»Imate nekoliko čudno navado, da obiskujete ljudi . . .«

»In vi, gospod, imate nekoliko čudno navado, da zadržujete svoje obiskovalce.«

»Saj vas vendar ne zadržujem.«

»Vrata pri parku so zaprta.«

»Mala vrata so odprta.«

»Ali naj svoj avto tu pustim?«

»Kakor hočete!«

»Zakon pravi temu omejevanje osebne prostosti!«

»Zakon pravi temu motenje hišnega miru!«

Denisa je nekaj časa molčala. Potem je stopila prav k njemu in izpregovorila s čisto izpremenjenim glasom:

»Razumem vas, doživeli ste hudo prevaro in ste v tako mladih letih postali sovražnik ljudi . . .«

Pogledal jo je ves presenečen, potem pa se je obrnil proč ter začel pregledovati račune na mizi. Zrla je nanj: »So v redu?«

»Ne razumem . . .«

»Mislim, če žetev kdaj ne uspe, vas jezi vse gospodarstvo, ne?«

Posmehljivo ji je odgovoril: »Krasne primere imate — škoda, da niste postali bankirka.«

»To ni nič težkega, na primer: Za mene je le ena žena — a žena ta ne ljubi me . . .«

René je mrliško prebledel in jezno odgovoril:

»Tudi jaz znam delati verze, milostljiva: Na svetu toliko je mož, vseeno je, kateri prič . . .«

Deniso je streslo, kakor da jo je kdo udaril z bikovko. Obrnila se je in izginila. Avto je pustila pred hišo ter odšla peš skozi mala vrata iz parka. Čez pol urice je bila v mestu. Premišljala je, kaj naj počne. Brez advokata menda s temle možem ne bo opravila . . . bil je tako lep, a imel je tako grdo vedenje . . .

Toda čakalo jo je presenečenje. Ko je prišla k svoji hiši, je bil njen avto že tam. Zamejala se je v duhu, češ, kako je hitel ta zarobljenec brž na policijo, da bi po številki avta zvedel njen naslov.

Ko je stopila v stanovanje, je ostrmela; iz sobe je zvenela godba . . nekdo je igral na klavir, nekdo, ki je znal prav dobro igrati . . .

Po prstih se je približala vratom in pogledala skozi ključavnico: bil je René.

Planila je skozi vrata: »Kako ste prišli sem?«

»Skozi okno, je malomarno odvrnil, ne da bi bil prenehal igrati.

Stanovanje je bilo v visokem pritličju. Zrla je nanj: njegov obraz je bil ves drugačen, nežnejši in žareč od navdušenja . . .

Ni se resno jezila, ko je vprašala: »Kaj hočete tu?«

Nasmehnil se je: »Podvizal sem se, da vam vrnem obisk.«

»Ne sprejemam obiskov, gospod!«

»Sami ste me naučili, milostiva, da se ni treba ozirati na načela gospodarja. Sicer pa — kako vam ugaja moja pesmica?«

»Prav čedna je — čigava je?«

»Moja. Prišlo mi je na misel in zaigral sem jo na vaše besedilo.«

»Na kakšno besedilo?«

Zapel je: »Za mene je le ena žena — a žena ta ne ljubi me . . .«

Molčal je nekaj časa.

»Ali bi se ne dalo to kako izpremeniti?«

»Dalo bi se! Za mene je le ena žena — in žena ta me rada ima . . . Bo prav tako?«

»Imenitno!«

Prenehal je igrati in se je sklonil nad njeno roko . . .

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.